

Møte onsdag den 17. juni 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 91):

1. Innstilling fra næringskomiteen om jordbruksoppgjøret 2015 – endringer i statsbudsjettet 2015 m.m. (Innst. 385 S (2014–2015), jf. Prop. 127 S (2014–2015))
2. Innstilling fra næringskomiteen om reindriftsavtalen 2015/2016, og endringer i statsbudsjettet for 2015 m.m. (Innst. 255 S (2014–2015), jf. Prop. 68 S (2014–2015))
3. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Karin Andersen og Snorre Serigstad Valen om å sikre en varig kompensasjonsordning for uføre etter uføre-reformen (Innst. 369 S (2014–2015), jf. Dokument 8:103 S (2014–2015))
4. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Heidi Greni, Liv Signe Navarsete og Kjersti Toppe om å forby visse typer ansettelseskontrakter i norskregistrerte foretak (Innst. 368 S (2014–2015), jf. Dokument 8:104 S (2014–2015))
5. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Akershus fylke, Are *Helseth*, har tatt sete.

Representanten Karianne O. Tung vil fremsette et representantforslag.

Karianne O. Tung (A) [10:01:01]: Jeg vil på vegne av stortingsrepresentantene Tove Karoline Knutsen, Ruth Grung, Freddy de Ruiter, Niclas Tokerud, Trond Giske, Christian Tynning Bjørnø og meg selv framsette et representantforslag om satsing på psykisk helse i skolen.

Presidenten: Representanten Trond Helleland vil fremsette et representantforslag.

Trond Helleland (H) [10:01:33]: Jeg vil framsette et representantforslag på vegne av stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Knut Arild Hareide, Marit Arnstad, Ola Elvestuen, Rasmus Hansson og meg selv om økt norsk innsats i forbindelse med den humanitære krisen i Syria og nærområdene.

Jeg ber også om at forslaget behandles etter Stortingets forretningsorden § 39 c, hvor det står at det skal «legges ut til gjennomsyn for representantene i minst én dag og deretter føres opp på dagsordenen til behandling».

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte, hvilket vil si at Trond Hellelands anmodning vil bli imøtekommet.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil

presidenten opplyse om at møtet om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:02:24]

Innstilling fra næringskomiteen om jordbruksoppgjøret 2015 – endringer i statsbudsjettet 2015 m.m. (Innst. 385 S (2014–2015), jf. Prop. 127 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingunn Foss (H) [10:03:25] (ordfører for saken): Stortinget skal i dag behandle innstilling fra næringskomiteen om jordbruksoppgjøret for 2015. Jeg vil takke komiteen og ikke minst komitésekretæren for et godt samarbeid noen hektiske dager i forrige uke.

Jordbrukets krav ble lagt fram 24. april, og statens tilbud ble lagt fram 5. mai. Den 8. mai meddelte jordbruket at de ville gå i forhandlinger. Den 14. mai la Statens forhandlingsutvalg fram et revidert tilbud som grunnlag for en sluttløsning. Den 15. mai valgte Norsk Bonde- og Småbrukarlag å bryte forhandlingene, og staten og Norges Bondelag inngikk senere samme dag jordbruksavtale for 2015–2016.

Den økonomiske rammen for avtalen inneholder endring i målprisene fra 1. juli 2015, endret bevilgning på kap. 1150 i 2016 på 45 mill. kr, overførte midler fra 2014 på 30 mill. kr og endret verdi av jordbruksfradraget på 10 mill. kr.

Landbruksdirektoratet har på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet gjennomført en evaluering av kort-siktige effekter av fjorårets oppgjør. Oppgjøret ga som resultat at målprisene ble økt på noen varer fra 1. juli 2014, med helårseffekt i 2015. Innretningen av budsjettstøtten ble endret innenfor uendret total bevilgningsramme for kalenderåret 2015. Distriktstilskuddene ble videreført uendret. Tilskuddsprofilen, med avtakende støttesatser ved økende driftsomfang, ble flatet ut, og takene på tilskudd ble hevet for tilskudd til husdyr og opphevet for arealtilskudd. Samtidig ble virkemiddelsystemet forenklet og mulighetene for kontroll av tilskuddsutbetalingene forbedret. Konklusjonen fra evalueringen er at endringene i tilskuddsutmålingen gir svært små og usystematiske endringer mellom fylkene og bo- og arbeidsmarkedsregionene. Samlet har oppgjøret i 2014 virket positivt for økt produksjon og verdiskaping og nøytralt for målene om bærekraftig landbruk over hele landet.

En samlet komité ønsker et miljøvennlig, bærekraftig

og framtidsrettet norsk landbruk med små og store bruk i hele landet. Det er et mål at norsk landbrukspolitikkk skal stimulere til økt matproduksjon, med intensjon om økt selvforsyning, av beredskapshensyn.

Komiteen mener det må opprettholdes en differensiering av virkemidlene, som legger til rette for en variert bruksstruktur og sikrer bærekraftig produksjon på jordbruksarealene i hele landet. Komiteen er enig om å sikre en hensiktsmessig bruk av statlige overføringer, redusere kostnadsnivået og gi bonden nye og bedre inntektsmuligheter.

Komiteen mener også at det er avgjørende at landbrukspolitikken som føres, gir trygg og sikker mat, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og en bærekraftig næring.

Komiteen har merket seg jordbrukets høye produktivtetsvekst de siste ti årene og at landbrukets aktivitet på mange måter er mer miljøvennlig i dag enn det var for 20–30 år siden.

Komiteen viser også til at selv om foredling og omsetning av jordbruksvarer hovedsakelig ligger utenfor jordbruksavtalens virkeområde, har jordbruk og handelspolitikk, markedsordninger og prisutvikling på råvarer stor betydning både for næringsmiddelindustrien og for omsetningen. Landbrukspolitikken og utformingen av virkemidlene i jordbruksavtalen må som følge av dette ha alle ledd i kjeden fra jord til bord som perspektiv.

En samlet komité trekker også fram at et aktivt og lønnsomt skogbruk og en konkurransedyktig skogindustri er viktig for bosetting, sysselsetting og næringsutvikling i store deler av landet.

Et flertall i komiteen, bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at jordbruksoppgjøret for 2015 markerer et nytt viktig skritt i arbeidet for å legge til rette for et miljøvennlig, bærekraftig og framtidsrettet landbruk med små og store bruk i hele landet. Dette flertallet viser også til at avtalens fordelingsprofil i år gjenspeiler hovedtrekkene i fjorårets avtale. Videre konstaterer dette flertallet at Budsjettnemnda for jordbruket har prognosert en sterk inntektsvekst i 2015, og at avtalen legger til rette for at jordbruket får en inntektsutvikling minst på linje med andre grupper fra 2015–2016.

Med dette anbefaler jeg komiteens tilråding og ser fram til en god debatt på et viktig politikkområde.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [10:07:43]: Et av de store spørsmål i debatten om matproduksjonen handler om hvordan dette slår ut på lønnsomhet og inntekt for dem som driver i landbruket. Jeg legger merke til at Høyre og Fremskrittspartiet i innstillingen skriver at de «mener det er avgjørende at utøverne i landbruket skal kunne ha en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper».

Hvis man skal sikre at disse utøverne skal ha en inntektsutvikling og også sosiale vilkår som andre grupper, mener representanten og partiet Høyre at disse utøverne da skal tjene mindre enn, tjene like mye som eller tjene mer enn andre, sammenlignbare, grupper?

Ingunn Foss (H) [10:08:33]: Beregningen av grunnlaget for inntekter for bønder er et ganske sammensatt system, og det som i år ligger til grunn for avtalen, er Budsjettnemndas beregning på flere av disse områdene. Vårt syn på det er at utviklingen for landbruket blir bra i 2015 og også i 2016.

Knut Storberget (A) [10:09:06]: Jeg gjentar spørsmålet. Hvis man skal oppnå den jevnbyrdigheten når det gjelder både sosiale vilkår og inntekt, som jeg oppfatter Høyre og Fremskrittspartiet delvis tar til orde for, skal disse gruppene da tjene mindre enn, like mye som eller mer enn de sammenlignbare gruppene?

Ingunn Foss (H) [10:09:26]: Det som er målsettingen, er at bønder skal ha et inntektsnivå på linje med andre arbeidstakere. Som sagt er lønnsutviklingen god. Det er mange ting som påvirker dette bildet, og det er også store variasjoner i disse referansebrukene med hensyn til dem som gjør det best, og dem som gjør det dårligst.

Geir Pollestad (Sp) [10:10:02]: I innlegget ble det vist til en rapport, en evaluering som Landbruksdirektoratet har gjort om virkningen av fjorårets oppgjør. Den er vedlagt som uttrykt vedlegg og er delvis gjengitt i proposisjonen. Den viser at de små og mellomstore sauebrukene taper, den viser at de små og mellomstore melkebrukene taper, og den viser at de små og mellomstore brukene med ammeku kommer negativt ut. I tillegg sier rapporten at ut fra et distriktsmessig perspektiv har dette også innvirkning fordi endringer i strukturen også påvirker distriktene. Det er altså en politikk der de små og mellomstore brukene i distriktene er taperne. Er Høyre fornøyd med en sånn politikk?

Ingunn Foss (H) [10:10:53]: Som representanten viste til, konkluderer denne utredningen med at det ikke er de store utslagene i forskjeller på dette. Det er et sammensatt bilde, og målsettingene regnes ut fra mange forskjellige indikatorer, så det er vanskelig å få et helt klart bilde av det. Men hovedkonklusjonen er helt klar; dette gir ikke de helt store utslagene.

Karin Andersen (SV) [10:11:33]: Det er ikke noen tvil om at norsk landbrukspolitikkk nå har kommet helt på feil spor, og det er helt riktig som representanten Pollestad sier, at det nå er helt systematisk at de små og mellomstore taper, at distriktene taper, og at store produksjoner til dels basert på import av kraftfôr og soya vinner.

Når man i merknader skriver om igjen og om igjen at man skal ta i bruk all jorda i landet, og at også de små brukene i distriktene skal bestå, blir spørsmålet: Betyr det at Høyre, regjeringen og flertallet er nødt til å justere kursen for å nå det målet? De virkemidlene man setter inn nå, fører jo nettopp til at det ikke blir mulig å holde de brukene oppe, og at distriktsjordbruket kommer til å forsvinne.

Ingunn Foss (H) [10:12:38]: Strukturendringene i landbruket har pågått i flere tiår, uavhengig av regjering.

Det er jo noe som tvinger seg fram, med tanke på å øke produktiviteten og lønnsomheten.

Nå er det slik at større beiteressurser blir tatt i bruk. En ser også at det er nisjeprodusenter som utnytter mindre gårder, og jeg synes absolutt ikke at det går i den retning som representanten beskriver.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:13:19]: Jordbruksavtalen gjelder for kalenderåret 2016. Representanten Foss svarte på spørsmål fra representanten Storberget at det var Budsjettnemndas tall som legges til grunn for forhandlingene. Mitt enkle spørsmål er: Er det slik at Budsjettnemnda utarbeider tall for 2016?

Ingunn Foss (H) [10:13:46]: Jeg har stor respekt for Lundteigens kunnskap om dette, og det er nok mulig at jeg var litt unyansert her. Men det som ligger til grunn for avtalen, er den beregningen som Budsjettnemnda gjør, og som avtalen bygger på.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Knut Storberget (A) [10:14:21]: Jeg vil aller først gi uttrykk for, på vegne av Arbeiderpartiet, at vi synes det er bra at man har klart å få til en avtale på et så viktig felt som det Stortinget i dag behandler. Vi mener at det er en forutsetning for å nå ambisiøse mål for matproduksjon at vi klarer å ha et forhandlingsinstitutt som bidrar til at de viktigste aktørene – les: bondeorganisasjonene, Landbruksdepartementet og regjeringen – gis anledning til å kunne forhandle fram både målpriser og budsjett én gang i året, og at et slikt instrument, som har vært kodifisert i Norge i hvert fall siden 1950, er helt avgjørende for de ambisjonene de fleste partier i denne sal har for matproduksjon.

Så må jeg også gi uttrykk for at det er et paradoks at vi med Høyre og Fremskrittspartiet i regjering ser at man øker rammen noe overfor norske matprodusenter og norske bønder, men at det i stor grad gjøres ved å ta ut økt målpris. Jeg sier dette fordi jeg husker tidligere tiders debatter, hvor nettopp forbrukernes priser og priser overfor oss andre grupper i hvert fall ble gjort til et stort ankepunkt for de blå-blå, under dekke av at maten var for dyr, bl.a. Dette synes kanskje å være en lite farbar vei for høyresiden til å finansiere en økt matproduksjon.

Men det er gledelig at man nå viser at man har forlatt den linja som man la seg på da man laget alternative budsjetter i Stortinget, da både Høyre og Fremskrittspartiet valgte å kutte betydelig i budsjettoverføringene til landbruket og endog også i valgkamp signaliserte veldig klart at når man kom i regjering, skulle det være en politikk som skulle fortsettes, og bl.a. bidra til å finansiere de skattelettene som man ønsket å implementere. I så måte er min og Arbeiderpartiets anerkjennelse av den jordbruksavtalen vi – et flertall – i dag legger til grunn, også basert på at man bruker mange av de virkemidlene som et bredt flertall i Stortinget faktisk over lang, lang tid har gjort, og i så måte er et farvel til det som Høyre og Fremskrittspartiet har stått for i opposisjon, hvor man ønsket å ta dette betydelig ned.

Når dette er sagt, er det også flere forhold ved årets av-

tale som Arbeiderpartiet skulle ha sett annerledes. Vi har vår klare rett og plikt til å vurdere de bevilgningene man gir i Stortinget, men vi mener ved denne anledning at forhandlingsinstituttet er så viktig at vi velger å legge dette til grunn. Det betyr ikke at vi er enig i ett og alt, og at vi ikke skulle ønsket oss en annen utvikling av den avtalen som i dag behandles. Som representanten Geir Pollestad var inne på i replikkordskiftet med saksordføreren, er det bl.a. betydelige utfordringer når vi snakker om struktur. Sjøl om man ikke gjør dramatiske strukturendringer nå og har tatt ut melkekvoteregioninndelingen for senere behandling, er det sånn at det som ble vedtatt i fjor, videreføres. Det er vi fullstendig klar over. Det er også sånn at når det gjelder de utslagene som beregnes, ser man, hvis man ser på det utrykte vedlegget som bl.a. Pollestad henviste til, at de små ikke akkurat kommer godt ut av dette. Her er det oppgaver for framtiden og for framtidige jordbruksoppgjør for å få med oss alle, sånn at vi får utnyttet all mulig kapasitet for å kunne øke produksjonen.

Vi er dessuten bekymret for økonomien til kornprodusentene. Etter Arbeiderpartiets oppfatning burde man i større grad ha lagt opp til en strategi hvor man over en to-treårsperiode hadde fått økt og forbedret kornøkonomien betydelig. Jeg oppfatter det som i dag foreligger når det gjelder korn, i stor grad å være et nulloppgjør, i motsetning til det man egentlig har behov for, en betydelig økning, som jeg vil komme tilbake til senere i debatten.

Så er det også sånn at skal man kunne sikre seg en god rekruttering framover, er vi avhengige av å kunne sette inn-tekstgap, og der har vi også en betydelig oppgave foran oss i framtidige oppgjør.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Gunnar Gundersen (H) [10:19:43]: Det er interessante tider i landbruket. Vi ser at det å stimulere produksjonen virker, det å forenkle virker, det å stimulere til at bonden faktisk får tillit som selvstendig næringsdrivende, virker. Pilene er på tur til å begynne å peke i en annen retning enn det de har gjort i mange, mange år.

Arbeiderpartiet ser ut til å gå fra å være reformvennlig, slik de var for 25 år siden under landbruksminister Øyangen, til å bli ganske så reformuvennlig med Storberget i opposisjon. Jeg bare undrer meg over at man ikke ser at behovet for reformer er der, og jeg spør meg: Hvorfor er Arbeiderpartiet ute etter å slåss for de stadig færre som ikke ser at den politikken som nå føres, faktisk gir resultater?

Knut Storberget (A) [10:20:40]: Takk for den replikken. Det gir meg en veldig bra anledning til å snakke om nettopp det behovet vi har for å forenkle – helt åpenbart. Det gjelder jo ikke bare landbruket, det gjelder også andre samfunnsområder.

Men det som er så trist, er at den typen forenklinger som skisseres i dette oppgjøret, og som regjeringen bruker til å smykke seg med når man lager lister over forenklingstiltak, er jo etter Arbeiderpartiets oppfatning det motsatte av forenkling – det er forverring. Så når man tar fra en mat-

produsent den muligheten han har til bl.a. å få erstatning når vinteren farer hardt over enga hans – altså reparasjon av vinterskadd eng, der regjeringen nå avvikler tilskuddet – oppfatter ikke vi det som forenkling. Vi oppfatter det som forverring når den vinterskadde enga ikke skal kunne la seg reparere. Arbeiderpartiet er i så måte for tiltak som bidrar til å gjøre det enklere for matprodusentene, og ikke verre.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:21:55]: I merkna-dene sier bl.a. Arbeiderpartiet at de understreker betydning- en av forhandlingsinstituttet, og at jordbruksavtalen er et viktig institutt som de vil slå ring om. I regjeringserklæring- en er vi absolutt ikke uenig i det.

Men spørsmålet mitt går på om Storberget, når noen – eller en – av partene stadig bryter forhandlingene, når jordbruksoppgjøret gang på gang havner i Stortinget og Stortinget gang på gang gjør endringer i jordbruksoppgjø- ret, ser faren i at det kan være med på å undergrave hele forhandlingsinstituttet.

Knut Storberget (A) [10:22:42]: Nå er det vel sånn at dette flertallet i dag faktisk ikke gjør endringer, og det er jo et veldig tydelig signal om at man tar forhandlingsinstitut- tet på alvor. Men jeg har ikke, i motsetning til Fremskrittsp- partiet, noe behov for å hakke på forhandlingspartene som velger å bryte. Det har jeg full respekt for. De som hegner om forhandlingsinstituttet, må også akseptere at organisa- sjoner, faglagene, tar det valget å bryte. Det er jo det som ligger i forhandlingsinstituttet. Det ville være helt absurd hvis vi fra Stortinget – eller andre steder – skulle sende signaler om at det er uakseptabel adferd. Så det har jeg egentlig full respekt for.

Så gleder det meg at Fremskrittspartiet nå tydeligvis har snudd når det gjelder spørsmålet om forhandlingsinstitut- tet, for er det noen som virkelig har tatt til orde for at bøn- der og matprodusenter ikke skulle ha denne ekstraordinære adgangen, er det jo Fremskrittspartiet. I så måte ønsker jeg dem velkommen inn – jeg holdt på å si – i virkeligheten.

Geir Pollestad (Sp) [10:23:50]: Representanten Stor- berget sa han var glad for at det var inngått en avtale. Da er det også viktig, for at Stortinget skal kunne ha tillit til det, at det er definert noen tydelige mål for politikken. Jeg tenker særlig på inntektspolitikken. Der kan en ha prosent- vis lik utvikling som inntektsmål, noe som vil øke forskjel- lene, en kan ha kronemessig lik utvikling, som vil holde forskjellen i inntekt mellom landbruket og andre grupper stabil, eller en kan redusere og tette inntektsgap mellom jordbruket og andre grupper. Innstillingen som komiteen har levert i dag, er svært uklar på dette punktet – om hva som er gjeldende inntektsmål.

Mitt spørsmål til representanten Storberget er: Hva er Arbeiderpartiets inntektsmål for jordbruket?

Knut Storberget (A) [10:24:39]: Arbeiderpartiet som parti har jo nettopp hatt landsmøte og valgt en ambisiøs landbrukspolitikk, heldigvis, der man har tatt veldig klart til orde for at det gapet vi ser mellom bøndene og andre,

sammenlignbare, inntektsgrupper, bør tettes. Det er også bakgrunnen for at vi sammen med Senterpartiet i denne innstillingen veldig tydelig sier at «inntektene for land- bruket bør økes og at gapet mellom landbruksinntekt og gjennomsnittlig sammenlignbar inntekt bør reduseres».

Karin Andersen (SV) [10:25:25]: Alle er opptatt av forhandlingsinstituttet, men i denne forhandlingsrunden har et av faglagene brutt. I en situasjon der landbrukspoli- tikken går i feil retning og faglagene står nærmest med kni- ven på strupen og ryggen mot veggen, mener SV at Stor- tinget har et sjølstendig ansvar for å vurdere om man kan si ja til denne retningen eller ikke, og ta et sjølstendig an- svar for at landbrukspolitikken skal være slik at vi når de målene vi er enige om, nemlig at det skal være produksjon på norske ressurser, og at også små bruk må holdes i hevd for at vi skal klare å nå de målsettingene vi har. Derfor vel- ger SV å fremme eget forslag og stemme imot, mens Ar- beiderpartiet velger å stemme for et forslag om en retning de i fjor mente var helt feil.

Da er mitt spørsmål til Arbeiderpartiet: Finnes det noen grense?

Knut Storberget (A) [10:26:28]: Ja, det finnes noen grenser, det gjør det. Stortinget har en helt soleklar konsti- tusjonell bevilgningsrett og -plikt på dette feltet, men når man skal vurdere den bevilgningen som vi i dag vurderer, og som vi skal få inn i budsjettene senere, er den mulig- heten som landbrukets organisasjoner har til å forhandle, svært avgjørende for Arbeiderpartiet.

Jeg er av den oppfatning at SV tar veldig feil i sine vur- deringer av dette oppgjøret, i den forstand at hvis vi i det hele tatt skal kunne klare å nå de ambisiøse målene vi har for matproduksjon, er vi helt avhengige av at vi har et ef- fektivt og godt fungerende forhandlingsinstitutt. I den grad man fra Stortingets side begir seg inn på å skulle korrigere dette, særlig der én eller to av faglagene har sluttet seg til en avtale, er Arbeiderpartiet redd for at forhandlingsinsti- tuttet mer eller mindre er dødt. Det kunne blitt en risikabel strategi hvis stortingsflertallet skulle begitt seg inn på det.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:27:45]: Jordbrukets samfunnsrolle er matvaresikkerhet, og det vi snakker om nå, er nok mat og trygg mat fra norsk jordbruk – trygg mat f.eks. i betydning av at den skal være fri for antibiotika- resistente bakterier. Vi snakker altså om en forbrukersak.

Denne matvaresikkerheten er avhengig av plantepro- duksjon på norske arealer. Noen av plantene spiser vi di- rekte, andre spiser dyra, men det er planteproduksjonen som er avgjørende. I denne avtalen velger avtalepartene å subsidiere kraftfôret med 70,2 mill. kr, det var et ultimatum fra regjeringa, slik at kraftfôrprisen skal stå stille. Vi får en kostnadsøkning på grasproduksjon som gjør det mindre lønnsomt å dyrke gras.

Mitt spørsmål er: Innebærer dette totalt sett at norsk matvaresikkerhet styrkes eller svekkes med denne avtalen?

Knut Storberget (A) [10:28:48]: Det er et ganske vanskelig spørsmål å svare på, men for Arbeiderpartiets

del er vi av den oppfatning at med den utviklingen vi har sett i løpet av det siste året, og også den utviklingen vi vil få knyttet til dette oppgjøret, har vi mildest talt store utfordringer med å ta i bruk det norske grasarealet. Det var også en av grunnene til at jeg brukte lite grann av innlegget mitt på å si at vi fra Arbeiderpartiets side mener at en av svakhetene med denne avtalen er at kornøkonomien er for dårlig. Derfor er jeg spent på de resultatene som vil komme ut av dette når vi beveger oss inn i 2016 og etter hvert inn i 2017, for å se i hvilken grad vi klarer å opprettholde en grasproduksjon som jeg er helt enig med Lundteigen i er helt avgjørende for å nå både klimamessige mål og matsikkerhetsmål.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:30:16]: Da har vi igjen jordbruksoppgjøret til behandling i Stortinget. Forskjellen fra i fjor er at nå ligger det en avtale til grunn, altså en avtale mellom forhandlingspartene som vi skal ta stilling til. Det er gledelig å se at også Stortinget – i hvert fall det store flertallet i Stortinget – vil være enig i dette og være med og konfirmere avtalen, slik at jordbruket får en god avtale å jobbe ut fra til neste år. Det får også muligheten til å øke sine inntekter med denne avtalen.

Jeg sa at det var enighet om en avtale, dvs. det var enighet mellom Bondelaget og staten. Bonde- og Småbrukarlaget valgte altså å bryte. Som det ble sagt i replikkordskiftet her, er det fullt legalt å bryte. Det er derfor vi har et forhandlingsinstitutt, for at en skal kunne være enig eller ikke, og når en da bryter, er det fordi en er uenig. Men det er litt bemerkelsesverdig at den samme parten har brutt i fem av de seks siste oppgjørene. Det er for meg bekymringsfullt. Det sier litt om hele avtaleinstituttet, og om dette avtaleinstituttet egentlig er berettiget. Det er lov å stille spørsmålet.

Så kan vi jo håpe at vi får til en avtale neste år der også Bonde- og Småbrukarlaget blir med på avtalen, slik at det blir en større enighet. Da formoder jeg også at det kan bli en enda større enighet i Stortinget, og at bl.a. SV og enkelte i Senterpartiet også kan være enig i avtalen.

Denne avtalen som nå er lagt fram, er en videreføring av fjorårets avtale, med en del forenklinger og, som sagt, muligheter for økt produksjon og økte inntekter, og det er jo bl.a. det avtalen skal si noe om, de mulighetene som landbruket har til å øke inntektene sine. Det er ikke slik at vi skal bestemme her på Stortinget hvor mye en bonde skal tjene, men vi skal legge forholdene til rette slik at en bonde kan få lov til å utnytte de ressursene han har, for å tjene mest mulig penger, slik som alle andre sjølstendig næringsdrivende i dette landet. For det er nemlig sånn at bonden er sjølstendig næringsdrivende og har en unik mulighet til å utnytte enorme ressurser for å sikre seg en god og stabil inntekt. Så må enhver sjølstendig næringsdrivende forvente å kunne jobbe litt mer enn de ca. 1 740 timene som er standard i arbeidslivet, men muligheten er der, og jeg har inntrykk av at bonden utnytter de mulighetene til de grader. Det gjør også at en del bønder har en inntekt som det absolutt står respekt av.

Så sier dette oppgjøret en del om forenklinger. Forenklinger er viktig for jordbruket, og det er også viktig for staten. Det forundrer meg litt at Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at det å fjerne tilskuddsordninger ikke representerer noen forenklinger. Da har vi kanskje forklaringen på hvorfor det ble innført en rekke nye tilskuddsordninger under den rød-grønne regjeringen. Det er slik at noen skal forvalte og behandle disse ordningene, og det er det offentlige byråkrater som gjør. Ja, det er greit at vi tenker på sysselsetting, men den sysselsettingen bør ha et visst formål, og hvis formålet er å sitte og flytte papir og behandle støtteordninger, mener jeg at det er feil bruk av ressurser. De ressursene som skal tilføres inn mot landbruket, skal tilføres slik at bonden har mulighet til å øke inntekten sin, og ikke slik at byråkrater kan ha jobb.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Odd Omland (A) [10:34:43]: Det gis stadig uttrykk for, med stor tilfredshet fra regjeringspartiene – vi hørte det nå i debatten både fra representanten Gundersen og representanten Ørsal Johansen – at det gjøres så forferdelig mye når det gjelder forenkling.

Jeg står her med proposisjonen, og i den er det listet opp 14 forenklingstiltak som skal gjennomføres i forbindelse med årets oppgjør. Når man leser dette, ser man at 9 til 10 av disse 14 forenklingstiltakene er avvikling av ordninger – og som jeg tror de fleste bønder vil oppfatte som det stikk motsatte. Hvis jeg var bonde og et år hadde stor vinterskade på engen, ville størstedelen av avlingen dette året gå tapt, i tillegg ville det påløpe store kostnader med å reparere arealet, så ville jeg ønske å høre Fremskrittspartiets syn på fjerning av denne erstatningen. Er det en forenkling som jeg som bonde vil oppleve som en forbedring – eller en forverring?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:35:48]: Som jeg sa i mitt innlegg, er forenklinger også det å kunne få mindre byråkrati. Når vi fjerner enkelte ordninger, som den ordningen som representanten her er inne på, er det en forenkling som gjør at vi bruker mindre penger på byråkratiet.

Nå er det også slik at ordningen med erstatning for vinterskadet eng ikke er et tilskudd til drift, men en erstatning for reparasjon av vinterskade. Forenklingsarbeid handler om mye mer enn å fjerne tilskuddsordninger. Det handler i stor grad om å legge til rette for at bonden skal få mulighet til å bestemme mer over egen arbeidshverdag og muligheten til å utnytte gårdens ressurser. Jeg tror ikke at en avvikling av denne tilskuddsordningen vil føre til at bondene ikke reparerer engen sin, man er faktisk avhengig av den for å kunne drive.

Odd Omland (A) [10:36:45]: Jeg tror det vil oppleves av dem som er bønder, at de får det verre – at det er en forverring.

En annen ting er at flertallet i komiteen i en fellesmerknad skriver at «kantrydding på Vestlandet ikke burde være en del av jordbruksoppgjøret». Kan vi regne med at regjeringen legger flertallets syn til grunn, og ikke i framtidige

oppgjør kommer med forslag som ikke vil ha inntekts-effekt for bonden?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:37:17]: Nå er det flere ordninger i jordbruksoppgjøret som er av samme karakter, og som kanskje strengt tatt ikke burde være der, men så er det også slik at en del ordninger kan være nødvendige for å videreutvikle norsk landbruk. Det tiltaket vi gjør her, kan bidra til at landbruket faktisk får større muligheter til å utvikle seg.

Hovedformålet med landbruket er jo å produsere mat, men samtidig skal man også ha mulighet til å ha en inntekt på andre områder. Når vi da forbedrer kulturlandskapet på denne måten, vil det bidra til økt reiseliv, noe som igjen kan bidra til at landbruket har muligheter for økte inntekter og muligheter for mer spredt boligbygging.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:38:20]: I regjerings-erklæringa står det fra Fremskrittspartiet og Høyre at en vil beholde avtaleinstituttet.

I forhandlingene mellom LO og NHO forhandler en for kalenderåret 2015, og det framskaffes tall fra teknisk beregningsutvalg for 2015. I forhandlingene mellom jordbruket og stat er det mange som tror at en fortsatt forhandler og inngår avtaler for kalenderåret 2015. Det skjer jo ikke, det er for 2016. Flere, inklusiv saksordfører, er i villfarelse når det gjelder hvilke tall som kommer fra Budsjettnemnda. Budsjettnemnda kommer med tall for 2015, ikke for 2016. Mitt spørsmål er da: Hadde det ikke vært en fordel å ha et felles tallmateriale for forhandlingene, slik at forhandlingene dermed burde skje for kalenderåret 2015, slik det er i LO–NHO-oppgjøret?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:39:16]: Nå er det sånn, som også representanten Lundteigen sier, at forhandlingene i jordbruksoppgjøret gjelder for det påfølgende året. Når Budsjettnemnda legger fram sine tall, er det et tallgrunnlag som baserer seg på det som har vært, og det som er i inneværende kalenderår. Når man skal gå inn i jordbruksforhandlingene, må man ha et tallgrunnlag, og det er det tallgrunnlaget partene har blitt enige om at de skal forholde seg til. Da er det også riktig at vi på Stortinget forholder oss til det, at partene fortsatt forholder seg til det, slik at man har en felles oppfattelse om det. Det har jeg inntrykk av at partene har.

Karin Andersen (SV) [10:40:09]: Nå har saksordfører vært oppe og dempet inntrykket av at dette er store forandringer og helt ny retning, mens det i dag altså har kommet nye tall fra Landbruksdirektoratet, fra omfordelingen innenfor landbruksoppgjøret, og det er sjokkerende tall. Det viser at tilskuddet til de største bøndene har økt med opptil 1,4 mill. kr til ett enkelt bruk, og alle penge-ne er tatt fra de små og mellomstore. Det må jo bety at det er en svært stor omlegging som er gjort, og en retning hvor man gir svært økte tilskudd til bruk som vel i prinsippet, i hvert fall i Fremskrittspartiets politikk, burde greie seg sjøl fordi de er store og selvstendige næringsdrivende, mens de minste, som må til for å holde land-

bruket i hele landet i hevd, får ingen ting og blir lagt ned.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:41:16]: Det er slik at med jordbruket, som i andre næringer, vil økt produksjon føre til økte inntektsmuligheter. Mange i landbruket har benyttet seg av det. Det vi har gjort med dette budsjettet og det forrige budsjettet, er å legge til rette for at de som produserer, skal få betalt for det. Det var derfor vi økte slaktetilskuddet på lam fra 207 kr til 500 kr, slik at de som produserer og leverer slakt til mat, får betalt for det. Det var derfor vi gjorde det slik at de som har over 40 ammekuer, skulle få tilskudd for de over 40 også, sånn at de stimuleres til å produsere mer mat. Det samme gjelder de som produserer melk. Vi la til rette for at de som har over 50 melkekuer, også skulle få tilskudd for de 50 melkekuene. Alt dette er med og stimulerer til økt produksjon og til at bøndene kan få muligheter til økte inntekter.

Geir Pollestad (Sp) [10:42:26]: Jordbruksoppgjøret er viktig for bondens inntekt. Skatt er en annen ting som er viktig. Bøndene har i liten grad problem med formuesskatten. Fjerning av arveavgiften var et gode for mange. For landbruket ble diskontinuitetsprinsippet fjernet sånn at generasjonsskiftene ble dyrere. Men i regjeringsplattformen står det at en ønsker å bruke målrettede skatteendringer for å styrke bondens økonomiske stilling – «målrettede skatteendringer for å styrke bondens økonomiske stilling». Mitt spørsmål er ganske enkelt. Etter to år i regjering, hvilke målrettede skatteendringer har regjeringen gjennomført for å styrke bondens økonomiske stilling?

Morten Ørsal Johansen (FrP) [10:43:16]: Denne regjeringen har bl.a. redusert inntektsskatten, vi har redusert formuesskatten, og vi har bedret avskrivingssatsene, noe som også er med og bidrar til at norske bønder får et bedre økonomisk utgangspunkt. Så vet vi også at en del av de endringene som skal gjøres når det gjelder skatt, ikke hører hjemme i jordbruksoppgjøret, men i statsbudsjettet. Nå skal ikke jeg på noen måte forskuttere hva som kommer i statsbudsjettet, men vi har i regjeringsplattformen sagt en del om de tiltakene vi ønsker å gjøre. Så er det slik at vi ikke får gjort alle tiltak på en gang, og det så vi bl.a. i løpet av de åtte forrige regjeringsårene, da det ikke ble gjort noen ting på åtte år eller veldig lite på åtte år. Nå har vi klart å få til mye på to år, og vi kommer til å fortsette med det, slik at de neste to årene og de neste fire deretter skal det bli skatteendringer som også kommer landbruket til gode.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:44:36]: Aller først vil jeg gi honnør til partene som ble enige. De har vist forbilledlig evne og vilje til å finne fram til en god avtale, en avtale som gir forutsigbarhet for bøndene. En avtale i år sikrer også legitimiteten til avtaleinstituttet.

Slik jeg ser det, ble jordbruksoppgjøret i år unødvendig spennende. Kravet var det laveste på ti år, det samme ble

dessverre tilbudet. Jeg er derfor imponert over at partene fant sammen til en løsning begge følte seg tjent med.

Kristelig Folkeparti er opptatt av at avtaleinstituttet i landbruket skal opprettholdes. Det er viktig at instituttet ikke undergraves. Derfor er det viktig at årets oppgjør følger vanlig praksis. Stortinget slutter seg til jordbruksavtalen og blander seg ikke inn i innretningen.

I innstillingen til årets oppgjør har næringskomiteen igjen satt pilarer for landbrukspolitikken. Enkelt oppsummert er disse slik:

- økt matproduksjon for økt selvforsyningsgrad
- landbruk i hele landet
- sterkere rekruttering til landbruket

Kristelig Folkeparti slutter seg til disse fullt ut.

Kristelig Folkeparti vil ha aktive bønder i hele landet. Vi vil ha variert bruksstruktur for å kunne bruke alle arealene vi har tilgjengelig. Vi ønsker å øke framtidstroen i landbruket både for dem som er inne i næringen, og for dem som skal investere i bruk. Vi vil øke matproduksjonen på norske ressurser med intensjon om økt selvforsyningsgrad.

Kristelig Folkeparti ivrer for å sikre framtidslysten i næringen. Da må vi sikre konkurransedyktig inntekt, fleksible og gode arbeidsvilkår, og vi må sikre at næringen er framtidsrettet og innovativ.

Den store produktivitetsveksten som har vært i landbruket de siste årene, skyldes et innovativt landbruk med omstillingsevne. Landbruket evner å bruke nyskapning og teknologi til å fremme økt verdiskapning. Det er meget bra.

Jeg tror det kan være lurt å legge til rette for større bruk – samtidig som at dette ikke må gå ut over de små og mellomstore brukene. Det er ikke alle steder det lar seg gjøre å bli større. Dersom små og mellomstore må legge ned driften, utnytter vi ikke hele potensialet i landbruket. Det vil også være i strid med målet om økt matproduksjon og landbruk i hele landet.

Jeg vil derfor advare mot kun å tenke større og mer sentrale bruk. Det må også rettes oppmerksomhet mot å ta hele landet i bruk og bruke alt tilgjengelig areal.

Fôrdyrking er grunnlaget for at vi her under polarsirkelen har en selvforsyningsgrad på om lag 40 pst, og at vi har et levende landbruk med små og mellomstore bruk over hele landet. Den regionale arbeidsfordelingen er helt sentral, og en hensiktsmessig produksjonsfordeling må være styrende når kvoteregionene for melk skal vurderes i kommende landbruksmelding.

I dagens innstilling ligger det en rekke merknader som store deler av komiteen er med på. De bygger på hovedprinsippene om økt matproduksjon, økt lønnsomhet, styrket jordvern og bedre rekruttering. Rundt disse hovedprinsippene bør landbrukspolitikken utmeisles. Det er også rundt disse jobben må gjøres i oppgjør og i kommende stortingsmelding.

I går kunne jeg lese i Nationen at det i dag skulle komme en avsløring, og den skulle tvinges fram av komiteens leder, Pollestad. Jeg må vel si at jeg personlig har lite sans for tvang og avsløring, men nok om det.

For Kristelig Folkeparti er det viktig å verdsette bondens arbeid, slik at de sikres en inntekt på linje med andre

yrkesgrupper. Kristelig Folkeparti ser på bonden som selvstendig næringsdrivende. Vi vil gi bønder mulighet til å redusere inntektsforskjellen til andre yrkesgrupper, noe vi var med på i fjor ved å gi jordbruket en kronemessig vekst på 26 900, mot 13 603 kr til andre grupper. Det er dobbelt så mye.

Så er det ingen avsløring eller hemmelighet hvilke merknader vi var med på i fjorårets oppgjør. Vi la til rette for en vekst som ble på 26 900 kr, og står sammen med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre i merknader om dette og om en prosentvis vekst. Årsaken til at vi får denne diskusjonen om inntektsmålsetting, er manglende vilje til å komme med formuleringer i siste landbruksmelding fra 2012. Jeg kjenner særlig til dette siden jeg var, fra opposisjonens side, den som prøvde å få til en formulering sammen med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV. Det var synd at vi ikke fikk til en formulering i 2012. Det ser vi konsekvensen av i dag.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [10:49:50]: Ja, det kan hende det er synd, det som skjedde i 2012, at man ikke klarte å få til en formulering. Jeg skal ikke gå inn i den historiske debatten. Den synes jeg egentlig er ganske uinteressant, for å være helt ærlig. Vi begynner å bli rimelig lei av disse beskrivelsene av de siste åtte årene.

Men det gir oss en god anledning til å klare å få til en formulering nå. Det er i så måte det undrer meg noe at Kristelig Folkeparti i sine merknader faktisk velger å hoppe av merknaden som er veldig tydelig på at man skal tette inntektsstap, slik at Senterpartiet og Arbeiderpartiet blir stående alene om formuleringen om at inntektene bør økes, og at gapet mellom landbruksinntekt og gjennomsnittlig sammenliknbar inntekt bør reduseres. Jeg har lyst til å gi Kristelig Folkeparti anledning til å si nå at dette er en ambisjon man støtter, også tatt i betraktning av at partiets leder på Bondetinget nå nylig tok til orde for dette. Det kan jo ikke være sann at man sier én ting til norske bønder og noe annet i Stortinget når det virkelig gjelder.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:50:54]: Ja, som representanten Storberget sa i et tidligere replikkordskifte, har Arbeiderpartiet hatt et landsmøtevedtak denne våren der de har gjort en stor snuoperasjon når det gjelder inntekt.

Hvis vi ser på den stortingsmeldingen som Knut Storbergets regjering la fram i 2012, og som han ikke ønsker å diskutere, er det da altså ikke formuleringer som sier noe om kronemessig utvikling. Det er det ikke. Det denne stortingsmeldingen sier, er:

«Inntektene i jordbruket varierer fra år til år og det er derfor behov for å vurdere inntektsutviklingen over noe tid.»

Ser vi da på inntektsutviklingen over noe tid – de to årene som Kristelig Folkeparti har vært konstruktivt opposisjonsparti, var det en økning i forhold til andre grupper på 10 000 kr i fjorårets oppgjør, og i år er den mindre enn for andre grupper.

Knut Storberget (A) [10:51:57]: Dette er egentlig litt uklart for meg. Hvis man er så opptatt av at man ikke klarte å få til noe før, og det er Arbeiderpartiet og de rød-grønne som har skylda for det, vil jeg tro at det er desto viktigere at man i dag klarer å få til denne formuleringen, særlig når de partiene man anklager for ikke å bidra til tydelig formulering tidligere, nå faktisk står her og også Kristelig Folkepartis leder på Bondelagets årsmøte ga klart uttrykk for at inntektsgap skal tettes. Det holder egentlig for oss i Stortinget i dag, for Landbruksdepartementets byråkrati og også for statsråden å få høre fra Kristelig Folkeparti at man er tilhengere av framtidige jordbruksoppgjør hvor man tetter inntektsgap mellom matprodusentene og sammenliknbare grupper. Det holder at man sier det nå, og ikke bare gjør det på Lillehammer overfor norske bønder når man har ordet der.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:52:55]: Jeg tror representanten Knut Storberget var mer opptatt av å forbedre seg til replikken enn til å høre på mitt innlegg. For hvis jeg skal sitere fra mitt innlegg, kan jeg si:

«For Kristelig Folkeparti er det viktig å verdsette bondens arbeid, slik at de sikres en inntekt på linje med andre yrkesgrupper. Kristelig Folkeparti ser på bonden som selvstendig næringsdrivende. Vi vil gi bønder mulighet til å redusere inntektsforskjellen til andre yrkesgrupper.»

Vi har samme budskap i denne sal som vi har på landsmøtet til Bondelaget. Vi har det samme budskapet hele tiden. Det bør det ikke være tvil om. Det har bondene fått med seg. Så er jeg litt mer overrasket over at representanten Knut Storberget ikke har fått det med seg.

Geir Pollestad (Sp) [10:53:46]: Jeg tror ikke det er representanten Storberget som har tungt for det i denne saken. Årets oppgjør gir en inntektsøkning mellom landbruk og andre grupper på 3 000 kr. Kristelig Folkeparti skriver at framtidige oppgjør ikke bør være gjenstand for forhandlinger i Stortinget. Da er det viktig å definere tydelig hva som er Stortingets vilje.

Det gjorde Kristelig Folkeparti i fjor da de sa i en merknad at det var prosentvis lik inntektsutvikling som var gjeldende inntektsmål. I år er det langt mer uklart. Det var altså sånn at det som skjedde i 2012, hindrer ikke representanten Hjemdal fra å skrive innlegg i *Nasjonen* 24. april om å tette inntektsgap. Det hindrer ikke Kristelig Folkepartis leder i å være på Bondetinget og love å tette inntektsgap. Da greier ikke jeg å forstå hvorfor det som skjedde i 2012, skal hindre Kristelig Folkeparti fra å støtte et mål om ikke å øke inntektsforskjellene. Så mitt spørsmål er: Rent konkret hva er Kristelig Folkepartis inntektsmål for jordbruket?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:54:51]: Jeg vil i alle fall ha meg frabedt at jeg har sagt at representanten Knut Storberget har tungt for det. Jeg mener ikke at han har tungt for det. Men jeg tror han var opptatt med andre ting enn å høre på representantens innlegg da han forberedte seg til replikk.

Det er slik at ja, nå har jeg sitert to ganger fra Kris-

telig Folkepartis partiprogram det samme som partilederen sa på Bondetinget, og det samme som står i *Nasjonen* 24. april. Det er Kristelig Folkepartis standpunkt, og det bør det ikke være tvil om. Det har de fleste fått med seg.

Karin Andersen (SV) [10:55:38]: Spørsmålet er om Kristelig Folkeparti gjør regjeringen klar over det.

Jeg hører at representanten fra Kristelig Folkeparti er imponert over et oppgjør der tallene nå viser at man tar systematisk fra de små og gir til de store, slik at en ikke får til å bruke matjorda i hele landet, slik representanten nå sa at en skulle. Man får ikke holdt jorda i hevd. Representanten var opptatt av at vi skulle øke matproduksjonen på norske ressurser. Tallene viser det motsatte, at det er mer norsk matproduksjon på importerte ressurser enn før. Det blir mer til dem som er størst og som vel burde klare å produsere sjøl det de selger, og mindre til dem som er små. Er det en retning som Kristelig Folkeparti mener kan fortsette? Er det på den måten Kristelig Folkeparti mener det er mulig å nå målsetningene for norsk landbrukspolitikk med produksjon på norske ressurser, og at all norsk matjord skal tas i bruk?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:56:42]: Jeg tror ikke at jeg sa at jeg var imponert over denne avtalen, men at jeg ga honnør til dem som har forhandlet den fram.

I fjor styrket Kristelig Folkeparti og Venstre, gjennom den jobben vi gjorde her, små bønder som driver med sau – det var viktig for oss. Vi styrket melkeproduksjonen – det var viktig for oss for å opprettholde kanaliseringspolitikken.

Jeg tok opp i mitt innlegg at fôrressursene er viktig å bruke fordi det er et fortrinn vi har. Da er det viktig for Kristelig Folkeparti å bruke gras der vi kan dyrke gras, og korn der det kan ligge til rette for det. Jeg tror ikke det er tvil om at regjeringen, Fremskrittspartiet, Høyre og landbruksminister Sylvi Listhaug, som nå sitter rett bak meg, har fått med seg hva Kristelig Folkepartis politikk er. Det tror jeg vi kan være enige om i denne salen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:57:47]: Årets jordbruksforhandlinger skjedde ut ifra den avtalen som ble inngått i Stortinget i fjor mellom regjeringa og Kristelig Folkeparti og Venstre.

Jordbruksavtaleinstituttet baserer seg på at forhandlingene skal skje på Stortingets grunnlag foregående år. Det er en klar rolledeling mellom jordbruksavtalepartenes behandling og Stortingets behandling. Kristelig Folkeparti legger vesentlig vekt på at en ikke skal undergrave forhandlingsinstituttet, noe som jeg er helt enig i. Samtidig sier representanten at Kristelig Folkeparti vil ikke blande seg inn i innretningen.

Så ble det også sagt at avtalen skal ikke gå ut over små og mellomstore bruk, og det er viktig at vi har en betydelig fødyrking slik at sjølforsyningsgraden kan være på om lag 40 pst. Men dersom det går ut over små og mellomstore bruk – det som i dag kalles store familiebruk, for det er det som er virkeligheten – og det går ut over planteproduksjonen ved at den blir mindre, vil Kristelig Folkeparti

oppfatte det som et problem for forhandlingsinstituttet om Stortinget i dag griper inn?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:58:51]: Jeg er veldig glad for at representanten Lundteigen hegner om forhandlingsinstituttet, men også er klar og tydelig på hvilken rolle Stortinget har. Det deler vi.

Så må jeg si at det kanskje ikke er overraskende at representanten Lundteigen i dag velger å stemme imot oppgjøret. Det hadde kanskje vært overraskende hvis representanten Lundteigen hadde stemt for det, siden han stemte imot i 2012, da det gjaldt et oppgjør som ble fremforhandlet og ble avtale da han selv hadde sitt parti i regjering.

Det som er viktig for næringskomiteens innstilling når det gjelder neste års oppgjør, er merknadene våre. De synes jeg peker i tydelig retning. Det er slik Kristelig Folkeparti ønsker å hegne om forhandlingsinstituttet – ved å bruke merknader for å peke ut retningen for neste års oppgjør.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Geir Pollestad (Sp) [11:00:05] (komiteens leder): Den norske bonden skal kunne stole på Senterpartiet. Den norske forbrukeren skal kunne stole på Senterpartiet. De skal stole på at vi står på for å utvikle norsk matproduksjon, slik at det kan produseres mer sunn og trygg norsk mat. De skal kunne stole på at Senterpartiet vil ha et landbruk i hele landet. De skal kunne stole på at Senterpartiet vil jobbe for både heltidsbonden, deltidsbonden, fjellbonden, økobonden og andre bønder.

Økt matproduksjon og selvforsyning når det gjelder mat, er viktig av flere grunner: beredskapshensyn, matvaresikkerhet og miljø og for å sikre bosetting og levende lokalsamfunn i hele landet. Matproduksjon er i store, komplette næringskjeder, som bidrar med milliarder i omsetning og titusener av arbeidsplasser spredt rundt i hele landet.

Norske matprodusenter fortjener forutsigbare rammevilkår. Regjeringen har så langt utelukkende levert usikkerhet, både i jordbruksoppgjøret, i tollsaken og i forslag om lovendringer. Regjeringen har dessuten hatt en lang større iver etter å levere når det gjelder de dårlige sakene for jordbruket, enn når det gjelder de få løftene om positive tiltak.

Skal vi greie å øke norsk matproduksjon, må vi ta i bruk de ressursene vi har. Da må vi ha store og små bruk i hele landet. Inntekt er for bønder – som for andre grupper – svært viktig. Da er det feil medisin fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ikke å prioritere å bruke penger over statsbudsjettet samt å nedprioritere budsjettstøtten til små og mellomstore bruk. Landbruksdirektoratets analyse av konsekvensene av fjorårets oppgjør er tydelig: De små og mellomstore brukene kommer negativt ut. Det står i sterk kontrast til formuleringer om et miljøvennlig, bærekraftig og framtidsrettet norsk landbruk, med både store og små bruk i hele landet.

Senterpartiet har lagt fram i alt sju forslag til årets oppgjør. Jeg tar opp disse. Det er forslag om å øke rammen

tilsvarende jordbrukets krav, et forslag som går på tetting av inntektsgap, et forslag om investeringspakke, et forslag om utredning av konsekvensene av omleggingen av lammetilskuddet samt to forslag om skatt.

Senterpartiet har også et forslag om å definere et tydelig inntektsmål for jordbruket. Den framforhandlede avtalen øker inntektsforskjellen mellom jordbrukere og andre grupper med 3 000 kr. Regjeringspartiene og støttepartiene understreker at jordbruksoppgjøret ikke bør være gjenstand for forhandlinger i Stortinget. Da er det svært viktig å ha et klart definert inntektsmål, ikke fagre løfter på Bondetinget eller i debatten. Slik innstillingen nå foreligger, er det høyst uklart hva som er inntektsmålet. Inntekt er det viktigste virkemiddelet for å styrke norsk matproduksjon og sikre rekruttering. Derfor bør Stortinget gi klar melding til regjeringen om at kronemessig lik inntektsutvikling er gjeldende inntektsmål. Og i dag vil vi få svaret på om Kristelig Folkeparti-lederens flørt på Bondetinget var noe mer enn kun tomme ord.

Ingen andre deler av norsk næringsliv har hatt en større effektivisering enn det jordbruket har hatt. Det er en utvikling som ikke kan fortsette i all evighet, uten at det vil gå ut over andre viktige mål for norsk landbruk, som matvaresikkerhet, dyrevelferd, økt matproduksjon og et landbruk i hele landet.

Regjeringen bruker store ord om sin forenklingsspolitikk. Stort sett består det i å kutte ordninger som er viktige for enkelt næringer og for enkeltaktører. For pelsdyrbonden i Sogn og Fjordane, som risikerer å måtte legge ned sin produksjon fordi støtten til frakt av fôr faller bort over natta, tror jeg ikke det føles som forenkling. Det føles som en total mangel på forutsigbar næringspolitikk fra regjeringens side. Omlegging av lammetilskuddet er en forenkling, men det oppstår et tap over tid på 0,5 mrd. kr, som blir realisert senere. Her må også organisasjonene ta sin del av ansvaret.

Prosessen rundt årets jordbruksoppgjør var også spesiell, i og med at staten, i frykt for å bli overkjørt i Stortinget på ny, kom med et revidert tilbud i tolvte time. Det var heller ikke et perfekt tilbud, men det var et steg i rett retning.

Vi trenger en ny landbrukspolitikk – som øker inntektsmulighetene for bondene, som ikke setter ulike deler av landbruket opp mot hverandre, som ikke utarmer distriktjardbruket. Vi trenger en regjering som står opp for landbrukets interesser i både den nasjonale og den internasjonale debatten. Vi trenger en politikk som legger et grunnlag for økt norsk matproduksjon, med grunnlag i norske ressurser.

Senterpartiet har et stort hjerte for norsk matproduksjon. Norske bønder, store og små, trenger en ny landbrukspolitikk.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ove Bernt Trellevik (H) [11:05:00]: Me i Høgre ser på bonden som ein næringsdrivande. Det er svært mange

flinke og gode bønder, som skapar gode og framtidsretta arbeidsplassar i næringa si, og sånn sett må dei jo samanliknast med andre næringsdrivande. Men det må vera forsmedeleg for Senterpartiet å sjå at desse verkemidla verkar, og at bonden tek ansvar og skapar gode og framtidsretta arbeidsplassar for seg sjølv. Mitt spørsmål er: Kvi- for er ikkje Senterpartiet med på desse nye grepa som må til for at desse næringsdrivande skal kunna skapa gode og framtidsretta arbeidsplassar?

Geir Pollestad (Sp) [11:05:49]: Senterpartiet er enig i at bøndene er næringsdrivende. Senterpartiet er enig i at det finnes svært mange flinke og gode bønder i Norge. Senterpartiet sammenlikner bøndene med andre næringsdrivende, men når vi ser en politikk som gjør at svært mange bønder får nedgang i sine inntekter fordi tilskudd legges om, og det kuttes til de små og mellomstore brukene, er det ikke lett å komme rundt at det betyr noe hvilken inntektspolitikk en fører.

Når det gjelder alle disse pilene som visstnok skal peke rett vei, tror jeg noen må ha snudd det arket på hodet, for det ble bygget ned mer matjord i 2014 enn i 2013. Flere av de andre pilene har også, etter at statsråden presenterte dem, blitt avslørt som usanne.

Ove Bernt Trellevik (H) [11:06:48]: Eitt eksempel her, som kanskje er eit lite poeng, men likevel: I 2009 fekk me ei ordning for rydding av trevirke og kratt langs veg, utsiktspunkt osv. Dette vart svært godt teke imot i 2009, då det vart innført av den raud-grøne regjeringa. Men kva er grunnen til at det vart godt teke imot då, då det låg under Landbrukets utviklingsfond, mens det no ikkje er eit særleg godt tiltak i det heile? Kva er det som gjer det?

Geir Pollestad (Sp) [11:07:21]: Senterpartiet mener at landbrukets hovedoppgave er å produsere mat, ikke å pleie veikantene og rydde utsiktspunkter i enkelte vestlandsfylker, og vi er svært glade for at et flertall i komiteen har sagt at dette ikke hører hjemme i jordbruksavtalen. Vi vil ikke ha mer av dette til neste år.

Det er viktig for reiseliv, bondeturisme og andre at en rydder utsikt, men det bør da finansieres over Statens vegvesens budsjett, og det kan finansieres over Næringsdepartementets budsjett, som en turistsatsing. Vi mener at de positive bieffektene av norsk matproduksjon skal komme som en konsekvens av at det produseres mat. Derfor er vi imot plenklippertilskudd, og derfor er vi imot tilskudd som ikke er rettet inn mot økt matproduksjon.

Ove Bernt Trellevik (H) [11:08:19]: Dette er jo med på å styrkja grunnlaget til mange bønder. Og mange bønder som ønskjer å ta ansvar og skapa gode og framtidsretta arbeidsplassar, har kanskje behov for å kunna ta eit sånt ansvar og vera med og gjera slike grep som dette. Når bonden då er ein sjølvstendig næringsdrivande og ønskjer å vera med og utvikla arbeidsplassen sin, synest eg det er påfallande at representanten Pollestad er imot eit prinsipp om at dette skal vera ein del av det å skapa gode og framtidsretta arbeidsplassar. Så eg vil utfordra Senterpartiet til å ta

ein større del i verdiskapinga på den måten, ved å leggja til rette for at bonden faktisk er ein næringsdrivande og får ei større moglegheit til å ta eit større ansvar på eigen gard, med nye tilleggsoppgåver.

Geir Pollestad (Sp) [11:09:08]: Senterpartiet er en varm tilhenger av mangesysleriet. Det vil si at vi har sans for bonden som har sauer, litt skog, som kanskje fisker litt og brøyter den kommunale gang- og sykkelveien. Dette er viktig, og det er jo også derfor vi kan si at jordbruket er en bærebjelke i mange distriktssamfunn. Derfor er vi uenige når regjeringen frikobler landbrukspolitikken og distriktspolitikken.

Når det gjelder det at f.eks. japanske og kinesiske turister skal ha utsikt over fjorden ved at en hogger ned trær, mener vi at det er en oppgave som Statens vegvesen bør ta seg av. Det er også flertallet i komiteen enig i.

Når det gjelder det at disse turistene skal se flotte og velpleide kulturlandskap, som en konsekvens av at det produseres mat, og at det er et landbruk i hele landet, med små og store bruk, er det en positiv tilleggseffekt av matproduksjon, og det er Senterpartiet helt for.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:10:31]: Det er artig å høre på både innlegg og replikkordskifter, og jeg lurar på hvor mange ganger små og store bruk har vært nevnt, men det var ikke det jeg skulle spørre representanten om.

I merknadene sier Senterpartiet at de mener at økte inntektsmuligheter i jordbruket er viktig for å få en økt matproduksjon, og det er heller ikke undertegnede uenig i. Senterpartiet har også vært veldig opptatt av at inntekts-gapet mellom landbruket og andre grupper skal bli mindre og tettes. Under de åtte årene Senterpartiet satt i regjering, altså i forrige periode, ble ikke dette gapet akkurat tettet, snarere tvert imot – hvorfor det?

Geir Pollestad (Sp) [11:11:22]: Jeg kjenner meg ikke igjen i beskrivelsen som her gis. For det første: Det er rett at vi er for å sikre et jordbruk med små og store bruk. Det har jeg sagt mange ganger, og det har komiteen skrevet mange ganger. Det som skiller Senterpartiet og Fremskrittspartiet, er at Senterpartiet har en politikk som er egnet til å nå det målet.

Så forstår jeg at man er mest opptatt av å snakke om det som skjedde under de åtte rød-grønne årene. Det var en tid da det var en kraftig reduksjon i nedbyggingen av matjord. Dessverre snur de pilene i 2014. Etter lang tid med realinntektsnedgang i jordbruket fikk man en oppgang. Hvis en ser på oversikten over de oppgjørene som var i de årene, sammenlignet med dem som har vært før og etter, så ser en at det er på et helt annet nivå. Budsjettstøtten ble i løpet av disse åtte årene økt med 3 mrd. kr. Det er betydelig, og det viser at Senterpartiet tar sin politikk på alvor, og at det er det beste for norske bønder at Senterpartiet sitter i regjering.

Karin Andersen (SV) [11:12:33]: SV og Senterpartiet er enige om veldig mange ting i landbrukspolitikken. I dag

er det vel to ting vi er mest uenige om, og det ene er pelsdyr, og det andre er hvordan vi skal forholde oss til avstemningen i dag. SV har konkludert helt klart med at Stortinget har et sjølstendig ansvar når det framforhandlede forslaget går i feil retning og vi ikke når de landbrukspolitiske, kulturlandskapspolitiske og fordelingspolitiske målene som vi har for landbrukspolitikken, altså mangesysleriet og den mangfoldige målsettingen vi har for landbruk.

Da har jeg behov for å spørre Senterpartiet: Når organisasjonene står med ryggen mot veggen og blir tvunget til å undertegne noe som de mener er feil, vil Senterpartiet da alltid stemme for?

Geir Pollestad (Sp) [11:13:37]: Jeg skal ikke svare på hva som måtte skje i framtida. Det blir en totalvurdering hver enkelt gang. Vi er opptatt av å ta vare på forhandlingsinstituttet. Jeg tror ikke det er sann at ett partis stemmegiving et år er et være eller ikke være. Samtidig er situasjonen den at vi har to partier i regjering som gjerne ønsker å bli kvitt forhandlingsinstituttet.

Så er det sann at bevilgningsmyndigheten ligger i Grunnloven § 75, det er helt rett. En har på en måte gitt fra seg noe av den og sagt at dette får staten og organisasjonene forhandle om. Når en nå har valgt å inngå en avtale, er det en vurdering som Norges Bondelag må gjøre. Jeg er veldig glad for at Karin Andersen viste til alle andre mål enn inntektsmålet, for når det gjelder inntektsmålet, er det et problem også at Kristelig Folkeparti, Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet definerte det i fjorårsoppgjøret på en dårlig måte.

Vår konklusjon dette året er at vi ønsker å stemme for den avtalen som foreligger, men det er først etter at vi har fått votert over våre alternative forslag, som innebærer en helt annen landbrukspolitikk.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Pål Farstad (V) [11:15:02]: Jeg vil starte med å takke komiteen, og spesielt saksordføreren, for arbeidet med saken. Det er en viktig sak.

Jeg er glad for at vi i år har til behandling en inngått jordbruksavtale mellom staten og jordbruket. Det at det ble en avtale, viser at forhandlingsinstituttet virker og har sin berettigelse – honnør til de partene som ble enige!

I 2014 ble det en avtale mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre. Den avtalen opprettholdt en differensiering i virkemidlene og la til rette for en variert bruksstruktur og en bærekraftig utvikling og tok høyde for at vilkårene for jordbruksdrift er forskjellig i ulike deler av landet. Avtalen slo også fast at statens tilbud skal sikre landbruket forutsigbare rammevilkår, og at utøverne i landbruket skal kunne ha en inntektsutvikling på linje med andre grupper.

Norsk landbruk har lange tradisjoner for en bærekraftig forvaltning som tar hensyn til miljø, kulturlandskap og biologisk mangfold. Utvikling i kunnskap og virkemidler har bidratt til at aktiviteten på mange områder er mer miljøvennlig i dag enn for 20–30 år siden, slik komiteen pekte på.

For Venstre er det viktig at utfordringene i norsk landbruk møtes med framtidsrettede løsninger som er basert på kunnskap og forskning. Dette høres kanskje ut som en selvfølgelighet, men det er viktig å minne om at kunnskap og forskning er grunnleggende viktig for å finne framtidsrettede løsninger. Derfor er vi opptatt av at forskning og utvikling på landbruksområdet blir styrket.

Norsk institutt for bioøkonomi, NIBIO, skal være til stede over hele landet. Det er viktig for å framskaffe kunnskap lokalt, siden det er store klimatiske og geografiske forskjeller i Norge. Dette, sammen med uavhengig rådgivning, må bidra til at næringen kan bli enda mer framoverlent, framtidsrettet og nyskapende.

Venstre er glad for at det er en samlet komité som mener det er viktig å stimulere til økt økologisk produksjon, og viser til at det er et mål at 15 pst. av matproduksjonen og matforbruket skal være økologisk i 2020. Dette forplikter.

En annen utfordring for å nå målene Stortinget har satt for landbruket, er knyttet til jordvernet. Regjeringen har som vedlegg til proposisjonen Nasjonal jordvernstrategi. Denne skal behandles i høstsesjonen. Venstre er tilfreds med at vi endelig har klart å komme under det nasjonale omdisponeringsmålet på 6 000 dekar. Derfor synes vi det er lite ambisiøst å foreslå at dette videreføres, og vi ønsker et lavere måltall. Disse sakene kommer vi tilbake til senere – til høsten.

Landbruket er viktig for dagens Norge, og landbruket skal også ha en viktig plass i framtidens Norge. Derfor vil Venstre ha et innovativt, bærekraftig og miljøvennlig landbruk. Jeg mener at landbruket viser vilje og evne til det.

Norsk landbruk er avgjørende for å sikre bosetting i hele landet, biologisk mangfold, kulturlandskap og matproduksjon. Landbrukspolitikken er nødt til å sikre at matproduksjonen er trygg, miljøvennlig og langsiktig, og det er et overordnet mål for Venstre å opprettholde et desentralisert landbruk med variert bruksstruktur av hensyn til miljø, kulturlandskap og dyrevelferd.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Geir Pollestad (Sp) [11:19:27]: Jeg vil først starte med å gi Venstre ros for at de tidlig i prosessen var svært tydelige på forslaget om melkereioner. Det var veldig, veldig bra.

Så sier representanten i sitt innlegg at jordbruket skal ha en inntektsutvikling på linje med andre grupper. Årets oppgjør øker inntektsforskjellene med 3 000 kr per årsverk. Er det å ha en inntektsutvikling på linje med andre grupper?

Pål Farstad (V) [11:19:55]: Jeg legger til grunn at her har partene blitt enige om en løsning som er tilfredsstillende også for Venstre. Venstre ønsker ikke å gjøre noe med hensyn til det som representanten her spør om.

Geir Pollestad (Sp) [11:20:22]: Det er et faktum at inntektsmålet, sann som det er formulert av komiteen i innstillingen, er nokså uklart. Da er mitt oppfølgingsspørsmål

om det fra Venstres side er ønskelig at neste års oppgjør og kommende oppgjør skal være på et noe høyere nivå enn dagens nivå, sånn at iallfall ikke inntektsforskjellene mellom jordbruket og andre grupper øker.

Pål Farstad (V) [11:20:50]: Som jeg sa i innlegget, er jeg opptatt av at det ikke skal øke, og vi legger til grunn at man bestreber seg på å legge fram noe som oppfyller det, ved neste års forhandlinger og ved det som vi skal ha her på Stortinget.

Karin Andersen (SV) [11:21:26]: SV mener at landbrukspolitikken nå går i feil retning. Når man leser merknaden i innstillingen, virker det som om Venstre også mener det, for den går på viktige prinsipielle saker som jordvern, produksjonsfordeling, kanaliseringsspolitikk, ikke flytting av matproduksjon til flatbygdene, at det er kombinasjonskua vi må satse på, slik at vi får mer miljøvennlig kjøttproduksjon i tillegg, og dessuten at det er bekymring for nedgang i kornarealet, og at det må stoppes. Men det som er rart, er at Venstre er med på dette i merknader, men de partiene Venstre støtter i regjering, er ikke med på merknadene om disse bærebjelkene i norsk landbrukspolitikk. Det er da det er grunn til å stille spørsmål også til Venstre: Går det noen grense for Venstre i hvor feil retning landbrukspolitikken kan gå før Venstre sier nei?

Pål Farstad (V) [11:22:31]: Det går selvfølgelig en grense for Venstre med tanke på små og mellomstore bruk og opp mot større bruk. Det gjør det definitivt. Når det gjelder det som representanten spør om med hensyn til hva vi er med på i merknader, er Venstre tydelig i merknadsform her. Vi viser hva vi vil med landbruket, men vi legger til grunn det som ligger i innstillingen og i teksten fra næringskomiteen, og har funnet at det er tilfredsstillende, slik situasjonen er nå.

Ingrid Heggø (A) [11:23:24]: Representanten Farstad og eg har stått saman i mange fiskeridebattar og framheva at jordbruket er veldig viktig, så eg veit han er oppteken av dette temaet. Representanten sa i innlegget sitt at bøndene skal ha ei inntektsutvikling på linje med andre grupper, og han sa i replikkvekslinga at gapet ikkje burde auka. Eg ser at Høgre og Framstegspartiet har ein merknad som handlar om inntektsutvikling på linje med andre grupper, og viser til at det er det same som prosentvis tillegg. Deler Venstre det synet at inntektsutviklinga skal målast i prosentvis tillegg?

Pål Farstad (V) [11:24:10]: Takk for spørsmålet. I likhet med Arbeiderpartiet er vi ikke med på en merknad som er knyttet til det som representanten Heggø spør om, så det burde være tilfredsstillende også for representanten fra Arbeiderpartiet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:24:43]: Representanten Pål Farstad var avgjørende for at Venstre bidro til å sikre tollvernet i fjor høst. Det var avgjørende viktig også for det jordbruksoppgjøret vi har nå. I innstillingen

er det flere merknader rundt inntektsutvikling for landbruket framover. Jeg velger å tolke det litt positivt, for der er ikke Venstre og Kristelig Folkeparti med på det som gjelder prosentvis lik utvikling, men de har heller ikke valgt å være med på det som går på kronemessig lik utvikling. De gir ingen signaler.

Mitt spørsmål til representanten Farstad er: Hvis målet er å tette inntektsgap over tid, bør man da legge kronemessig eller prosentvis utvikling til grunn?

Pål Farstad (V) [11:25:35]: Jeg velger på spørsmålet som representanten Slagsvold Vedum presenterer, å si at vår tekst som ligger i innstillingen, er den som vi vil forholde oss til i det videre når det gjelder dette spørsmålet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Karin Andersen (SV) [11:26:08]: Først vil jeg ta opp de forslagene som SV har i denne saken. Vi fremmer dem, og vi kommer til å stemme for dem og noen av Senterpartiets og Miljøpartiet De Grønnes forslag, som jeg skal komme tilbake til. Vi gjør det fordi vi mener at norsk landbrukspolitikk nå er på feil spor.

Jeg har lyst til å sitere noen som har sagt noe veldig klokt, og det er:

Av jord er du kommet, til jord skal du bli,
i mellomtida skal du bedrive god agronomi.

Det er det dette handler om – det er bruk av en av Norges viktigste ressurser for beredskap og sikkerhet. Det er bruk av jord i Norge vi snakker om. Den jorda som er i Norge, må vi bruke til å produsere miljøvennlig – trygg mat som egner seg for produksjon i Norge. Jorda må holdes i hevd i et tusenårsperspektiv. Det er et tungt ansvar vi har. Vi skal handle med mat med andre, men økende kraftfôrimport er ikke sjølberging, det er bruk av jord i andre land. Vi må styrke de mellomstore og de mindre brukene – de må få mer, for det er der vi har de store jordarealene – hvis vi skal klare å produsere den maten vi kan, på en bærekraftig og miljøvennlig måte.

Derfor foreslår SV at vi gjeninnfører tak på arealtilskudd og dyrehold og vrir inntektene slik at de minste får mer. I dag har oversikten over hvordan tilskuddene er vridd, kommet. Den viser at svært store bruk, som burde klare seg sjøl, får millioner i inntekt, mens de minste, som må til hvis vi skal ha landbruk i hele landet og bruke all matjorda, får mindre. Da når vi ingen av de målsettingene vi har.

Vi fremmer forslag om at vi må ta bedre vare på matjorda, altså måten vi produserer mat på, og at det må betales mer av staten. Matjorda må dyrkes der den er, for det er små bruk, og matjorda ligger spredt. Så det nytter ikke å tenke stordrift i Norge. Med den innretningen på jordbruksoppgjøret som er nå, taper alle de mellomstore og små, og distriktene taper. Den er SV uenig i.

Jeg så noen som skrev et stykke her en dag om at hvis Sylvi Listhaug hadde kommet til Innovasjon Norges leder, Anita Krohn Traaseth, med sin idé om at norsk landbruk skulle konkurrere på stordrift og lave priser, hadde hun fått døra slengt i ansiktet og fått kontant nei, fordi det er

en dårlig idé, som er dømt til å mislykkes i Norge. Andre har denne ideen – de har bedre forutsetninger og gjør det bedre.

Driftsforholdene er slik i Norge at hvis vi skal vinne, må vi satse på kvalitet, ren mat, økologi og en bærekraftig og ikke minst dyrevennlig produksjon, som jeg har savnet i debatten i dag. Jeg er glad for at regjeringen nå har forsøk med dyrepoliti, men SV mener også at Mattilsynet bør deles, og at det bør være et eget dyretilsyn, slik som vi har egne tilsyn på andre områder. Det er ett av SVs forslag og av våre aller viktigste punkter.

Vi er glad for at melkere regionene ble bevart i det opplegget som er. Det er mye som ble flyttet litt i riktig retning, men det var ikke nok.

Vi har mange forslag, og tida tillater ikke at jeg går inn på alle. Men jeg vil nevne spesielt oppfølging og utprøving av rekrutteringstiltak for kvinner, i tråd med rapporten Kvinner, demokrati og deltagelse, fra 2015. Det er viktig, fordi landbruket trenger flere kvinner.

SV stemmer imot dette opplegget, fordi vi mener det går i feil retning, og fordi Stortinget har et sjølstendig ansvar for å sikre at norsk landbrukspolitikk går i riktig retning. Når det gjelder å opprettholde og bruke den jorda vi har, i en klima- og miljøvennlig landbruksproduksjon, er det de små og mellomstore brukene som er ryggraden. Dette jordbruksoppgjøret, som det forrige, går i feil retning. Da kan ikke SV støtte det.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Else-May Botten (A) [11:31:35]: Representanten fra SV er veldig opptatt av matjord og jordvernstrategi, kan vi høre. Det er næringskomiteen også, men vi har jo sagt at det skal behandles til høsten, så derfor har vi kanskje ikke hørt så veldig mange innlegg om akkurat det temaet nå.

I år har Bondelaget kommet fram til en enighet med regjeringen om en avtale for jordbruksoppgjøret. I Arbeiderpartiet mener vi det er viktig at denne avtalen støttes, selv om vi mener at avtalen inneholder en rekke svakheter. Det er på grunn av at vi mener det er viktig å opprettholde forhandlingsinstituttet.

Kan representanten fra SV bekrefte at SV har det samme synet, eller ser SV på det som aktuelt å parkere forhandlingsinstituttet framover?

Karin Andersen (SV) [11:32:29]: Jeg svarte på det i en replikk til Knut Storberget, at selvfølgelig er forhandlingsinstituttet både bra og viktig, men det er ikke slik at Stortinget kan skyve organisasjonene foran seg når de er i en umulig situasjon og blir stilt overfor en forhandlingsmotpart som ikke er villig til å gi seg på en retning som er feil. Da har Stortinget et sjølstendig ansvar for at den landbrukspolitikken som blir ført, ikke gjør at vi reduserer våre muligheter i framtida for å produsere norsk klimavennlig,

ren og god mat på norske ressurser fordi altfor mye av matjorda har gått ut av produksjon, og fordi altfor mange av brukene og brukerne har måttet slutte.

Gunnar Gundersen (H) [11:33:28]: Dette er en interessant debatt først og fremst for å se forskjellen mellom de tidligere regjeringspartnerne. Vi har hørt at Arbeiderpartiet allerede er lei av å høre om resultatene av egen politikk, og jeg oppfattet også Senterpartiets innlegg som å ta avstand fra resultatene av egen politikk.

Altså: Karin Andersen må jo se at det er ingen tegn til at antall dekar som går ut av produksjon, øker – snarere det motsatte. Og det er ingen tegn til at antall bønder som går ut av næringen, øker – snarere det motsatte.

Og når Karin Andersen rakker ned på de ordningene som faktisk setter produksjon i fokus – for vi diskriminerer større bruk litt mindre, det er jeg enig i – da vil jeg spørre henne: Er landbrukspolitikken først og fremst til for å produsere mat, eller er den til for å bosette Norge, hvilket vi har vist tidligere at vi ikke har oppnådd?

Karin Andersen (SV) [11:34:29]: Norsk landbrukspolitikk er til for at vi skal produsere mest mulig ren, klimavennlig og sunn mat på de jordressursene vi har i Norge. Det er det norsk landbrukspolitikk skal være til for. Vi skal altså betale for de driftsulempene som det er å produsere mat i Norge – for det er det – men det er også noen fordeler, fordi vi har små bruk, fordi vi har lang avstand mellom brukene og noen klimatiske forhold som gjør at vi har fordeler som gjør at vi kan produsere ren og god mat. Matjorda er jo en knapp ressurs i verden, og da har hvert land en plikt til å produsere mat på sine ressurser på den mest klima- og energivennlige måten man kan få til i hvert enkelt land.

Det er også en beredskaps- og sikkerhetspolitikk i dette, og landbruket har veldig mange andre målsettinger som man også skal oppfylle. Men det å produsere mest mulig, billigst mulig har Norge liten forutsetning for.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [11:35:46]: I Norge kommer vi aldri til å få noe industrilandbruk som vi ser i Danmark og andre land, med flere hundre melkekyr og enorme gårder med ammekyr.

Men representanten Karin Andersen er veldig opptatt av og bekymret for dette med stordrift. Da har jeg lyst til å spørre: Hva er egentlig stordrift? Hvor mange melkekyr er det i en stordrift, hvor mange ammekyr er det i en stordrift, og hvor mange sauer er det i en stordrift?

Karin Andersen (SV) [11:36:20]: Det forslaget vi har lagt fram i dag, sier noe om det. Vi ønsker å gjeninnføre de takene som var før.

Men jeg tror representanten tar feil når han sier at denne utviklingen ikke kommer til å komme i Norge. Det vil den gjøre. Og noe av det mest alvorlige som kan skje, er jo at man svekker distriktslandbruket på en slik måte at også kanaliseringspolitikken ryker, og at man får flyttet melkeproduksjonen til de arealene vi i dag trenger til å produsere korn på i Norge. Norge produserer altfor lite korn

sjøl. Derfor mener vi at kornprisen bør opp, men de veldig knappe arealene i Norge som det går an å produsere korn på, må brukes til det og ikke til grasproduksjon og til å få flyttet melkeproduksjonen til disse arealene. Jeg ser at retningen på den politikken Fremskrittspartiet og regjeringen står for, peker dit.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:37:32]: Første strofe i en viktig sang lyder: «All kultur er dyrken – først og fremst av jord.»

Norge er et grasland, 60–70 pst. av den fulldyrkede jorda er gras, og kraftfôrprisen, en høy kraftfôrpris, er helt sentral i enhver jordbrukspolitisk debatt, fordi kraftfôrprisen definerer verdien av graset. Jeg setter utrolig stor pris på at SV er enig i denne grunnleggende forståelsen. Det ville kunne ha forenklet jordbruksavtalen svært dersom en hadde hatt den forståelsen blant Stortingets flertall.

Men mitt spørsmål går på at når en må ha mer areal, så må en grøfte vassjuk jord – også myrjord – og da må en ny-dyrke jord, da må en bruke mer beite i utmark. Er SV enig i dette?

Karin Andersen (SV) [11:38:33]: Ja, hvis Lundteigen leser også de andre forslagene våre, så ligger det mange forslag nettopp om dette i vårt opplegg, f.eks. dette med opptrapping av satsen for dreneringstilskudd for å øke og bedre agronomi, jordvelferd og jordas evne til CO₂-binding. Det er også mange andre tiltak her for å sikre tilgjengelig bruk av jordarealet, og at man skal bruke det til egenprodusert fôrandel. Vi ønsker også opprettelse av et jordvelferdsfond, etter modell fra Skogfondet. For vi mener at det er hvordan man bruker den norske jorda, og at den må brukes i et tusenårsperspektiv, som er det norsk landbrukspolitikk først og fremst er nødt til å støtte opp under, for grunnlaget for at vi i det hele tatt skal kunne produsere mat framover, er at vi greier å ta vare på den.

Knut Storberget (A) [11:39:47]: Arbeiderpartiet tar ikke til orde for at vi automatisk, og til enhver tid, skal legge enten statens tilbud eller en framforhandlet avtale til grunn når vi behandler jordbruksoppgjøret. Men ser representanten Karin Andersen at hvis SVs forslag i dag hadde samlet flertall i Stortinget, så ville det i realiteten være et bane-sår for forhandlingsinstituttet i Norge og for bøndene – tatt i betraktning av at man faktisk øker budsjettet noe, man foretar ikke betydelige strukturelle grep i denne avtalen? Hva slags poeng skulle det være for Norges Bondelag eller Småbrukarlaget å gå i forhandlinger neste år hvis man, nesten på autopilot, visste at dette vil enten kunne gå opp eller ned ved stortingsbehandling? Ser Andersen en risiko for at forhandlingsinstituttet da ville være en saga blott?

Karin Andersen (SV) [11:40:51]: Nei, det gjør jeg ikke. Det jeg ser en risiko for nå, er at et stort flertall i Stortinget støtter opp om en retning i landbrukspolitikken som er feil. Vi mener det hadde vært riktig at det flertallet som jeg vet er enig med SV – for Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre er jo egentlig enige om at mye av dette går i feil retning – hadde satt foten or-

dentlig ned, satt skapet på plass og sagt i hvilken retning det skulle gå. Jeg tror det er den eneste måten å få justert en kurs på overfor en regjering som vil i stikk motsatt retning. Vi kan ikke overlate det ansvaret til jordbrukets organisasjoner alene. Det er Stortingets ansvar.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Rasmus Hansson (MDG) [11:41:45]: På 30 år har landbrukets andel av statsbudsjettet falt fra omtrent 5 pst. til omkring 1,3 pst. Det illustrerer en politisk utvikling der nasjonal matproduksjon jevnt og trutt er tillagt mindre vekt, mens import er blitt tilsvarende viktigere. Dette er en utvikling som ikke samsvarer med stortingsvedtak om styrket norsk matproduksjon basert på norske ressurser.

Miljøpartiet De Grønne ser årets jordbruksoppgjør som et nytt skritt i en politikk der målsettingen om konkurransedyktighet er så styrende at norsk jordbruk fjernes fra sitt eget ressursgrunnlag. Denne politikken vil over tid svekke og redusere reell norsk matproduksjon. Derfor stemmer vi mot årets jordbruksoppgjør, og vi legger fram tre forslag om tiltak som vi mener vil ta jordbruket i riktig retning.

Miljøpartiet De Grønne synes godt om både internasjonal handel og om konkurransedyktighet. Men det norske jordbrukets viktigste oppgave er faktisk ikke å være internasjonalt konkurransedyktig. Jordbrukets kjerneoppgave er å produsere mat av de ressursene som er tilgjengelig i landet. Det er en oppgave som rekker utover vanlig vareproduksjon.

Det lille Norge har av jordbruksressurser, er spredt og vanskelig tilgjengelig. Å utnytte dem er dyrere enn i mange andre land, og derfor er det et fornuftig trekk i samfunnet at vi først og fremst organiserer jordbruket og fordeler ressurser for å sikre at den maten vi kan produsere, faktisk blir produsert.

Deretter er det åpenbart fornuftig å produsere så effektivt som mulig. Det kan også være greit om vi i tillegg importerer og lager produkter på importerte råvarer, men det er altså noe annet enn norsk matproduksjon. Og i en tid hvor selv statsministeren fra Høyre snakker mye om nødvendigheten av et grønt skifte, er det ikke fornuftig at en slik produksjon fortrenger reell norsk matproduksjon, basert på norske ressurser.

Regjeringspartiene sier i sin merknad at

«hovedformålet med landbrukspolitikken skal være en kostnadseffektiv matproduksjon».

Denne målsettingen er etter vår oppfatning for snever. Den fører til at fokusering på inntektsøkninger til de største brukene kan maskere økt kraftfôrimport, nedgang i kornarealer, dårlig lønnsomhet i grovfôrproduksjonen og samlet sett avtagende selvforsyning på norske jordbruksprodukter.

Det er ikke blitt mindre motsetninger i jordbrukspolitikken av at regjeringen har inngått en avtale med Bondelaget. I fjorårets avtale ble det sendt kraftige vekstimpulser til de største brukene, kvotetaket for melk ble hevet, toppavgrensning for tilskudd ble fjernet, og tilskuddsprofilen mellom små og store bruk ble flatet ut. Årets avtale viderefører disse trekkene. Riktignok opprettholdes melkekvote-

regionene ut fra distriktshensyn, og det er veldig bra. Men veksten svekker betydningen av fôrressursene på den enkelte gård, melkeproduksjonen fjernes ytterligere fra sitt eget ressursgrunnlag, og den tilsynelatende veksten baseres i økende grad på innkjøp av fôr.

Miljøpartiet De Grønne er enig i at norsk kvalitetsmat kan koste mer. Det ligger mye fornuft i at mat etter hvert gjenerobrer en større andel av husholdningsbudsjettene til fortrenghet for annet materielt forbruk. Men selv om det er rom for å øke prisene, mener vi at i årets oppgjør bør tilskudd for å fremme matproduksjon basert på lokale ressurser, med vekt på dyrevelferd, mer økologiske produksjonsmetoder og miljø og klima, prioriteres. Dette er det viktigste konkurransefortrinnet til norsk landbruk, ikke lave priser.

Derfor er vi uenig i at økningen i årets jordbruksavtale først og fremst tas på pris. Det svekker de øvrige virkemidlene i jordbrukspolitikken, og samtidig bidrar lave kornpriser både til svak lønnsomhet i kornproduksjonen og til at konkurransekraften til grovførbasert husdyrhold svekkes. Vi foreslår derfor at regjeringen legger en plan for økt norsk matproduksjon basert på norske ressurser, at regjeringen reverserer strukturdrivende tiltak som ble innført i fjor, og at regjeringen øker totalrammen for jordbruksoppgjøret med 1 276 mill. kr, fordelt på 772 mill. kr i tilskudd og 463 mill. kr i målprisøkninger.

Jeg tar med dette opp våre forslag.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Else-May Botten (A) [11:46:12]: Miljøpartiet De Grønne har gjort seg til talsmann for at vi ikke burde spise rødt kjøtt. Ny forskning viser at dersom en satser på kombikua og ser kjøtt- og melkeproduksjon fra denne under ett, kan denne produksjonens miljøavtrykk sammenlignes med produksjon av lyst kjøtt, som fra kylling og gris.

Kan dette forskningsresultatet og satsingen på kombikua være med på å bidra til at Miljøpartiet endrer sitt syn og kanskje kan både unne seg og tenke seg en god biffmiddag?

Rasmus Hansson (MDG) [11:46:57]: Miljøpartiet De Grønne har gjort seg til talsmann for å spise mindre kjøtt. Vi har ikke plukket ut rødt kjøtt som spesielt problematisk, ikke minst av akkurat de grunnene som representanten Botten her nevner, fordi rødt kjøtt åpenbart er en kjøtttype som samsvarer godt med det norske ressursgrunnlaget, i motsetning til det hviteste kyllingkjøttet, som i stor grad er produsert på importert fôr. Så jeg tror ikke motsetningen som representanten Botten prøver å reise, er så stor. Vi er enig i at melkeproduksjon og kombinasjonen av melkeproduksjon og kjøttproduksjon er en fornuftig ryggrad i et norsk landbruk, men det forandrer ikke det faktum at den voldsomme økningen i generelt kjøttforbruk som vi har her i Norge, er både klimamessig dårlig, internasjonalt ressursmessig dårlig og usunn.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:48:10]: Alle husdyr kan spise kraftfôr. Et annet ord for kraftfôr er mel, og mel er menneskemat. Noen dyr kan bare spise mel, det er gris og kylling de fremste representantene for, og de er veldig dyktige til det. Drøvtyggere og hest kan spise både kraftfôr og gras. Hva den enkelte gårdbruker bruker til ku, hvor mye kraftfôr og hvor mye gras, avhenger av prisen. Hvis kraftfôr er billig, bruker en mye, hvis kraftfôr er dyrt, bruker en lite.

Jeg forstår Miljøpartiet slik at en ønsker å få en plan for økt matproduksjon av norske ressurser, på godt norsk betyr det på norske arealer. En ønsker å få opp arealene, og arealene som er ledige, er grasarealer.

Vil Miljøpartiet De Grønne styrke grøftinga også av vassjuk myr, nydyrke og øke beitinga for å sikre sitt syn?

Rasmus Hansson (MDG) [11:49:17]: Miljøpartiet De Grønne vil bidra til å støtte grøfting av jord som er produksjonsdyktig, og som i større grad kan brukes til grasproduksjon, men det er veldig viktig å sette grensa mot myr som er natur, og som er et særdeles stort og viktig karbonlager i norsk natur. Nydyrking av myr er ikke veien å gå for å berge norsk landbruk. Vi har gjort rede for en god del av de tiltakene vi foreslår, og som jeg tror at vi og representanten Lundteigen er veldig enige om. Men jeg tror det er en dårlig strategi at norsk landbruk skal løfte seg selv opp etter håret ved å gå til angrep på mer av gjenværende norsk natur.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:50:14]: Dette er veldig viktig. En god del av den fulldyrkede jorda vi har, er myrjord. Den myrjorda er den som trenger, i mange tilfeller, mest grøfting. Er det da altså slik at Miljøpartiet De Grønne ikke ønsker at en skal grøfte vassjuk fulldyrket jord som er myr? Er det videre slik at en ikke ønsker å nydyrke arealer for å få mer fulldyrket jord? Er det slik at en ikke ønsker å bedre, altså øke, beitebruken? Hvis en er imot de tre tingene, blir det liten troverdighet over det å bygge norsk jordbruk mer på norske arealer.

Rasmus Hansson (MDG) [11:51:07]: Da får jeg gjenta en gang til at vi er ikke imot; vi er for å vedlikeholde fulldyrket norsk matjord. Vi er imot å dyrke opp, grøfte opp, det som i dag er biologisk og økologisk definert som myr, altså å øke arealet ved å ta mer myr i bruk – det er vi imot – og så er vi for å bruke de norske utmarksbeiteressursene.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:51:42]: Vi snakker ikke nå om myr, vi snakker om fulldyrket jord som tidligere har vært myr – det er fulldyrket jord nå, men det er myrjord. Er det virkelig sånn at myrjord, som vi har veldig mange hundre tusen mål av i Norge, ikke skal kunne grøftes for å få ut vannet, for dermed å være fruktbar – etter Miljøpartiet De Grønnes syn?

Rasmus Hansson (MDG) [11:52:15]: Da prøver jeg for tredje gang å si at jord som i dag er fulldyrket og som trenger grøfting for fortsatt å være i produksjon, er Miljø-

partiet De Grønne for at det skal gis støtte til dyrking av. Det vi reserverer oss mot, er nydyrking av det som i dag er myr. Jeg er ikke sikker på om vi og representanten Lundteigen er uenige om det. Men det vi tydeligvis er enige om – tre ganger etter hverandre – er at fulldyrket jord som i sin tid er basert på myr, er vi for å gi tilskudd til å vedlikeholde, bl.a. gjennom grøfting.

Karin Andersen (SV) [11:53:10]: SV kommer til å støtte Miljøpartiet De Grønnes forslag nr. 22 og forslag nr. 23. Etter denne passieren mellom representanten Lundteigen og Rasmus Hansson regner jeg også med at Miljøpartiet De Grønne kommer til å støtte noen av SVs forslag, bl.a. det forslaget der vi ber om en opptrapping av satsen for dreneringstilskuddet for å bedre agronomi, jordvelferd og jordas evne til CO₂-binding, altså at man ikke skal nydyrke myr, men at man skal ta vare på den matjorda man allerede har, slik at den også binder mer CO₂. Det er en rekke andre av disse forslagene som går på jordvelferd, agromoni og økologisk produksjon og forbruk som jeg vil tro at Miljøpartiet De Grønne vil støtte opp om. Det er interessant å vite om Miljøpartiet De Grønne, i likhet med SV, vil støtte forslag om at man styrker rekrutteringstiltakene for kvinner i landbruket.

Rasmus Hansson (MDG) [11:54:14]: Jeg kan på generelt grunnlag si at Miljøpartiet De Grønne kommer til å støtte mange av forslagene til SV, sannsynligvis også de representanten Karin Andersen nevner.

Som representanten Karin Andersen nettopp har hørt, er det et definisjonsspørsmål som man skal være ganske oppmerksom på, hva som er vanlig fulldyrket jord, hva som er såkalt vassjuk jord, hva som er myrjord, og hva som er myr. Også i et klimaperspektiv er det en overgang mellom jord som vil binde mer CO₂ hvis den blir grøftet, og myr som vil tape CO₂ hvis den blir grøftet. Så man skal være ganske oppmerksom på hvor den grensa går, også når man foreslår tilskudd. I utgangspunktet forsøkte jeg å presisere hvor vår grense går. Det betyr at vi sannsynligvis kommer til å støtte et sånt forslag, men alle må være oppmerksomme på at her er det en grenseoppgang som det er veldig viktig å gjøre riktig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Sylvi Listhaug [11:55:34]: Jeg er veldig glad for avtalen som staten og Norges Bondelag kom til enighet om i år. Norges Bondelag har nok en gang tatt ansvar for næringen og sørget for forhandlingsgevinst for alle bønder. Norsk Bonde- og Småbrukarlag brøt nok en gang forhandlingene – for femte gang på seks år. På den måten fratar de seg selv påvirkningsmulighet og demonstrerer at de ikke forholder seg til stortingsflertallets rammer på den måten en ansvarlig organisasjon med forhandlingsrett må. Det er Bondelaget som gjennom forhandlingene sår, og Bonde- og Småbrukerlaget er med på å høste, uten å måtte ta ansvar.

Regjeringen er fornøyd med den avtalen vi har inngått, selv om det innebærer at jordbruket får en sterke-

re inntektsvekst enn andre grupper, i en tid da moderasjon er nødvendig av hensyn til konkurransekraft og arbeidsplasser. Bondelaget oppnådde en forhandlingsgevinst på 310 mill. kr. Det legger grunnlaget for en inntektsvekst på 3,75 pst. i 2016, etter en meget god inntektsvekst også i 2015 – i en situasjon hvor inntektsveksten ellers i samfunnet er på vei ned. Inntektsutvikling måles i prosent i alle lønns- og inntektsoppgjør. Alt utover det er nivåheving.

Det viktigste for regjeringen i årets avtale kan sammenfattes i tre punkter:

1. Strukturendringene som ble vedtatt i fjor av regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre, ligger fast. Det gir større muligheter for den enkelte bonde, større frihet til å utvikle bruket og å øke produksjonen. Det gir et mer rettferdig tilskuddssystem, der de som produserer mat, får mer enn før.
2. Vi fjerner tilskudd til pelsdyrfôr. Dette er en næring i fri internasjonal konkurranse, som vi mener må klare seg uten denne formen for tilskudd.
3. Målprisøkningene over jordbruksavtalen er på vei ned. Vi halverte prisøkningen i fjor og reduserte den ytterligere i år, slik at økningen innebærer ca. 10 kr. i måneden for en gjennomsnittsfamilie.

Det blir hevdet at kraftfôr er billig og gras dyrt. Det er en uforståelig påstand. Jeg har ikke truffet én bonde som mener at kraftfôr er billig. Tvert imot, det er en av de største utgiftene som bøndene har. De norske kyrene er ikke fullstappet med soya fra Brasil, som noen hevder. Tvert imot er 80–85 pst. av det kyrene spiser, produsert på norske ressurser. Kraftfôret er ikke et problem for norsk landbruk, men en viktig forklaring på den effektiviseringen som har skjedd. Hver ku produserer mer melk, og bonden trenger færre kyr for å melke samme mengde. Det vi skal gjøre, er å fortsette innsatsen for å erstatte importert kraftfôrråvare gjennom forskning som f.eks. Foods of Norway gjør på Ås. Bruken av grasarealer er kraftig ekstsensivert de siste 25 årene. Det er billigere å øke grovfôrproduksjonen enn å kjøpe kraftfôr. Denne avtalen gjør korn mer lønnsomt, og grasbasert husdyrhold blir mer lønnsomt. Det stimulerer til bruk av norske arealer.

Jeg er over middels opptatt av Vestlandet og av det fantastiske landskapet som er der. I årevis har kulturlandskapet grodd igjen. Ingen beitedyr, verken geit, sau eller storfe, kan avbøte dette mange steder, fordi gjengroingen har kommet for langt. Derfor er det en god og viktig ordning som har kommet inn på avtalen for Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Den er en rimelig og god investering, som passer godt inn i arbeidet med å utvikle mangfoldet i landbruket, fordi dette kan være et arbeid som bønder kan bidra til å få utført.

Nylig fremmet regjeringen en ny melding til Stortinget. Den heter Garden som ressurs – marknaden som mål. Her kommer vi med forslag som skal hjelpe bøndene med å utnytte mulighetene gårdens totale ressurser gir, enten det gjelder lokal mat og drikke, reiseliv, utnyttning av utmarksressursene, velferdstjenester eller gården som energileverandør.

Jeg har reist utrolig mye rundt om i dette landet i den tiden jeg har hatt denne jobben, og lært at det ikke er stør-

relsen på gården det kommer an på, men hva en gjør ut av gårdens ressurser. Vi ønsker økt produksjon, mer gründer-skap og verdiskaping på norske gårdsbruk, som et grunnlag for flere heltidsbønder. Regjeringen er godt i gang med å legge et grunnlag for å få det til. Jeg er glad for at et bredt flertall i Stortinget støtter dette, og støtter den inngåtte jordbruksavtalen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [12:00:39]: Jeg hører at statsråden er veldig glad for den inngåtte avtalen. Men ut fra min erfaring i regjering må jeg si at da jeg var veldig glad, var det en intens følelse. Det var sjelden, men det var intenst.

Vi står altså overfor en jordbruksavtale hvor budsjett-overføringene, det vi bruker av offentlige midler, faktisk øker – sjøl om noen av oss mener at det ikke øker nok. Målprisene øker, sjøl om vi kan diskutere hvor stor veksten i økningen er, forhandlingsinstituttet står støtt og godt, og vi ser at de foreslåtte strukturendringer av betydning i forhandlingene er skjøvet ut i tid.

I statsrådens gledesrus over denne avtalen, er det da slik at Fremskrittspartiets ambisjon om å kutte betydelig i landbruket, å avvikle forhandlingsinstituttet og også å foreta ytterligere betydelige strukturendringer, nå er forlatt?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:01:44]: Det er jo trist å høre at det var en sjelden følelse at representanten Storberget var glad da han satt i statsrådsstolen. Jeg må si at jeg stort sett er glad. Det er en fantastisk jobb.

Så over til kutt. Denne regjeringen er en mindretallsregjering. Derfor må vi innrette oss slik at vi får igjennom den politikken som vi ønsker i Stortinget.

På disse to oppgjørene har vi fått til en endring. Fjorårets var den største noensinne i avtalens historie, spesielt når det gjelder strukturendringer. Slik er det òg med forenklinger, så jeg er veldig godt fornøyd med at vi er kommet så langt.

Så er det alltid sånn at man må stå på videre. Jeg mener denne næringen trenger omstilling. Den trenger nye virkemidler for at vi skal gå i rett retning, og jeg er glad for at det så langt ser ut til at det virker.

Knut Storberget (A) [12:02:49]: Jeg får kanskje moderere min beskrivelse av erfaringer fra min regjerings-tid – jeg husker jeg smilte flere ganger også, jeg må si det (munterhet i salen) – og jeg er glad for at statsråden nå er glad.

Men mitt spørsmål gikk egentlig på det linjevalget som nå foretas. Vil man aktivt også i framtida bruke budsjett-midler av statens fellesskap for å øke norsk matproduksjon? Jeg vil særlig henlede statsrådens oppmerksomhet på situasjonen i kornøkonomien, hvor vel behovet kanskje er tre eller fire ganger av det som i dag ligger på bordet. Det er et avgjørende virkemiddel for å kunne ta i bruk all jord i Norge, slik at vi bruker grasarealet til å høste gras og kornområdene til å dyrke korn.

Er det slik at Fremskrittspartiet nå er av en annen oppfatning enn da man var i opposisjon, hvor man kuttet

5 mrd. kr, 6 mrd. kr, 7 mrd. kr på jordbrukets tilskudd – at man nå ser framover og heller vil øke, for bl.a. å ta vare på kornøkonomien?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:03:53]: Neste års jordbruksoppgjør skal vi nok debattere rikelig når den tiden kommer.

Men jeg har lyst til å si noe om dette som har vært oppe flere ganger, om at kornareal blir omgjort til grasareal og melkeproduksjon. Det finnes knapt ett eneste eksempel på bønder som legger om fra korn og begynner med melkeproduksjon. Men det finnes mange eksempler på bønder som legger om fra korn til gras, og driver med ammekuproduksjon. Det var en villet politikk fra den forrige regjeringen. Det ble inngått jordbruksoppgjør mellom den forrige regjeringen og Bondelaget – det spør om Norsk Bonde- og Småbrukarlag var med, de var ikke så ofte det – som la til rette for at det skulle lønne seg med ammekuproduksjon. Det man nå kritiserer, er noe man selv la til rette for i tidligere jordbruksoppgjør.

I Hedmark, som representanten kjenner godt, er det ikke slik at melkeproduksjonen har flyttet fra fjellbygdene og ned til kornarealene. Tvert imot: Fjellbygdene i Hedmark har styrket seg. Så det er mange ting å diskutere når det gjelder disse påstandene.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:05:14]: Statsråden sa det omtrent slik: Hun var i overkant opptatt av vestlandslandbruket. Det er bra. Jeg tror det er mange som er opptatt av landbruket på Vestlandet og ellers i landet. Undertegnede er i hvert fall opptatt av vestlandslandbruket. Med den topografien vi har, må vi ha små og mellomstore bruk, fordi topografien krever det. Vi har vært opptatt av dette i forbindelse med melkere-regionene, som vi skal komme tilbake til, og at de må være mer finmaskete enn det som utvalget kom fram til tidligere i vår.

Statsråden brukte dette uttrykket om kantklipping. Mitt spørsmål blir da: Har statsråden fått med seg at komiteens flertall ikke er så opptatt av denne kantklippingen som en del av årets jordbruksavtale?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:06:10]: Ja, det har jeg fått med meg, men når begrepet «kantklipping» blir brukt, må man ta seg en tur til Vestlandet og kjøre innover f.eks. Storfjorden, og da vil man se at det slettes ikke er kantklipping det er snakk om, men kjempestore trær, som gjør at verken lokalbefolkningen eller de som besøker områdene, ser et gløtt av fjorden. Jeg tror ikke det bare er japanere og kinesere som ønsker seg bedre utsikt. Jeg tror også at alle de som bor der, er ganske irriterte over den gjengroingen som har skjedd, og som har tatt fra dem det fantastiske naturlandskapet man har vært vant til å se.

Når det gjelder tilskudd som kommer direkte til bonden, kan for det første dette tilskuddet komme til bonden ved at de utfører disse oppgavene. Men det er mange andre tilskudd i jordbruksavtalen som ikke går direkte til bonden: midler til forskning, utvikling, rådgiving, utviklingstiltak innenfor økologisk landbruk, andre utviklingstiltak, utrednings- og tilretteleggingsmidler, bioenergi-program, mid-

ler til rekruttering og kompetanse, velferdsordning og prisnedskriving m.m. Så det er veldig mange ting å gripe fatt i hvis man er opptatt av at disse midlene skal gå direkte til bonden.

Geir Pollestad (Sp) [12:07:30]: Jeg merker meg at statsråden og regjeringen snakker mye om forenkling. Det blir målt i antallet forenklingstiltak. Alle er like mye verdt. Jeg tror norske matprodusenter er mest opptatt av effekten av de såkalte forenklingstiltakene som blir gjennomført. Så mitt spørsmål, som statsråden muligens har hørt før også, er: Med de tiltakene som er gjennomført i fjorårets og i årets oppgjør, vil en norsk bonde spare mer eller mindre enn 30 minutter i byråkrati- og papirarbeid – ikke per dag, per uke eller per måned, men per år?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:08:19]: Det spørsmålet har jeg svart representanten Pollestad på en rekke ganger, og nå, som før, henger det ikke bare sammen med hva bonden må fylle ut av skjemaer osv. Det henger også sammen med at vi må ha en rekke folk til å behandle søknadene. En del av disse tilskuddsordningene er svært kompliserte. Det handler om at vi må et apparat for å følge opp og kontrollere at de som skal ha pengene, får dem. Sånn sett er det å fjerne en ordning en forenkling i seg selv.

Hvis jeg skal velge ut én ordning som jeg synes representerer en veldig bra forenkling, som også kommer bønder til gode, er det samdriftsregelverket, som den forrige regjeringen satt og så på. Fem bønder kunne gå sammen. Hvis det var seks, måtte én ut, og de kunne på toppen av det hele ikke bo mer enn 17 km fra hverandre. Da jeg spurte hvorfor 17 km og ikke 16 km eller 18 km, fikk jeg ingen god forklaring på det. Det er et typisk eksempel på et regelverk som gjør at man ikke ser på bøndene som selvstendig næringsdrivende, som er i stand til å ta egne valg, men at man ønsker å ha en styring som er usunn overfor en næring.

Pål Farstad (V) [12:09:37]: Jeg vil trekke fram at bruken av investeringsvirkemidler er viktig for hvordan landbruket utvikler seg, og at disse virkemidlene må styrkes vesentlig, dette fordi de fleste produksjoner ikke klarer å forrente de investeringene som må gjøres.

Investeringsvirkemidlene kan brukes til å opprettholde og å utvikle små og mellomstore bruk over hele landet. Er dette en oppfatning som statsråden deler?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:10:12]: Ja, investeringsvirkemidler er viktig. Det er også en viktig del av effektiviseringen og moderniseringen av landbruket. Det er jo det som har skjedd i mange produksjoner. Man har fått nye driftsbygninger, mer moderne driftsbygninger og ny teknologi, som gjør at man kan drive mer effektivt og også drive større.

I faglagenes krav i årets jordbruksoppgjør ønsket man å heve investeringsstøtten med 20 mill. kr. Det ble også lagt inn i statens reviderte tilbud, slik at vi har oppfylt det som var kravet fra organisasjonene. Vi ser også at det er stor etterspørsel etter disse pengene. I enkelte fylker er pengene allerede brukt opp, og det er et godt tegn på at bønder

ønsker å investere og være med inn i framtiden med å øke norsk matproduksjon.

Karin Andersen (SV) [12:11:17]: Jordbruksoppgjøret er viktig, men det er noe som er enda viktigere enn det, hvis vi skal opprettholde norsk landbruk, og det er tollvernet. Uten tollvernet er det nesten umulig å se for seg at det skal være noe særlig igjen av norsk landbruk. Så det å ta kampen for tollvernet er det helt nødvendig at regjeringen gjør. Regjeringen og statsråden har sagt at en ønsker å redusere deler av tollvernet, men har blitt instruert av Stortinget til å gå imot sin egen politikk og beholde tollvernet. Da er mitt spørsmål til statsråden nå: Er statsråden nå enig i at tollvernet må bestå, og at det er det viktigste grunnlaget for at det er norsk matproduksjon?

Statsråd Sylvi Listhaug [12:12:20]: Det har aldri vært et spørsmål om tollvernet skal bestå. Det diskusjonen går på, er hvor stort tollvernet skal være. Nå pågår det en rekke forhandlinger internasjonalt, som kommer til å ha en innvirkning også i Norge og for norsk landbruk. For det første har vi nå startet artikkel 19-forhandlinger. Det var forhandlinger som tidligere statsråd Slagsvold Vedum sa ja til at skulle startes opp ganske umiddelbart etter at endringene på ostetollen var gjort. Det er vi nå i gang med. Vi ønsker selvfølgelig å ivareta norske interesser.

Det andre er WTO-forhandlingene, som også den forrige regjeringen var positiv til å komme fram til en enighet om. Det er en positiv framgang også i disse forhandlingene. Om man kommer i mål, får vi se i løpet av dette året.

Så er det også TTIP-forhandlingene mellom EU og USA, som kan få innvirkning på Norge.

Så det er store og viktige spørsmål innenfor dette feltet som skal avklares i løpet av årene som kommer.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:13:42]: Norsk matproduksjon er en suksesshistorie. Norske bønder gjør en svært viktig jobb for det norske samfunnet, ikke minst for å sikre norsk matvaretrygghet og matvaresikkerhet ved å produsere mat til den norske befolkningen, men også ved å legge grunnlaget for en stor og tung verdikjede. Næringsindustrien har alene en omsetning på 160 mrd. kr og har aktivitet fra Finnmark i nord til Agder i sør, så det skaper store ringvirkninger rundt omkring i hele landet.

Jeg har sittet og fulgt med på debatten, og jeg har merket meg spesielt at Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er veldig opptatt av å snakke om de åtte rød-grønne årene. Når de er det, får også jeg snakke litt om de åtte rød-grønne årene. I de 25 årene før den rød-grønne regjeringen kom til makten i 2005, var det ingen reallønnsvekst i norsk landbruk. Andre grupper hadde en reallønnsvekst på 50 pst. i den perioden, men i landbruket hadde man ingen. Fra 2005 hadde man det kronemessig likt hvert år – en helt annen utvikling. Deretter kom landbruksmeldingen i 2012,

og det viktige med den var at den slo fast at man ønsker økt norsk matproduksjon i takt med den norske befolkningsøkningen – 20 pst. i løpet av 20 år. Det har vært helt definerende for landbrukspolitikken etterpå, og det var det som la grunnlaget for at man klarte å få til den forbedringen i tollvernet som man gjorde høsten 2012. At vi klarte å få til en forbedring i tollvernet, la grunnlaget for at man våren 2013 hadde et jordbruksoppgjør som var kronemessig likt, men pluss 13 000 kr for å tette inntektsgap. Den rød-grønne regjeringen sa helt tydelig at det var starten på en villet opptrapping for å utjevne inntektsforskjeller, og man målte det i kroner, ikke i prosent. Dette bør egentlig glede Kristelig Folkeparti. De bør la seg inspirere av de åtte rød-grønne årene, og la seg sjokkere mer over de årene vi er inne i nå.

De to jordbruksoppgjørene som vi nå har vært gjennom, har hatt ett eneste område der det er gitt litt grunnlag for inntektsvekst, og det er tollvernet og målpris. Hadde det ikke vært for de grepene man tok med tollvern i perioden før 2013, hadde ikke årets jordbruksoppgjør vært mulig. Statsråd Sylvi Listhaug bør takke forgjengerne for at de har forbedret tollvernet, som gjør det mulig å ta ut økte målpriser i det norske markedet, og gjør det mulig å ha en levende norsk matindustri.

Ser man på utviklingen i Norge sammenliknet med utviklingen i Sverige, ser man at vi i Norge har en helt annen selvforsyningsgrad – når det gjelder storfekjøtt, når det gjelder lam, når det gjelder fjærfe, og når det gjelder gris. På alle de store produksjonene har vi en helt annen selvforsyningsgrad i Norge enn det man har i nabolandet vårt Sverige. Eksempelvis har man i Sverige ned mot 30 pst. selvforsyningsgrad på lam, når det gjelder storfe, har man rundt 50 pst., mens vi nesten er selvforsynt. Hovedforskjellen er at vi har en nasjonal landbrukspolitikk, en jordbruksavtale, et tollvern, og har hatt politisk vilje over tid. Årets oppgjør er ikke et oppgjør for videre satsing, det er et oppgjør for en gradvis nedbygging.

Odd Omland (A) [12:17:04]: Selv om kravet i årets jordbruksoppgjør hadde en tydelig distriktsprofil, ser en likevel at årets avtale viderefører fjorårets jordbruksoppgjør, med en omfordeling fra små og mellomstore bruk til de største brukene. Listhaug sa i dag, og har også sagt ved flere andre anledninger, at dette er de største strukturendringene som noensinne er gjort. Denne kursendringen fikk regjeringen i fjor støtte til av Kristelig Folkeparti og Venstre, men Arbeiderpartiet er ikke enig i denne kursendringen. Vi foreslo å sende oppgjøret tilbake til forhandlinger mellom partene med en halv mrd. kr i potten, men det fikk vi ikke støtte til.

Årets forhandlinger startet med et tilbud fra staten på 90 mill. kr samt at melkere regionene skulle reduseres fra 18 til mellom syv og ni – en omlegging som ville ført til en rasering av distriktsjordbruket, etter min mening, og en nedbygging av kornarealet ved at dette blir tatt i bruk til forproduksjon. Heldigvis kom staten, om enn noe uvanlig, opp med et nytt revidert tilbud hvor reduksjonen av melkere regioner ble holdt utenom, som endte med en handlingsløsning på 400 mill. kr.

Arbeiderpartiet understreker i sine merknader at for-

handlingsinstituttet er en bærebjelke i landbrukspolitikken, som har stått seg over tid. Vi understreker at forhandlingsinstituttet ikke er et redskap for en mindretallsregjering til å få gjennom en politikk det ikke er flertall for i Stortinget, slik som regjeringen forsøkte med forslaget om reduksjon i melkekvotene. Den landbrukspolitikken regjeringen fører, er vi sterkt kritisk til. Inntektsutviklingen de to seneste årene har vært for svak, og viljen til å bruke budsjettmidler er for liten – noe vi også ser i årets oppgjør der hele 315 mill. kr tas ut i pris.

Jeg vil understreke viktigheten av at det i framtidige oppgjør fokuseres på å videreføre en miljøvennlig kanaliseringsspolitikk, å øke tilskuddene til små og mellomstore bruk, at matproduksjonen er basert på norske ressurser med et landbruk over hele landet, og å redusere kraftförimporten gjennom en styrket kornøkonomi og et sterkt tollvern. Landbrukspolitikken som føres framover, må i det hele resultere i at inntektsgapet mellom andre sammenliknbare grupper reduseres. Ut fra det jeg har hørt i debatten i dag – både i replikkordskiftet mellom Kristelig Folkepartis Hjemdal og Storberget, og også mellom Pål Farstad og Ingrid Heggø – ser en for seg at inntektsgapet må reduseres. Da er det flertall i denne salen for det, og det håper jeg at landbruksministeren legger seg på minne til neste års oppgjør.

Kjell-Idar Juvik (A) [12:20:25]: Arbeiderpartiet vil prioritere et sterkt jordbruk og forutsigbarhet for jordbruk i hele landet, og vi er enig i at mest mulig matjord må tas i bruk. Det innebærer at vi fortsatt må ha landbruk over hele landet, og at den geografiske produksjonsfordelinga videreføres.

En må i framtida sikres muligheter til å drive gårdsbruk i forskjellige størrelser. En må sikre at melkeproduksjonen ikke flyttes til areal der man tradisjonelt har dyrket korn. Bare på denne måten kan vi utnytte det norske arealet og ikke minst sikre en mest mulig bærekraftig og miljøvennlig produksjon.

Jeg mener at dagens regjering ikke er landbrukets venn. De er mer opptatt skattekutt til dem som har mest fra før. Men det er bra at det var mulig å oppnå en jordbruksavtale sjøl om jeg mener at en her har strukket seg til en smertegrense, sett fra bøndenes ståsted.

I realiteten er det faktisk kun 45 mill. kr å drive politikk og nytenking på. Resten er det vi forbrukerne som må betale i form av økte priser på matvarene. Det er ganske oppsiktsvekkende at vi har en statsråd fra Fremskrittspartiet som går hardt ut i valgkampen og lover lavere kostnader for forbrukerne, som nå sørger for det motsatte.

For mitt hjemfylke Nordland og landbruket der er det først og fremst positivt at vi berger fylkesvise melkekvoter og produksjonsfordelinga – i hvert fall inntil videre.

Jeg kunne også tenkt meg en rekrutteringspakke for ungdom med fondsordning, såkalt Gårdssparing for ungdom, GSU. Jeg ser og registrerer også at rentestøtten på 60 mill. kr fjernes på tross av store investeringsbehov i landbruket. Jeg ser også at det kuttes i forskning og utvikling på tross av at det skal satses grønt i framtida. Dette rimer ikke i det hele tatt.

Som sagt: Jeg er lettet over at Listhaug har gått bort fra Fremskrittspartiets tidligere landbrukspolitikk – i hvert fall inntil videre – og det vi husker de sa i valgkampen, som kunne ha betydd kutt i størrelsesordenen 5 mrd. kr til 7 mrd. kr.

Statens reviderte tilbud var avgjørende for at det ble en løsning i jordbruksoppgjøret. Som kjent var tilbudet som ble lagt på bordet, et kutt. Heldigvis har man nå fått det på plussida.

Fjorårets jordbruksoppgjør er det grunn til å minne om, for det la til grunn en omfordeling av tilskudd fra små og mellomstore bruk til de største. Det er som Listhaug faktisk har referert til, at det er noen av de største endringene som noensinne er gjort. Dette fikk regjeringa støtte til fra Venstre og Kristelig Folkeparti i fjor, og jeg vil minne om at Arbeiderpartiet sto ikke bak den linja.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:23:41]: Det er viktig å ha klart for seg rollefordelinga mellom jordbruksforhandlingene og Stortingets ansvar. Jordbruksforhandlingene må ses på som en forberedelse til Stortingets behandling, og jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiets landbrukspolitiske talsmann, Knut Storberget, nå er enig i den forståelsen. Dette er nøye drøftet i NOU 1988:10, Hovedavtale for jordbruket. Der går dette godt fram i kapittel 5, som jeg anbefaler flere å lese.

Årets jordbruksavtale er forhandlet fram ut fra den avtalen som regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre inngikk i fjor. Det er disse partienes prioriteringer som ligger i årets avtale. Det er derfor sjølsagt naturlig at de fire partiene er enige om det som skjer.

Når Stortinget og stortingsrepresentantene skal vurdere en inngått avtale, må det vurderes ut ifra den samfunnsrollen som jordbruket har. Det er samfunnsrollen som gjør at vi i det hele tatt har en offentlig jordbrukspolitikk. Det som er samfunnsrollen, er matvaresikkerheten – sikkerhet for nok og trygg mat fra norsk jordbruk, altså bruk av jord. Jordbruk er bruk av jord. Dette er en forbrukersak. Det er i forbrukernes interesse at vi har en matvaresikkerhet. For å få til den forbrukerinteressen må det være en allianse mellom forbrukere og gårdbrukere. For at gårdbrukerne skal gjøre sin del av denne jobben, må det gis inntektsmuligheter som er attraktive for ungdommen – for neste generasjon. Det er lakmustesten på om alliansen fungerer i praksis.

Denne matvaresikkerheten er redusert over lang tid slik at den nå er på nærmere 35–40 pst. – svært lav. Årsaken til det er en reduksjon i planteproduksjonen på norske arealer som følge av mindre totalareal og fallende avling. Fallende avling er noe som ethvert våkent øye ser når en ser grasveksten rundt omkring. Den inngåtte avtalen vil redusere planteproduksjonen i Norge fordi det vil bli enda mindre lønnsomt å produsere gras. Avtalen innebærer at en bruker 70,2 mill. kr til å subsidiere kraftfôret. Det er over 25 mill. kr mer enn de varige økte bevilgningene over statsbudsjettet. Det er det sentrale.

Jeg vil komme nærmere tilbake og utfylle denne forståelsen, men jeg vil allerede nå ta opp det forslaget som jeg sjøl har referert til, og som jeg seinere vil gå

inn på. Så til slutt: Jeg vil stemme imot den inngåtte avtalen.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har tatt opp det forslaget som han refererte til.

Ingrid Heggø (A) [12:26:46]: Jordbruksoppgjøret i fjor la grunnlag for ei omfordeling av tilskot frå små og mellomstore bruk til dei største. Arbeidarpartiet var usamd i denne kursendringa. Når det er sagt, er eg glad for at Framstegspartiet har slutta med å føra Framstegsparti-politikk innan landbruk og ser ut til å ha skrinlagt dei kutta dei føreslo i opposisjon. Det vert faktisk spennande å sjå kvar dei landar om nokre år, når opposisjonsrolla kjem tilbake.

La meg slå fast ein gong for alle: Arbeidarpartiet ynskjer eit jordbruk over heile landet. Då må vi no og i framtida ha differensierte verkemiddel som legg grunnlag for ein variert bruksstruktur og sikrar berekraftig produksjon på jordbruksareala i heile landet.

Som representanten Knut Storberget sa, tek ikkje årets jordbruksoppgjør nye store strukturgrep, men reverserer heller ikkje dei grepa som vart tekne ved oppgjøret i fjor. Eg vil òg minna om at regjeringa ikkje har skrinlagt spørsmålet om mjølkekvoteregionane, men utsett det til behandlinga av stortingsmelding om landbruket. Eg vil understreka at det er avgjerande viktig at vi beheld fylkesgrensene for å behalda mjølkebruk over heile landet.

Matproduksjon basert på norske ressursar må styrkjast og kraftfôrimporten reduserast. Då kan ein ikkje satsa endå meir på storbruk. Då må ein satsa på vestlandsbonden og ha incitament som gjer at vi kan ha landbruk over heile landet.

Ja, Arbeidarpartiet er kritisk til ytterlegare stordriftssatsing i norsk landbruk. For å sikra eit føreseieleg landbruk, også for dei som no investerer, meiner vi at ein bør fokusera på å auka tilskota til dei små og mellomstore bruka i framtidige jordbruksoppgjør.

Eg er einig i at regjeringa bør satsa meir på reiseliv, men – unnskyld uttrykket – kva er det tøyset med kantklipping og rydding for vestlandsbonden inne i eit jordbruksoppgjør? Det høyrer då ikkje heime der!

Avslutningsvis vil eg seia nokre ord om viktigheita av å slå ring om kanaliseringspolitikken.

Mjølkeproduksjonen må ikkje flyttast til areal der ein tradisjonelt har dyrka korn. Berre slik utnyttar vi det norske arealet og sikrar ein mest mogleg berekraftig og miljøvenleg produksjon. Effektiv mjølkeproduksjon, med produksjon av kjøt og mjølk i kombinasjon, gjev også det beste klimamessige fotavtrykket.

Else-May Botten (A) [12:29:36]: De neste 10–20 årene vil vi oppleve at innbyggerne i Norge øker i antall, og at flere flytter inn mot byene. Denne utviklingen får meg til å tenke på vårt gamle slagord «By og land hand i hand», for nå handler det om å rigge seg for framtiden. Det handler om å bygge på, bygge om og bygge nytt. Det må vi også gjøre i landbrukspolitikken. Vi må sikre at hele landet tas i bruk til matproduksjon, og det fordrer at vi også i framtiden har differensierte virkemidler for å legge grunnlag for

en variert bruksstruktur og sikre en bærekraftig produksjon på jordbruksarealer i hele landet. Regjeringens sentraliseringsfokus er det motsatte. Å ta grep som sentraliserer, under dekknavnet forenkling, er urent trav.

I utgangspunktet er alle for forenkling om det kommer bonden til gode, men å kutte i en rekke tilskuddsordninger og kalle det forenkling er ikke et renhårig politisk trav. Det blir ikke lettere å være bonde når man avviker distriktstilskudd for fjørfekjøtt, det blir verre. Vi mener at matproduksjon basert på norske ressurser må styrkes, og at kraftfôrimporten må reduseres.

Nedgangen i kornarealet gir også grunn til bekymring. For å stoppe denne utviklingen må lønnsomheten i kornproduksjonen bedres. Skal vi ha et landbruk over hele landet, må vi sikre oss at melkeproduksjonen ikke flyttes til arealer der man tradisjonelt har dyrket korn. Bare slik utnytter vi det norske arealet og sikrer en mest mulig bærekraftig og miljøvennlig produksjon. Med tanke på det klimamessige fotavtrykket i landbruket er det greit å vise til at matproduksjon av kjøtt og melk, altså kombikua, gir mest effektiv melkeproduksjon.

Stortingets flertall har hatt en dugnad for store bruk i dette oppgjøret, der de økte tilskuddene til de største bøndene til opptil 1,4 mill. kr til ett enkelt bruk, alt tatt fra små og mellomstore bruk. Hver eneste krone som gis til de store brukene, tas fra de mindre brukene, for den samlede summen øker ikke.

Av hensyn til forhandlingsinstituttet går vi i Arbeiderpartiet inn for den inngåtte avtalen, til tross for at den inneholder en rekke svakheter. Om vi skulle ha korrigert den framforhandlede avtalen nå, er vi redd for at Høyre og Fremskrittspartiets ønske om å parkere forhandlingsinstituttet ville blitt realisert etter hvert. Vi må møte vekstutfordringene med en god politikk, med mål om økt matproduksjon, livskraftige distrikter og matsikkerhet.

Ove Bernt Trellevik (H) [12:32:40]: Eg tok ordet først og fremst fordi det når eg høyrer debatten her i dag – og spesielt frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet – er eit litt negativt fokus på landbruket og utviklinga der dei siste to åra, etter at me fekk eit regjeringsskifte. Arbeidarpartiet meiner at forenkling eigentleg ikkje er forenkling, og det same meiner for så vidt òg Senterpartiet. Heggø seier her at me omfordeler frå små til store, og Botten seier at det er eit «sentraliseringsfokus». Dei opplever dette som svært negativt, i staden for å sjå på kva som eigentleg er konsekvensen av denne politikken og dei endringane og dei forenklingane som er vortne gjorde innanfor landbruket.

Eg trur det kan vera greitt å sjå litt på resultatet av dette og på dei viktige pilene og parameterane som viser korleis dette eigentleg har gått. Det er stor og auka investeringslyst i landbruket. Det er rift om mjølkekvotane for å få tak i fleire kvotar, og talet på søkjarar til naturbruk på vidaregåande skular er stort. Etter fleire år med nedgang i talet på søkjarar opplever me altså no auke i søkjartalet. Dette vitnar om at ungdomen òg har tru på den politikken som vert ført, som er både framtidsretta og rett, både for nye generasjonar og for landet vårt.

Eg tenkjer at det er heilt på sin plass å gje honnør både

til statsråden og til regjeringa og til det stortingsfleirtalet som har gjort det mogleg å få til ei slik endring av norsk landbrukspolitikk, som er til det beste for samfunnet, sjølv om både Arbeidarpartiet, Senterpartiet og eit par andre parti er imot ei slik positiv utvikling.

Marit Arnstad (Sp) [12:34:40]: Det har vært en interessant debatt. Representanten Trellevik har rett i at det er nok mange i denne salen som ikke er synderlig imponert over årets jordbruksavtale. Det er også årsaken til at flere, bl.a. Senterpartiet, har egne forslag, som utgjør et klart alternativ til regjeringens landbrukspolitikk, slik som også Senterpartiets hovedtalsmann har gjort rede for tidligere i debatten.

Sentralt er det forslaget der det står at det må legges til rette for et inntektsmål som er basert på en kronemessig lik inntektsutvikling, og som kan bidra til en tetting av inntektsgapet mellom landbruket og andre yrkesgrupper. Behovet for sterkere investeringsvirkemidler, særlig til mindre og mellomstore bruk, er også viktig. Det må også sies at det burde vært i regjeringens egen interesse at man gjennomgikk omleggingen av lammetilskudd på en slik måte at man fikk klarlagt de faktiske konsekvensene av ordningen på en ordentlig og ryddig måte.

Senterpartiet fremmer forslag om alle de tingene.

Jeg tar ordet fordi jeg vil sende med statsråden et spørsmål som jeg mener statsråden må ha oppmerksomhet på gjennom sommeren, og det er det faktum at nesten 60 000 dekar jord i Trøndelag fortsatt ikke er sådd. Det er en svært alvorlig situasjon, en tilsvarende situasjon har man ikke opplevd i Trøndelag på nesten hundre år, og det er en stor belastning for svært mange av de enkeltbrukerne som opplever det.

Nå har vi godt begrunnede regler som krever at man skal så for å få tilskudd, men det som skjer i Trøndelag i dag, er en helt ekstraordinær situasjon, og mye tilsier at for å få noen avling i hus i det hele tatt, må det såes i løpet av den uka vi nå er inne i. Det betyr at det er et veldig usikkert bilde. Det er en situasjon som jeg ber statsråden om å ha oppmerksomhet på gjennom sommeren. Det kan sjølsagt gå bra på hengende håret, men det kan også bli en ganske alvorlig situasjon. Det er viktig at statsråden er villig til å sette folk foran system i en slik situasjon, der det ikke lenger handler om enkeltbrukere, det handler rett og slett om en kollektiv situasjon for nesten alle brukere mellom Levanger og Snåsa i Trøndelag.

Så må jeg til slutt også få lov til å si at det var en litt vitig replikkveksling mellom representanten Lundteigen og SV og Miljøpartiet De Grønne for ikke så lenge siden. Det er interessant at den replikkvekslingen om myr som man har opplevd her i dag, er noe helt annet enn det jeg opplevde at Miljøpartiet De Grønne og SV sa om myr og vern av myrareal i en miljødebatt for noen få uker siden. Men vi får håpe at de etter hvert har begynt å komme på riktig spor.

Ingunn Foss (H) [12:37:56]: Selv om Arbeiderpartiet og Senterpartiet er lei av å bli minnet om de dårlige resultatene fra den rød-grønne regjeringsperioden, håper jeg de kan glede seg litt over at mye går greit i norsk landbruk for

tida: Færre går ut av næringen. Det er større interesse for både melkeproduksjon og kjøttproduksjon. Det er nedgang i omdisponering av dyrket jord, og det er større etterspørsel etter investeringsmidler. Det er også flere unge som søker seg til landbruksrelaterte utdanninger.

Regjeringen og støttepartiene er opptatt av å utforme virkemidlene på en måte som stimulerer til økt matproduksjon. Det legges til rette for at selvstendig næringsdrivende bønder kan øke produksjonen og dermed også inntektene. Det legges også til rette for at små og mindre bruk kan utnytte ressursene på en bedre måte.

I den nylig framlagte gründermeldingen for landbruket er det en rekke målrettede tiltak for å øke inntjeningen, spesielt for de mindre produsentene. Men det er kanskje sånn for Arbeiderpartiet og Senterpartiet at det er vanskelig, og at det sitter langt inne, å si noe godt om dagens landbrukspolitikk. Kanskje det er like vanskelig som det var for melkebonde Steinar Kyrvestad fra Valle i Setesdalen, som på et møte åpnet innlegget sitt med:

«Det er ikkje noko som irriterer meg meir enn når nokon rosar landbruksministeren.»

På et årsmøte i Evje og Hornnes sauelag, hvor det var tale om optimismen i saueholdet, var det sterkt understreket at det ikke måtte være en omtale som ble «altfor Sylvi-venleg».

I Bondelagets referat fra et sauemøte på Ose sto det:

«Bodskapen om sær gode tilhøve i sauenæringa spreier seg no raskare enn både influensabakteriar og krimsjuka på store delar av Agder.»

Avisa Setesdølen skriver:

«Slikt gir grunn til optimisme, men la det ikkje på nokon måte bli oppfatta som eit einaste godt ord om Sylvi Listhaug!»

(Munterhet i salen)

Dette viser helt tydelig at det er optimisme ute hos bøndene. Det synes jeg vi kan glede oss over alle sammen.

Debatten nærmer seg slutten. Jeg vil som saksordfører få takke for en god og interessant debatt.

Geir Pollestad (Sp) [12:40:26]: La meg først si at Senterpartiet støtter forslag nr. 22, fra Miljøpartiet De Grønne.

Jeg vil bruke dette innlegget til å ta et oppgjør med den feilbruken av tall som skjer. Det er sånn at statsråden og regjeringspartiene har et lettvint forhold til fakta.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag blir beskyldt for å ha brutt fem av de seks siste årene. Ja, det er rett, men her velger man sine tall som det passer. For statsråden kunne ha sagt fem av de syv siste årene, fem av de åtte siste årene, fem av de ni siste årene. Men man velger bevisst det tallet som setter Norsk Bonde- og Småbrukarlag i et dårlig lys. Det er en dårlig strategi.

Videre sier statsråden til NRK at det investeres som aldri før. Men så står det i brevet fra statsråden til komiteen at det ikke stemmer. Investeringsene har gått ned. Det hindrer ikke regjeringspartienes representanter å si på denne talerstolen i dag at investeringsene øker. Så blir det sagt at statsråden sa at bøndene ikke ville ha dyrket mer areal hvis de ikke hadde tro på framtiden. Det ble sagt i NRK igjen nå.

Så er det den ulempen at Landbruksdirektoratet kommer med tall som viser en utvikling som går i motsatt retning – men tallene blir fortsatt brukt. Det blir sagt at om-disponeringen av matjord er rekordlav. Ja, de tallene har blitt brukt av regjeringspartienes representanter i dag, men de stemmer ikke. De nye KOSTRA-tallene viser at den positive trenden har snudd. Det samme kan man si om historien om den historiske etterspørselen etter melkekvoter – jo, en svak oppgang fra 2013 til 2014. Men hvis man ser det i en litt lengre tidshorisont, er det ikke grunnlag for den påstanden. Og jeg må be regjeringspartiene, altså Høyre-representantene og fremskrittspartirepresentantene i denne sal, om å være mer kritiske til talepunktene de får fra regjeringshold. For vi må ha en diskusjon basert på fakta, og ikke på hva man tror.

Til inntektsmål: Det har vært sagt mye om inntektsmål i dag. Den uklarheten som ligger i innstillingen, blir forsterket, men vi hører at Kristelig Folkeparti ønsker å tette inntektsgap. Jeg tolker Venstre i den retningen at de også ønsker å tette inntektsgap. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet både har skrevet i en merknad og bekrefter i dag at de ønsker å tette inntektsgap. Det gjør Senterpartiet, det gjør Miljøpartiet De Grønne, og det har SV også sagt. Da håper jeg statsråden kan komme opp på talerstolen og avklare hva hun oppfatter som gjeldende inntektsmål – er det prosentvis lik inntektsutvikling, er det kronemessig lik inntektsutvikling, eller har Stortinget et mål om å tette inntektsgap?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:43:32]: Jeg er helt enig med Arbeiderpartiets landbrukspolitiske talsperson, som sa at kornprisen måtte økes. Det er et viktig signal. Jeg tror det har bred forståelse her i salen at kornprisen må økes mer i årene framover. Det som er spørsmålet videre, er om den økte kornprisen skal subsidieres vekk når en snakker om kraftfôr. Det håper jeg at representanten Storberget kan avklare i det neste innlegget.

Det som bl.a. var spesielt med årets avtale, var at regjeringa ved statsråd Listhaug stilte som ultimatum at kraftfôrprisen ikke skulle økes. Statsråden stilte også et annet ultimatum, nemlig at en skulle ta vekk frakttilskuddet for pelsdyrfôr. Disse to tingene ble stilt som ultimatum overfor jordbrukets organisasjoner.

Om regjeringa vil avslutte pelsdyrholdet utover i landet, bør en si det – og så gi erstatning til dem som blir berørt slik at de ikke har økonomisk grunnlag til å fortsette. Det ville gitt forutsigbarhet. Jeg vil si at det å forhandle med jordbrukets organisasjoner ut fra ultimatum er uhørt, og det tåler ikke dagens lys. Det skulle tatt seg ut om jordbruket sjøl stilte ultimatum i forhandlingene. Da hadde det blitt oppstyr.

Tilskudd til lammeslakt er endret. En har endret utbetalingstidspunktet. Staten sparer penger. Slike endringer er konsekvent til statens fordel. Jordbruket taper – i år er det saueholderne. Det er godt at erkjennelsen om dette systemet blir mer kjent, slik at det blir vanskeligere å gjennomføre sånne operasjoner neste år. Hvis en hadde flyttet utbetalingstidspunktet tilbake i tid, da skulle en hørt ramaskrik

fra regjeringa. Det koster mer for staten, ville det da blitt sagt.

En forhandler ut fra Stortingets vilje. Ingen på Stortinget har sagt at en vil svekke matvaresikkerheten, at en vil øke inntektsforskjellene, nei, en snakker om å ha mer matvaresikkerhet, om å ta vekk inntektsforskjellene. Men det som skjer, er det stikk motsatte. En har altså over lang tid gitt inntrykk av at matvaresikkerheten skal økes, at inntektsforskjellene skal svekkes. Det er det motsatte som skjer, og det er denne tilsøringa som undergraver forhandlingsinstituttet. Det er derfor viktig at vi får en debatt omkring det, sånn at det kan få større troverdighet, og sånn at vi kan få tillit til systemet. Det er helt avgjørende for at dette skal fortsette. Det må bli slutt på tilsøringene. Det må bli slutt på å si én ting – og så er resultatet noe annet.

Knut Storberget (A) [12:46:38]: Jeg har lyst til å komme med en stemmeforklaring så langt fra Arbeiderpartiets side, men først noen kommentarer.

Først må jeg si at etter denne debatten og behandlingen av årets jordbruksoppgjør må vi i hvert fall konkludere med at Stortinget slår ring om forhandlingsinstituttet. Det synes jeg er riktig. Det er en av hovedkonklusjonene i debatten, etter min mening.

Men jeg liker veldig dårlig at man fra Stortingets talerstol nærmest hudfletter en av forhandlingspartene som har valgt å bryte. Norsk Bonde- og Småbrukarlag har ikke mulighet til å forsvare seg her. Jeg synes at når man slår ring om forhandlingsinstituttet, vil jeg bare igjen understreke at det må innebære – når det gjelder de organisasjonene som støtter opp, som bidrar inn i forhandlinger og sørger for at staten samhandler godt med frivillig sektor, bl.a. – at man også respekterer den soleklare retten man har til å trekke den konklusjonen man sjøl vil. Og om man gjør det mange år på rad, er det deres soleklare rett.

Fra Arbeiderpartiets side vil jeg gi uttrykk for at vi har hatt – og har – stor nytte av begge faglagene i jordbruket, historisk sett, men at vi også kommer til å ha det i framtiden.

Representanten Trellevik sa noe om at Arbeiderpartiet ikke mente at forenkling er forenkling. Da må han ha misforstått oss. Vi mener jo nettopp at forenkling er forenkling, men at det er forverring som ikke er forenkling. Og når tiltakene blir slik at man tar bort tilskudd som skal bidra til å gjøre det lettere for dem som produserer mat, da er det forverring – ikke forenkling. Det kan hende det er litt vanskelig å forstå, men vi får ta flere runder på det, om det er nødvendig.

Så vil jeg også si at ved siden av forhandlingsinstituttet – som jo må ha styrket seg gjennom denne diskusjonen – er også spørsmålet om bøndernes inntekt en av de konklusjonene i denne debatten som jeg mener regjeringen, regjeringsapparatet og regjeringspartiene må merke seg. Det er etter mitt skjønn tydelige signaler fra et flertall i Stortinget om at det er viktig, både for å øke rekrutteringen, for å øke matproduksjonen og for å øke mulighetene for å bruke mest mulig areal, at man også klarer å tette inntektsgap. Det er en veldig viktig del av denne debatten, etter mitt skjønn.

Jeg vil også si at leser man merknadene, er det også en klar føring fra flertallet om at store strukturelle endringer tar man ikke i jordbruksoppgjøret – det ønsker stortingsflertallet å ta i forbindelse med den bebudede stortingsmeldingen. Det synes vi fra Arbeiderpartiet er særs viktig: Da har man en anledning til å se virkemidlene sammen, slik at man ikke tar ut noe som vi vet kan få store konsekvenser for noe annet.

Så vil vi fra Arbeiderpartiets side støtte Miljøpartiet De Grønnes første forslag, altså forslag nr. 22.

Gunnar Gundersen (H) [12:49:52]: Til forrige talers informasjon vil jeg si at inntektsgapet er jo nettopp det vi tetter. Han bør ha fått med seg at inntektsutviklingen i landbruket har vært bedre nå enn i hvert fall i de foregående åtte år. Vi bør jo forholde oss til realitetene.

Ellers har vi lært i debatten at fakta defineres av Senterpartiet: Det er ikke Landbruksdepartementet eller de offisielle statistikker som gjenspeiler fakta, og forenkling er heller ikke når man forenkler offentlig saksbehandling og byråkrati. Det er en underlig form for debatt, synes jeg. Vi har også hørt at landbrukspolitikken er en suksesshistorie som Arbeiderpartiet er lei av å høre om, fordi de er lei av å høre om resultatene av egen politikk. Så jeg synes debatten først og fremst har vært preget av at det spriker i alle retninger hos det som tidligere var samarbeidspartnere i regjering. Man skyter med hagle på et mål som man ikke helt vet om man tør å skyte ned lenger, og man klarer ikke å akseptere at mange av pilene faktisk begynner å peke i riktig retning. Man kommer med løse påstander og svartmaler ut fra ingen rot i virkeligheten og heller ingen rot i alternativer. Det er det alvorlige. Man aksepterer rett og slett ikke at mye av statistikken tyder på at man går i riktig retning. Jeg mener at det er gjort veldig mange bra grep.

Men når vi nå nærmer oss slutten av debatten, er det én ting som virkelig trenger avklaring, og det var det som kom i replikkordskiftet med SVs Karin Andersen, der hun sa at SV vil gjeninnføre takene på produksjonen. Det er et ganske dramatisk signal hvis det skulle bli gjort. Det vil bety at man rammer de som nå satser, de som nå investerer for framtiden, de som har tro på framtiden. Dem går man målrettet etter. Og jeg savner en avklaring fra Arbeiderpartiet, særlig i lys av Ingrid Heggøes innlegg, hvor hun var inne på det samme sporet. Jeg vil ha en avklaring på: Vil Arbeiderpartiet og Senterpartiet reversere fjerningen av taket? For da går man etter min mening bort fra at norsk landbruk skal ha en målsetting om økt matproduksjon, og man går også bort fra det som virkelig stimulerer de profesjonelle bøndene, nemlig å få lov til å tilpasse sin produksjon sånn som man finner best. Det vi har gjort, er å diskriminere stor produksjon litt mindre, det er jeg enig i, men vi stimulerer fortsatt til småproduksjon også – vi er opptatt av små og store bruk rundt omkring i hele landet. Men vil Senterpartiet og Arbeiderpartiet gjeninnføre det taket som var? Det tror jeg vil bli en interessant debatt ute.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [12:53:16]: Jeg vil gjerne følge opp foregående taler, Gundersen, når det gjelder SV og deres definisjon av stordrift, som jeg aldri fikk

noe svar på under replikkvekslingen. Det er slik at vi har såkalt små, mellomstore og store bruk i Norge, men hva er så disse små, mellomstore og store brukene? Er det noe vi definerer etter areal? Er det noe vi definerer etter antall dyr? Eller er det noe vi definerer etter inntekt av bruket?

Det er litt interessant, for det er en del såkalt små bruk på rundt 40–50 mål som driver med bl.a. nisjeproduksjon – er besøksgårder, har gårdsturisme, grønn omsorg osv. – og har fra en brukbar til en god inntekt av dette fordi det er en næring attåt det å drive produksjon. De produserer mat og kjøtt, og så driver de med noe attåt, og dette attåt gjør at de kan konsentrere seg om gårdsdriften.

Å si at et bruk som har en meget god inntekt av dette, er et lite bruk, er jeg faktisk ikke enig i. Det er noen som da har klart å utnytte de ressursene som gården har, og det skal de ha all ære av, men å kalle det et lite bruk er jeg ikke enig i. Mange av disse brukene har veldig lite dyrket mark, men de har en del utmarksressurser. Dette utnytter de på en fenomenal måte og tjener penger på det. Se på bonden i Gudbrandsdalen som driver kuene sine, ammedyra, innover på fjellet med hest. Folk betaler for å være med og drive innover. Det er å utnytte ressursene sine på en meget god måte. Og ikke si at dette er noen små bruk, det er jeg absolutt uenig i. Disse gjør en fenomenal jobb, og de satser på landbruket, selv om de har «små» bruk.

Og så en liten ting til: Dette med melkereregioner har vært nevnt. Nå er jo det ute av avtalen, men SV sa litt om det i replikkvekslingen. Det er ikke sånn at det, selv om vi slår sammen noen regioner, nødvendigvis vil bli større sammenhengende områder til å dyrke jorda. Hvis vi hadde hatt den bekymringen at dette ville samlet seg på flatbygdedene, ville det skjedd i dag også, med den strukturen vi har i dag. La meg nevne Oppland og Hedmark: Produksjonen av melk foregår ikke i Solør-området eller i Hadelands-området, der en har store, sammenhengende områder med dyrket jord. Det foregår i Østerdalen, i Gausdal og i Gudbrandsdalen, for det er der en har fagmiljøene, og det er der en har muligheten til å gjøre det. Så det vil ikke bli noen endring, selv om vi får litt større regioner. Endringen vil bli at en får mer omsetning av kvoter, og det er en fordel.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Sylvi Listhaug [12:56:23]: Her er det noe som det er grunn til å kommentere.

Representanten Omland var inne på at det har vært en svak inntektsutvikling de siste to år. Det som er faktum, er at man ikke kan huske sist man hadde en så sterk inntektsutvikling i landbruket – i 2014 7,6 pst. I 2015 ligger det an til 8,7 pst.

Representanten Heggø var inne på at hvis vi skal ha mindre kraftfôr, må vi satse på vestlandsbonden. Jeg er for å satse på vestlandsbonden, men Vestlandet er et av de områdene i landet som bruker mest kraftfôr, i tillegg til Nord-Norge – til orientering.

Jeg er veldig oppmerksom på det som representanten Arnstad var inne på, disse 60 000 dekar i Trøndelag. Dette

følger vi tett fra Landbruks- og matdepartementets side og vil selvfølgelig også gjøre det framover.

Representanten Pollestad var innom dette med lettvtint omgang med fakta. Da vi første gang brukte tall i fjor høst, var vi veldig tydelig på at tallene var foreløpige. Så har tallene etter hvert blitt endelige. Det som er faktum, er at hvis man ser på Innovasjon Norge-midlene – som jeg snakket om – var bruken av dem høyere i første halvår 2014. I 2015 er de oppbrukt i deler av landet.

Så er det slik at man har hatt en voldsom investering over mange år i svin, kylling og egg. Der har det tidvis vært noen utfordringer med markedsbalansen, slik at investeringene nå først og fremst er i melk og i sau, som vi for øvrig har sett en stor interesseøkning for. Det er veldig bra. Alle som er opptatt av mer bruk av norske ressurser, bør være glad for den utviklingen som nå skjer innenfor saueholdet, og som det man vedtok i Stortinget i fjor, i stor grad har bidratt til.

Når det gjelder jord: Det nydyrkes mer. I 2014 ble det gitt tillatelse til dyrking av 17 000 dekar. Omdisponeringen ble noe over 5 000, det var så vidt over det som var i 2013. Men siden man begynte å måle dette, i 1976, har det aldri før vært omdisponert mindre jord enn i de to siste årene.

Når det gjelder hvor mange som har gått ut av næringen: Det ble spådd at det kom til å bli et ras av bønder som ville forsvinne ut, fordi man ikke hadde tro på framtiden. Så er det bare ett år siden 2012 at så få har gått ut av næringen – 1,8 pst. Det er et tegn på at mange ønsker å være med videre.

Jeg skjønner veldig godt – til slutt – at det smerter Senterpartiet at ting går forholdsvis bra, at det er flere som søker seg inn på naturbruksfag, at søkningen på husdyrfag på Ås økte med 69 pst. i år. Dette synes jeg ikke bør være et problem, det bør være noe som vi samlet er veldig glad for.

Presidenten: Representanten Geir Pollestad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Pollestad (Sp) [12:59:43]: Det blir hevdet at jeg farer med dårlige kilder. Når det gjelder antall år med brudd med Norsk Bonde- og Småbrukarlag, er kilden sluttprotokollen fra oppgjøret. Når det gjelder omdisponering av matjord, er kilden KOSTRA. Når det gjelder mengden dyrket jord, er kilden Landbruksdirektoratet. Når det gjelder det at investeringene går ned, er kilden landbruksminister Sylvi Listhaug, som har et strålende embetsverk. Når det gjelder kilden for at de små og mellomstore brukene taper, er det Landbruksdirektoratets rapport. Det skal det ikke være noen tvil om.

Så er det nok kanskje jeg som undervurderer velgerne litt, for jeg forstår ikke: Når statsråden sier til NRK at det investeres som aldri før, trodde jeg at velgerne kanskje ikke forsto at det da menes etterspørsel etter Innovasjon Norge-midler første halvår.

Karin Andersen (SV) [13:00:52]: Jeg synes det her sker full forvirring om hva f.eks. Fremskrittspartiet egent-

lig står for. For først snakker de om heltidsbrukeren, at brukene skal bli veldig mye større, og at en skal få mer og mer betalt etter hvert som en blir større – man skulle jo tro at de som var størst, i hvert fall fikk noen bruk det gikk an å drive – men så er man oppe her og snakker pent om kombinasjonsbrukeren, som er ryggraden i norsk landbruk. Hvis vi skal holde jorda oppe og bruke den jorda vi har i hele landet, er det jo kombinasjonsbrukeren som vi må støtte. Og hvis de mister støtte, slik som regjeringens og flertallets opplegg nå er, og som de siste tallene som har blitt offentliggjort fra Landbruksdirektoratet, viser, nemlig at de største nå får opptil 1,5 mill. kr mer, mens alle pengene er tatt fra de minste, for rammen øker jo ikke, er det jo ikke noe landbruk igjen å drive dette mangesysleriet på. Men ryggraden i alt dette flotte entreprenørskapet som foregår nå rundt omkring i bygdene, med en kombinasjon av reiseliv, utmark, landbruk, kultur, kunst, ja, jeg vet ikke hva – det er mange utrolig flinke folk – er jo at de faktisk får betalt for den jobben de gjør i landbruket. Og jeg har ikke hørt at regjeringen, Fremskrittspartiet og Høyre, vil øke rammen. Det betyr at fordelingen på denne måten skal fortsette, og at de store skal få mer og mer, og det betyr at de minste får mindre og mindre, og at alle disse viktige matprodusentene og bygde-, og landbruks-, og nærings-, og reiselivs-, og kultur-, og jeg-vet-ikke-hva-entreprenørene skal få mindre. Summen av dette er negativt.

De forslagene vi tar opp, og de kritikkpunktene vi har mot denne avtalen, deler vi med faglagene. Dette er ikke en beskrivelse som SV har funnet på. Dette er en beskrivelse som faglagene sjøl brukte både i fjor og i år. Og jeg registrerer at Bondelaget fant ut at de måtte gå inn på denne avtalen, og det de fikk til på mjølkeregionene spesielt, var veldig viktig. Men denne retningen er feil. Den vil føre til at vi produserer mindre mat på norske ressurser, men det er vel kanskje det som er forskjellen her, at noen mener at det er greit at denne maten produseres på kraftfôr som ikke er produsert i Norge, mens SV mener at det vi skal støtte og satse på, er mat produsert på norske ressurser.

Frank Bakke-Jensen (H) [13:04:11]: Bare noen betraktninger knyttet til debatten: Når det hevdes fra Høyre og fra veldig mange andre at bøndene er selvstendig næringsdrivende, så er det slik at det må ligge noe i det begrepet. Det at man er selvstendig næringsdrivende betyr ikke, som man kan forstå ut fra SV sine forslag og SV sin retorikk, at man er statsansatte matprodusenter. Selvstendig næringsdrivende vil si at bonden driver en liten bedrift og styrer sine ressurser i forhold til hvem som skal utføre arbeidet, hva slags verktøy man skal bruke, og hvilke investeringer man skal gjøre for å gjøre denne produksjonen, på den måten man selv vil, på selvstendig grunnlag. Og dét er en del som faller helt bort når man hører på SV og hvordan de skal legge opp landbrukspolitikken sin. De ser også bort fra at det faktisk finnes gode og mindre gode bønder. Noen er flinke og noen er ikke fullt så flinke, og det gir seg også utslag i inntektene. Det er også noe som viskes helt ut når SV snakker landbrukspolitikk.

I utgangspunktet er det altså oppnådd enighet mellom

partene. Så kommer vi til Stortinget, der SV sier at dette kan vi ikke godta, forhandlingspartene er blitt enige, det kan vi ikke godta, vi må sende oppgjøret tilbake til regjeringen. Det vil altså si at SV her avviker forhandlingsinstituttet, og det må være begrunnet i deres syn på bonden som en statsansatt matprodusent som ikke vet sitt eget beste, der myndighetene – og aller helst Stortinget – skal inn og forhandle på vegne av de produsentene. Det er med respekt å melde ikke slik vi gjør det i Norge.

Så en siste betraktning rundt det med klimavennlighet: Man prøver her å skape et inntrykk av at store bruk ikke er klimavennlige, men at små bruk er klimavennlige. Meg bekjent har vi ikke god kunnskap om det, og jeg tror faktisk at i en debatt så skal det være ganske enkelt å komme med argumenter for at store bruk, som driver litt mer effektivt, også kan gå i pluss i et klimaregnskap.

Så den delen av debatten i dag som har handlet om klimaverstingene, de store brukene som vi kan få, og de klimavennlige små brukene, tror jeg faktisk er mye mer nyansert enn det vi har sett her i dag.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:06:51]: Dagens jordbrukspolitikk er tuftet på tre hovedstolper: lav rente og statsfinansierte driftsbygninger, billig importert kraftfôr, og stadig større avhengighet av bevilgninger over statsbudsjettet for dem som driver stort. Dette er utrygt, og den storskogen som en her forsøker å bygge opp, vil stå utrygt når en ikke har verneskog. Det erkjenner stadig flere.

SV vil gjeninnføre tak på produksjonstillegg. Ja, sjøl sagt, fordi det bygger på den forståelsen at markedsprisene skal sikre økonomien i stordrifta, og bevilgningene skal sikre det som markedsprisene ikke får til. Og det er spesielt at næringslivspartiet Høyre, som snakker om sjølsten-dig næringsdrivende, ikke forstår disse sammenhengene og forstår å bruke markedsprisene slik som en gir inntrykk av i alle andre sammenhenger.

Presidenten: Representanten Morten Ørsal Johansen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:08:10]: Representanten Karin Andersen nevnte at faglagene er uenig i mye av det som står i avtalen. Ja, det tror jeg staten er også, men faglagene har inngått en avtale, og det var ingen som tvang dem. Det hadde vært artig å høre med lederen i Bondelaget om de ble tvunget til å inngå denne avtalen. Det tviler jeg sterkt på at de ble.

Så sier representanten Karin Andersen også at de største tjener mest. Ja, de som produserer mest, tjener også mest. Det gjelder også kombinasjonsbrukene. De som jobber mye og produserer mye – om det er mat eller tjenester – de tjener bra, og det må de da få lov til, for hensikten med jordbruket er jo at de skal produsere mat og tjene på det de produserer! Så jeg lurar på: Er det egentlig mis-

unnelsen over at noen i landbruket tjener godt, som driver SV?

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:09:08]: Vi begynner å nærme oss enden av en debatt der alt egentlig har dreid seg om å øke matproduksjonen, og det er et overordnet mål for denne sal at vi skal øke matproduksjonen de neste 20 årene, noe som ble fastslått i behandlingen av stortingsmeldingen «Landbruks- og matpolitikken – Velkommen til bords» i 2012.

Miljøpartiet De Grønne har fremmet forslag nr. 22, der de ber om at det utarbeides en plan med konkrete målsettinger for økt matproduksjon basert på de norske ressursene, og at målsettingene innarbeides i den nye landbruksmeldingen. Jeg vil be om at det blir gjort om til et oversendelsesforslag. Ut fra slik jeg ser det, vil det være enstemmighet rundt det.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [13:10:08]: Når representanter ikke har noen saklige argumenter, kommer de med de samme gamle fordommene om at de som ønsker å drive en god fordelingspolitikk, er misunnelige. Denne saken handler rett og slett om å ta litt på alvor det regjeringen og Framskrittspartiet sjøl sier – at dette skal være mer og mer sjølstendig næringsdrivende. Da skulle man jo tro at de største kunne greie seg sjøl. Men nei da – de største skal få mer og mer og mer, mens de minste skal få mindre og mindre og mindre. Et stort volum må, som Lundteigen sa, tas ut i markedet – prisen på det og dekningen av det – mens statens oppgave er å sikre de minste, sikre det første årsverket og sikre at vi får drift på all jorda vi har i landet. Hvis vi skal greie å øke matproduksjonen på norske ressurser, hvis vi skal greie å ha matproduksjon i hele landet, slik som alle sier, så fungerer ikke det som regjeringen og flertallet står for.

Presidenten: Representanten Morten Ørsal Johansen får ordet til en kort merknad.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [13:11:31]: Jeg beklager, da har jeg misforstått totalt! Jeg trodde statens oppgave var å legge forholdene til rette for at vi skal produsere mest mulig mat, men det er jo tydelig at det ikke er SVs intensjon. Det er derfor vi har gjort en del endringer i struktur og sørget for at jo mer man produserer, jo mer betalt får man. Jo mer mat man gir ut til det norske folk, jo bedre betalt får man for dette. Det er med på å øke matproduksjonen, og det er jo det som er hensikten. Det er også med på å opprettholde norsk landbruk. Det er det som er hele poenget med jordbruksoppgjøret – å sørge for at vi har et norsk landbruk som produserer norsk mat til norske forbrukere. Og jammen kan jeg tro at senere kan vi produsere for eksport også.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [13:12:25]

Innstilling fra næringskomiteen om reindriftsavtalen 2015/2016, og endringer i statsbudsjettet for 2015 m.m. (Innst. 255 S (2014–2015), jf. Prop. 68 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Frank Bakke-Jensen (H) [13:13:14] (ordfører for saken): Det er en enstemmig komité som uttrykker tilfredshet med at partene har blitt enige om en avtale, og viser til at rammen på 113 mill. kr er en økning på 1,5 mill. kr sammenliknet med inneværende avtale etter vedtatt budsjett for 2015.

Forhandlingene er gjennomført etter bestemmelser gitt i hovedavtalen for reindriften fra 1993, med det hovedmål å utvikle reindriftsnæringen til en rasjonell og markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. En enstemmig komité uttrykker tilfredshet med at avtalepartene ser det som viktig å videreføre stimuleringen til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, slik at det legges best mulig til rette for de reindriftsutøvere som har reindrift som hovedvirksomhet.

Det er i deler av Finnmark fortsatt utfordringer knyttet til forholdet mellom beitetrykk og beitegrunnlag, og basert på reintall per 31. mars 2014 var det distrikter som fortsatt lå over sitt fastsatte øvre reintall. I henhold til reindriftsstyrets vedtak fra februar 2013 om tidsfrister for reintallsreduksjon skal reduksjonen være gjennomført innen 31. mars 2015. Det er derfor grunn til å vie oppmerksomhet til melding om reindrift for driftsåret 2014–2015, der status for faktiske reintall for Finnmark per 31. mars 2015 foreligger.

Regjeringen startet våren 2015 opp arbeidet med en stortingsmelding om bærekraft i reindriften. Arbeidet utløser konsultasjonsplikt om tiltak i meldingen som vil kunne påvirke samiske interesser direkte, og komiteen er tilfreds med at regjeringen legger opp til konsultasjoner med Sametinget og NRL i denne sammenheng.

Når det gjelder reindriftsmeldingen, er altså problemstillingen her kryssende mål og en utydelig forvaltning i enkelte spørsmål som må behandles. Vi som har jobbet med reindrift i noen år, husker en riksrevisjonsrapport der man poengterte nettopp disse problemene. Bærekraftsindikator står som et sentralt verktøy i så måte.

Komiteen viser igjen til at reindriften er i en unik posisjon, med en potensiell etterspørsel som langt overgår potensialet i produksjonen. Det innebærer at potensialet for verdiskaping er langt høyere enn det som utnyttes i dag. Komiteen er derfor tilfreds med at reindriftsavtalen for 2015/2016 innebærer særskilt stimulans til økt pro-

duksjon. Den innebærer også satsing på infrastruktur som samle- og slaktegjerdar samt tilrettelegging for økt markedsarbeid.

For oss som har fulgt reindriften og politikken rundt denne i noen år, er det ikke vanskelig å gi uttrykk for mer optimisme på vegne av næringen. En reell vektlegging av det økologiske bærekraftsmålet gir næringen en reell mulighet for å utvikle seg i positiv retning. Dette skaper en forutsigbarhet for utøverne som i mange andre næringer regnes som en forutsetning for drift.

Dog må jeg få skyte inn at det ennå finnes ting å gripe tak i. Konflikten mellom rovvilt og næringen er ikke vanskelig å få øye på. Det er derfor på sin plass å understreke at rovviltforliket som ble vedtatt i dette hus, pålegger regjeringen å delegerer makt til et mer lokalt nivå. Medlemmer av næringskomiteen hadde i forrige uke møte med aktører fra den sørsamiske delen av næringen. Signaler de gir, tyder på at denne delegeringen ikke reelt har funnet sted. Dette setter utøverne i en situasjon der de ikke finner at forvaltningen har et reelt kontaktpunkt som ser de problemene næringen virkelig står oppe i. Dette er en situasjon som må klarlegges umiddelbart. Stortingets vilje om en mer lokal forvaltning av rovviltpolitikken skal gjennomføres.

Komiteen er enig med regjeringen i den framforhandlede reindriftsavtalen for 2015/2016, og at den gir grunnlag for økt inntjening, økt verdiskaping hos den enkelte reindriftsutøver. Samtidig viderefører avtalen den dreining man har hatt i virkemidlene de senere årene, med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for dem som har reindrift som hovedvirksomhet. Dette er det bred politisk enighet om.

Knut Storberget (A) [13:17:18]: Jeg burde kanskje starte med å si at jeg er veldig glad for at vi har fått en avtale også på dette området. Jeg kunne ha skrevet under så å si alt det saksordføreren nå redegjorde for. Men det er et par poeng jeg har lyst til å understreke i dette.

Flere av oss ser reindrifta som en usedvanlig viktig del av det å ta vare på en kultur og et folk i Norge, både i nord og i sør. Selv om det slettes ikke er alle samer som driver med reindrift, er det en veldig viktig del av en kultur som vi har all grunn til å slå ring rundt.

Så vil jeg understreke det som også saksordføreren var inne på, og som jeg syns regjeringa beskriver godt i den proposisjonen vi behandler, at vi er helt avhengige av at man nå får til en mer rasjonell og markedsorientert næring. Tenk på det potensialet som er i denne næringa. Jeg tror de fleste av oss skulle mene at det produktet man til slutt kan spise, er en delikatesse som vi kunne ha utnyttet langt mer i dette landet. Da er vi i en vinn-vinn-situasjon, både når det gjelder å ta vare på kultur og næring, og når vi tenker økologi og bærekraft. Derfor er jeg helt enig med saksordføreren i at regjeringa fortsatt må gjøre alt den kan for å bidra til at man får en økologisk bærekraft i denne næringa. Det betyr at det arbeidet som gjøres, som også er blitt gjort, og som skal gjøres, knyttet til reintallet, ikke kan undervurderes. Det er egentlig ganske underlig at man ikke har klart å gjøre mer på dette området i løpet av alle disse årene, tatt i betraktning det potensialet som ligger i nærin-

ga. Jeg håper vi får se en annen situasjon ganske raskt nå framover.

Så vil jeg særlig henlede statsrådens oppmerksomhet på situasjonen for de sørsamene som er lokalisert til Elgå, på deres språk kalt Svahken sijte. De har, som saksordføreren var inne på, vært i Stortinget nylig. Jeg kjenner miljøet godt. De er en svært sårbar gruppe i Norge. Med henblikk på både språk og kultur jobbes det mye for å prøve å ta vare på denne kulturen, og med henblikk på deres reindrift syns jeg nok at der er det grunn til å rope et varsku, og jeg gjør det nå. Disse samene er etter mitt skjønn en del av reindrifta som i veldig stor grad har tilpasset seg regulering, og som har akseptert at storsamfunnet må sette noen beskrankninger når det gjelder hvordan reindrift utøves, særlig på volum. Men det er for dem en stor utfordring at man, når det gjelder produksjon i kilo, har en nedgang på 30 pst. i løpet av de siste årene, noe som i veldig stor grad kan tilskrives at man står overfor en rovdysituasjon som er tilnærmalesvis uholdbar. Dette er jo utenfor jordbrukszone og de tiltakene som er satt i verk for å slå ring rundt rovviltet. De sliter med både ulv og bjørn, og jeg mener, som også saksordføreren var inne på, at man er helt avhengig av nå å gå inn i dette området og se på hva slags virkemidler man kan sette inn, særlig tiltak overfor lokal forvaltning når det gjelder felling, som representanten Bakke-Jensen var inne på, men også hva slags type erstatningsordning som kan imøtekomme deres behov. Jeg må nok si at en del av de erstatningene og ordningene vi har, knyttet til dette, for disse synes å være langt på vei utilstrekkelige. Derfor vil jeg så sterkt jeg bare kan, oppfordre regjeringa til å ha et særlig blikk på dette. Statsråden burde ta seg en tur til Elgå.

Gunnar Gundersen (H) [13:22:03]: Jeg skal si meg helt enig i de to foregående innleggene, som var veldig bra.

Jeg ville også ta ordet for å understreke den forholdsvis dramatiske situasjonen for sørsamisk kultur, som vi har en internasjonal forpliktelse overfor. De opplever nå at de til tross for rovviltforliket har alle fire store rovviltarter inne i sitt område. De har ynglende bjørn, og de har ulv, hvilket påvirker slaktevekt – det påvirker alt. Det er ganske dramatisk å ha disse dyrene i kalvingsperioden. Det er ganske ødeleggende for en hel næring. Vi fikk – både Storberget, Bakke-Jensen og jeg – en levende forklaring om hvilken belastning dette gir på utøverne, og jeg vil på det sterkeste oppfordre til at man fokuserer på denne situasjonen.

Sørsamisk kultur er faktisk noe som vi har en internasjonal forpliktelse til å ta vare på. Den er liten, den er sårbar, og den består av forholdsvis få utøvere, som representanten Storberget også så riktig sa. De har tilpasset seg, de driver bærekraftig, de driver i henhold til alle de retningslinjer man har, men opplever en helt uholdbar situasjon når det gjelder forvaltning av rovvilt.

Geir Pollestad (Sp) [13:23:51] (komiteens leder): Reindriften nyttiggjør seg utmarksressursen og har et stort potensial for økt verdiskaping gjennom sine særegne produkter. Næringen er en viktig kulturbærer i den samiske kulturen. Det er en forutsetning for næringsens eksistens og

legitimitet at ressursene utnyttes på en økologisk bærekraftig måte. Derfor må næringen sikres tilgang på areal, og reintallet må tilpasses ressursgrunnlaget i beiteområdet.

Senterpartiet vil bidra til at næringen får utnyttet det store potensialet for verdiskaping som finnes, ved å bedre salg og markedsføring av høyt foredlede reinprodukter. I tillegg kommer næringsmuligheter, bl.a. kulturformidling og turisme.

Staten påpekte i sitt tilbud at en politisk målsetting er å arbeide for å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell, markedsorientert næring, som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I den forbindelse la tilbudet opp til å tilrettelegge for de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet.

Staten viste til at i sluttfasen av den pågående prosessen med tilpasning av reintall er det viktig å opprettholde hovedlinjene i dagens tilskuddssystem, hvor de direkte tilskuddene er knyttet til verdien av det som produseres. Dette vil bidra til å skape stabilitet og forutsigbarhet om ordningene over reindriftsavtalen. I tillegg vil en videreføring støtte opp om de reindriftsutøverne som følger opp gitte reduksjonsvedtak.

Komiteen viser i sine merknader til at «reindriften er i en unik posisjon, med en potensiell etterspørsel som overgår potensialet i produksjonen».

Og videre:

«Det innebærer at potensialet for verdiskaping er langt høyere enn det som utnyttes i dag. Komiteen er derfor tilfreds med at Reindriftsavtalen for 2015/2016 innebærer særskilt stimulans til økt produksjon og aktiviteter knyttet til reiseliv og formidling av reindriftssamisk kultur og levesett.»

Dette er Senterpartiet positive til.

Reindriften opplever i dag store utfordringer med tap av dyr på grunn av rovdyr, særlig bjørn og jerv. I kalvingsperioden opplever utøverne store tap av dyr på grunn av angrep fra jerv. For å kunne møte denne utfordringen er det nødvendig med økt kunnskap om rovdyrpolitikken følger for reindriftsnæringen og effektive tiltak for å redusere rovdyrkonfliktene. En evaluering av rovviltforlikets virkning for de sørsamiske næringsinteressene er påkrevd. Samtidig må nye tiltak for å redusere konfliktene vurderes.

Avslutningsvis vil jeg gi uttrykk for optimisme på reindriftsnæringens vegne. Det er mange utøvere og distrikter som i dag drives meget godt, med produksjon av store kvanta reinkjøtt av førsteklasses kvalitet. Reindriftsnæringen har et stort potensial for økt verdiskaping og næringsutvikling basert på reindriftens ressurser. Når vi i de deler av Finnmark som i dag har et for høyt reintall, får et riktig beitetrykk i forhold til ressursgrunnlaget gjennom redusert reintetthet, vil også dette kunne gi grunnlag for økte inntekter.

Jeg mener alle muligheter er til stede for å legge til rette for en livskraftig og framtidsrettet reindriftsnæring, hvor hensynet til naturmiljøet, dyrevelferden og utøverne blir ivarettatt på en god måte.

Statsråd Sylvi Listhaug [13:27:22]: Jeg har etter hvert, i tiden som landbruks- og matminister, blitt godt

kjent med en næring som er unik i nasjonal og internasjonal sammenheng. Jeg er glad for at vi har reindrift i Norge.

Jeg har også lært Norske Reindriftssamers Landsforbund å kjenne som en seriøs aktør, som ivaretar sin rolle som forhandlingspart på en god og løsningsorientert måte. Dette har ført til at vi har kommet fram til en reindriftsavtale for kommende avtaleår som er framtidsrettet, og spisset mot de utfordringene næringen står overfor.

De særlige utfordringer reindriften står overfor, har gjort at regjeringen har kommet til at det er grunnlag for en viss økning i avtalerammen også i år.

Hovedmålet med reindriftsavtalen for 2015/2016 er å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Det er i den forbindelse viktig å legge til rette for utøvere som har reindrift som hovedvirksomhet. Samtidig må ikke næringen fjerne seg for mye fra sitt utgangspunkt, slik at de fortrinn som ligger i den samiske reindriftskulturens typiske ytringsformer, forsvinner. Dette innebærer en balansegang som kan være krevende, men som jeg mener vi har løst på en god måte gjennom årets avtale. Jeg konstaterer at komiteen enstemmig slutter opp om avtalen, og med det sterkt bidrar til at den reindriftpolitiske kursen kan holdes.

I store deler av de samiske reinbeiteområdene foregår det en god reindrift, som gir grunnlag for høy produksjon og verdiskaping. Det er mange utøvere som ser å utnytte det potensialet som ligger i reindriften, og som er eksempler til etterfølgelse og gir næringen den positive oppmerksomheten den fortjener. Reindriftsavtalen for 2015/2016 innebærer en særskilt stimulans til økt produksjon og aktiviteter knyttet til reiseliv og formidling av reindriftssamisk kultur og levesett.

Markedssituasjonen for reinkjøtt er svært god, og slik er reindriftsnæringen privilegert. Den er i en spesiell situasjon, hvor potensialet for etterspørsel er langt større enn potensialet for produksjon. I dette ligger store muligheter for økt verdiskaping. For å utnytte det potensialet som ligger i næringen, ønsker Landbruks- og matdepartementet å bruke reindriftsavtalen til å legge til rette for en familiebasert næring som gjennom en bærekraftig bruk av naturressursene gir stabilitet og gode framtidsutsikter for den enkelte utøver og for næringen som sådan.

Alt det positive i reindriften er lett å glemme, så lenge ressurssituasjonen i visse områder i Finnmark fortsatt får stor oppmerksomhet. Når det gjelder prosessen om reduksjon av reintallet i Finnmark, vil jeg ikke si så mye nå, utover å gi uttrykk for at prosessen nærmer seg sin slutfase, og med bruk av reindriftslovens sanksjonsbestemmelser der hvor dette framstår som nødvendig. Reindriftsavtalens virkemidler er også i enda større grad enn tidligere innrettet slik at de legger til rette for reintallsreduksjon. Jeg vil gi ros til den forrige regjeringen for det løpet som ble lagt. Det var både riktig og viktig, og vi følger opp dette videre.

Som en utendørsnæring, med dyr på beite året rundt, er reindriften vant til å takle utfordringer som bl.a. klima og naturgitte forhold gir. Den har også alltid måttet leve med et visst innslag av rovdyr. Vi ser imidlertid nå et rovdyrtrykk som særlig i de sørsamiske områdene er svært bekym-

ringsfullt. Dette er en situasjon som må tas på alvor, og det pågår et kontinuerlig arbeid med å utrede tapsfaktorer og årsaksforhold. Jeg vil ta opp dette spesifikt med klima- og miljøministeren – etter at jeg var på NRLs årsmøte sist uke.

Det er nå igangsatt et arbeid med en ny stortingsmelding om reindriftspolitikken. Dette vil bli et svært viktig arbeid, hvor situasjonen i næringen, virkemiddelbruk og øvrige rammebetingelser vil bli analysert nærmere, med sikte på å legge til rette for livskraftige reindriftssamfunn. I dette arbeidet vil samiske interesser bli involvert på forskjellige måter, bl.a. gjennom formelle konsultasjoner, i henhold til konsultasjonsavtalen, som komiteen peker på. Jeg ser fram til at denne meldingen skal bli lagt fram. Det er ikke noen tvil om at vi skal ha reindrift i Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [13:31:39]: Det er bra at statsråden berørte de utfordringer som man står overfor i sør, og jeg har lyst til å bruke replikken på dette.

Jeg skjønner at det nå pågår et arbeid for å få kartlagt hvordan situasjonen er. Det tror jeg er avgjørende viktig. Jeg tror også det er avgjørende viktig at man gjør dette veldig raskt, for det er kritisk for denne kulturen. Svinner mulighetene hen for å drive reindrift i dette området, er jeg redd for at det virkelig lyser et rødt lys for mange av de kulturelle aspektene ved dette.

Mine spørsmål er: Hvor raskt ser statsråden for seg å jobbe med henblikk på å få kartlagt hvordan situasjonen er, og er tiltak under vurdering i rovdyrforliket – eventuelt utover rovdyrforliket – for å kunne bøte på situasjonen som reindriftsutøverne i sør står i?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:32:39]: Det er tatt grep av den nye klima- og miljøministeren ved å øke takten når det gjelder f.eks. å gi tillatelse til å felle rovdyr. Man ser en bedring av situasjonen, men så er det klart, som man beskriver det her, at det er store utfordringer knyttet til det.

Dette er en sak der jeg selvfølgelig vil ha nær kontakt med klima- og miljøministeren for å prøve å få til en løsning. Hvor raskt det vil gå, er alltid en utfordring å si. Men at jeg kommer til å holde trykket oppe i denne saken, skal det ikke være noen tvil om. Så vet vi også at i forliket som ligger fra Stortingets side – du skal ha både rovdyr og beitedyr – er det krevende å finne den rette balansen. Jeg lover å følge opp dette og gjøre det beste jeg kan for at situasjonen skal bedre seg.

Knut Storberget (A) [13:33:37]: Jeg takker for svaret. Det er bra. Men jeg har likevel lyst til å knytte en kommentar til dette. I det eksisterende rovdyrforliket, som kan være krevende å forholde seg til for mange – både partier, enkeltpersoner og næringsutøvere – ligger det en klar forventning om at når en gruppe næringsutøvere kommer i en såpass akutt situasjon som jeg opplever at søsamene står i, hvor man får et rovviltpress så til de grader, skal man, nettopp for å ivareta legitimiteten til veldig mye av rovviltspolitikken, ganske raskt kunne få på plass effektiv felling, og selvfølgelig beslutning om dette. Og ikke minst: Oppstår

det skade, ligger det i rovdyrforlikets natur at man langt på vei skal søke å bøte på det. Så jeg vil bruke anledningen til å oppfordre statsråden til kanskje å ta med seg miljøministeren, reise til dette området i løpet av sommeren og se på om det er muligheter til få til noe, for jeg tror også et bredt flertall av Stortingets ... (presidenten klubber)

Statsråd Sylvi Listhaug [13:34:42]: Om jeg og klima- og miljøministeren får tid til å reise dit i sommer, får vi se på. I hvert fall er det helt klart at dette er noe vi må ta tak i, og det vil jeg selvfølgelig ta opp med klima- og miljøministeren.

Vi har diskutert disse tingene før også, for det er jo ikke bare i de søsamiske områdene at rovdynene er et problem. Jeg var som sagt på NRLs årsmøte på fredag. Dette er et problem man opplever over hele landet. I andre deler av landet er det kongeørnen som er utfordringen. Den inngikk ikke tidligere i overvåkningsprogrammet, men det gjør den nå. Dette er absolutt noe som næringen nå står overfor, og som vi må prøve å avhjelpe noe framover.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:35:38]: Norske reindriftsutøvere opplever at tusenvis av dyr blir tatt av rovdyr. I rovdyrforliket ble det nettopp understreket viktigheten av ansvaret vi har overfor den samiske næringen, det samiske kulturarvet som reindriften er.

Nå har vi i Senterpartiet fremmet sju forslag for å gjøre rovdyrtrykket mindre i reinbeiteområdene. Hvis regjeringen nå ønsker å komme noen av disse forslagene i møte, har de garantert flertall. Vil Listhaug som næringsminister for reindrift være åpen og komme Senterpartiet i møte, noe som kan gjøre at vi kan få bedret tiltakene for reindriftsutøvere i rovdyrutsatte områder?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:36:27]: Nå er det slik at det er klima- og miljøministeren som håndterer spørsmål knyttet til rovdyrpolitikken, så det vil jo være hun som i utgangspunktet skal behandle denne typen saker.

Det som er viktig for meg, er å sørge for at vi har beitenæringens og også reindriftsnæringens interesser høyt oppe på dagsordenen. Vi har årlige møter med rovvilt-nemndene i de ulike regionene, og de har kommet med tilbakemeldinger om at det oppleves som at det er en forbedring. Man får raskere fellingstillatelse, og prosessene går raskere, men selvfølgelig er det et stykke igjen før man kan si seg fornøyd. I dette spørsmålet tror jeg man aldri vil bli helt fornøyd, for, som jeg var inne på, det er to forskjellige hensyn som her skal ivaretas, som setter i sving store følelser, nemlig dette med rovdyr kontra beitedyr. Jeg tror helt sikkert at representanten Slagsvold Vedum kjenner til de utfordringene som ligger i dette, og vi skal prøve å gjøre vårt beste.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:37:29]: Når lederen i NRL ropte et så klart varsku som han gjorde i riksmidia for et par uker siden, hvor han sa at rovdyr «truer» – det var ordet som ble brukt – deler av norsk reindriftsnæring, bør reindriftsministeren se hvilke varsellamper som faktisk lyser, og slå alarm også internt i regjeringen. Det unike

nå er at dere har fått en meny av innstrammingstiltak som dere vet dere får flertall for i Stortinget.

Så da er mitt spørsmål til reindriftsministeren: Har reindriftsministeren slått alarm internt i regjeringen om at den rovdyrpolitikken som nå forvaltes av klima- og miljøministeren, kan true deler av norsk reindrift, og sagt fra om at nå får dere flertall for enhver innstramming som man ønsker for å styrke norsk reindrift?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:38:12]: Jeg har selvfølgelig tett kontakt med klima- og miljøministeren i alle spørsmål som er knyttet til rovdyrsituasjonen. Det vi prøver å balansere på en god måte, er det rovdyrforliket som et enstemmig storting inngikk for en del år tilbake. Vi ønsker, og prøver, å følge opp det på en god måte. Jeg registrerer at også rovviltneemndene, der Senterpartiet er godt representert – det kan jeg si – også mener at det har skjedd en forbedring etter at den nye regjeringen tiltrådte. Så skjønner jeg at disse ulike interessene er vanskelig å forene. Det er sterke følelser i sving, og det vil det fortsatt være, men vi skal prøve å balansere det på en så god måte som mulig.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:39:08]: Å kjenne til beitegrunnlaget for reineigarane er heilt fundamentalt dersom vi skal ha ei ordentleg forvaltning. I reindriftsloven frå 2007 står det at regjeringa skal fastsetje eit beitegrunnlag. Det beitegrunnlaget er enno ikkje fastsett. Kan ministeren seie når vi vil få forslaget om beitegrunnlag?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:39:35]: Det er et krevende spørsmål i enkelte deler av landet. Det som jeg i hvert fall kan si, er at vi kommer til å legge fram en reindriftsmelding som skal ta for seg ulike deler av utfordringene som næringen står overfor, og også de mulighetene som man ser. Jeg må for min egen del si at jeg ser utrolig store muligheter for denne næringen framover, og hvis vi nå greier å få til reintallstilpasningen, vil det gagne næringen, og økte slaktevekter vil gi økte inntekter. Det vil gagne dyrene, vi slipper at dyr sulter og dermed opplever dårlig dyrevelferd, og så er det bra for norske forbrukere fordi det vil gi mer kjøtt til oss, noe som i stor grad etterspørres. Så jeg mener at det er viktig at vi får til det, og så skal vi ta for oss andre spørsmål også i reindriftsmeldingen.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:40:28]: Eg synest ikkje ministeren heilt svarar på spørsmålet. Når vi skal gjennomføre f.eks. nedslakting i desse områda der grunnlaget er så skrint som det er i visse delar av landet, så er det greit å ha eit skikkeleg grunnlag og vite kven som har beita for mykje, og kven som ikkje har beita for mykje, kven som har ekspandert, og kven som ikkje har gjort det. Då er jo det å ha fastsett eit beitegrunnlag heilt fundamentalt. Fråvær av det har gjort at fleire reineigarar føler seg urettferdig behandla i den nedslaktingsprosessen som no føregår. Vil det kome forslag til ei fastsetting av beitegrunnlaget i den meldinga som ministeren no varslar?

Statsråd Sylvi Listhaug [13:41:17]: Jeg tror nok ikke det er så enkelt som bare å si at du skal ha beite der, og du skal ha det der, i en stortingsmelding. Det er et svært krevende spørsmål, men vi skal selvfølgelig berøre hvordan vi skal komme videre med det arbeidet.

Så er det sånn at når man har sittet og fordelt siidaandeler og sett på hvem som skal redusere, og hvem som har det riktige grunnlaget, har man også sett på hvilket tilfang man har av beitegrunnlag. Det er en viktig premisse for det arbeidet som nå er gjort fra Reindriftsstyrets og reindriftsmyndighetenes side.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:42:01]: Eg valde å ta ordet etter replikkvekslinga fordi eg ønskte svar på nokre av desse spørsmåla.

Først: Reindrifta er jo ei viktig næring i store delar av landet. Ho har som alle næringar betydelege miljøpåverknader. Og så er det ein dimensjon i dette som aldri må bli gløymd: Reindrifta er også ei viktig kulturberande næring i mange samiske område, og det gjer at det å gjere inngrep i denne næringa krev litt meir av oss på Stortinget, det krev litt meir klokskap i forvaltninga. Det at det er ei viktig kulturberande næring betyr jo at vi må ha eit mangfald i næringa. Det kan ikkje vere få aktørar, for dersom det er få aktørar, er det få som har tilgang til næringa. Vi må ha eit mangfald av aktørar for å sikre at det er mange i dei samiske områda som kan ha tilgang til næringa. Dersom det er få aktørar, er det faktisk ikkje lenger ei kulturberande næring. Altså: Dersom ein anerkjenner at dette er ei kulturberande næring, må ein arbeide for å gjere dette til ei mangfaldig næring med mange aktørar, der mange har tilgang til næringa. Det må vere utgangspunktet for våre diskusjonar.

Eg er opptatt av at den nedslaktinga som skjer – det skal skje ei nedslakting – må skje på eit berekraftig vis. Det er veldig viktig i dette arbeidet å få denne næringa inn i ei meir økologisk retning. Men da må dei tiltaka som vi treffer, vere skikkelege og rettferdige – ikkje sørgje for at færre får tilgang til denne viktige næringa i dei samiske områda.

Det er det eg meiner blir sett på spissen i tilfellet Vest-Finnmark. I Vest-Finnmark veit vi at det har vore stor overpopulasjon av rein. Det er kanskje der i landet problemet er aller størst. Derfor har Reindriftsstyret vedtatt at ein skal gå inn for ei nedslakting av nær 50 pst. av all rein i området. Det er ei ganske drastisk handling, og det er jo truleg nødvendig. Men så er spørsmålet: Korleis skal ein gjere dette? Skal ein ramme alle heilt likt, eller bør ein gå annleis til verks?

For det første: Regjeringa tar utgangspunkt i siste driftsåret for nedslaktinga, ikkje i historiske reintal som den enkelte reineigar eller sidapart har hatt over tid, men altså berre i siste driftsåret. Ein kunne f.eks. gått 10 år tilbake, eller 20 år tilbake, for å finne eit meir representativt grunnlag, men ein tar berre siste driftsåret. Dermed får ein ein veldig tilfeldig effekt med omsyn til kven som skal slakte ned. Det betyr at dei som kanskje har vore flinke med flokken, blir ramma, mens dei som har tatt seg til rette, blir ramma vesentleg mindre enn dei burde blitt.

Og så kjem vi til beitegrunnlaget – for dette er vanske-

leg å gjere utan eit fastsett beitegrunnlag. For meg høyrer det ut som ministeren seier at det som Stortinget vedtok i reindriftslova, ikkje kan bli gjennomført – at det rett og slett er for vanskeleg å fastsetje beitegrunnlag. Men vi veit at dette – så vidt eg veit – er gjort i våre naboland, så eg tenkjer at det kompliserte i dette også må kunne bli løyst i Noreg på ein tilsvarende måte, og avklare beitegrunnlaget. For med ein gong ein har avklart beitegrunnlaget, vil jo inngrep i forbindelse med tvangsslakt, i forbindelse med å gjere denne næringa meir berekraftig, vere ei mykje enklare oppgåve. Da vil ein unngå at dette kjem i strid med dei europeiske menneskerettsreglane, og at inngrep i næringa til enkelte utøvarar blir mykje, mykje større enn det som er til samfunnets nytte.

Til slutt vil eg berre seie at det som er uklart i meldinga, er korleis regjeringa ønskjer å gjere denne næringa mangfaldig, altså korleis ein skal sikre at flest mogleg i dei samiske miljøa som det gjeld, og som er avhengige av reindrifta, får tilgang. For det vi veit, er at jo færre aktørar det er og jo hardare dei må slakte ned, jo større er sjansen for at dei truleg må leggje ned drifta si. – Dei mindre aktørane er altså dei første som forsvinn ut.

Korleis skal regjeringa sikre, i sin kamp for miljø og økologi, at ein ikkje øydelegg tilgangen til ei viktig kulturberande næring? Det er spørsmål som ikkje er komne inn på i denne gjennomgangen, og eg saknar det frå ministeren.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:47:18]: Norsk reindrift er en helt unik næring, en av de desidert mest særpregede næringene vi har. Næringen er, selv om den ikke er stor i antall årsverk, definerende for landet vårt, og den er en bærebjelke i den samiske kulturen – for vårt eneste urfolk. Derfor må vi, når vi studerer reindriftspolitik, ha litt flere dimensjoner inne.

Punkt nr. én er at det er viktig når vi diskuterer denne næringen, at vi alltid også diskuterer den kulturelle bærekraften i næringen og hvordan vi kan ha en næringspolitikk som gjør at en kan ta vare på de tradisjonene som står så sterkt i den samiske kulturen, og at en kan få generasjonsperspektivet inn.

I dag er vi veldig opptatt av det med økologisk bærekraft, for veldig ofte i diskusjonen om reindrift er det den negative diskusjonen om overbeite i visse deler av Finnmark som kommer fram. Men det som er viktig å løfte fram når det gjelder økologisk bærekraft i norsk reindriftsnæring, er det enorme tapet av rein til rovdyr. Ifølge regjeringens tall i proposisjonen er det nesten 100 000 dyr som blir tapt til rovdyr i løpet av et år. Det er en stor utfordring når man diskuterer økologisk bærekraft, og det er et ansvar som påhviler oss i Stortinget – og nå regjeringen – at det må vi gjøre noe med. Vi kan ikke sitte og se på at det er så store tapstall til rovdyr, når vi ønsker å ha en næring som er økologisk bærekraftig. Der storsamfunnet har satt inn ganske kraftfulle tiltak for å få til en reintallstilpasning, bør vi sette i gang like kraftfulle tiltak for å ta ned rovdyrbestanden, slik at vi får færre tap til rovdyr framover.

Men også når en leser proposisjonen, er den tredje bærebjelken i landbrukspolitikken økonomisk bærekraft. Over tid har inntjeningen i norsk reindrift vært altfor lav. Vi hadde en diskusjon om årsverksinntektene i norsk jordbruksproduksjon i stad. Hvis vi ser på årsverksinntektene i norsk reindriftsproduksjon, er de mye, mye lavere. Det er prekært dårlig for mange av yrkesutøverne når det gjelder hvilket økonomisk utbytte de får av reindriften. Når regjeringen nå skal legge fram en ny stortingsmelding, må vi sammen legge fram en strategi for hvordan vi kan klare å få opp inntjeningen i den næringen, sånn at den blir økonomisk bærekraftig for næringsutøverne.

Når det gjelder reindriftsavtalen i år – det ble jo en avtale: Vi bruker lite midler, 1,5 mill. kr., altså reelt sett nesten en nedgang når en ser på kostnadsutviklingen. For å få fram det unike kjøttet som reindriften gir, få til merverdskapning, mener jeg at vi framover også må være åpne for å diskutere: Kan vi fra det offentlige side også bidra til å få foredlet det produktet på en enda bedre måte? For det er et av de mest unike matproduktene vi har i norsk mattradisjon. Det må vi ta vare på, vi må utvikle det, vi må sørge for at unge folk vil gå inn i den næringen, og at også de skal kunne ha muligheten til en anstendig inntekt.

Frank Bakke-Jensen (H) [13:50:36]: Jeg skal ikke forlange debatten mye. Men det er et viktig poeng i saken at det er varslet en stortingsmelding om reindriftas bærekraft. Når SV mener den er utydelig og klar, er det nok fordi den ikke er levert ennå. Det vil nok stå klarere for oss andre også når meldingen kommer til behandling i Stortinget.

Det er noen viktige begrep som vi like godt kan bruke litt tid på nå. I forkant av meldingen er problemene rundt reindrifta sånn at vi bør få etablert bærekraftindikatorer. Vi har i denne salen akkurat vært gjennom en diskusjon om havbruk, der vi har diskutert bærekraftindikatorer.

Reindriftsloven sier at reindrifta pålegges å være økonomisk bærekraftig, økologisk bærekraftig og kulturelt bærekraftig. Riksrevisjonen har vært ganske klar på at disse målene i altfor stor grad krysser, for vi har ikke definert hva som ligger i begrepene. Så det er altfor lett å komme inn fra flere sider i debatten med hver sin motivasjon, og så får man kryssende mål og det blir helt umulig både for næringen og forvaltningen å styre etter det. Så det å få etablert bærekraftindikatorer er viktig verktøy i den meldingen som kommer.

Når representanten Knag Fylkesnes skjeler til nabolandene, har de faktisk gjort noe i Sverige. Der bruker man – også næringen har nevnt det med tanke på økologisk bærekraft – kalvevekt på årskalvene. Hvor mye veier en årskalv? Det sier litt om hva slags stand flokken er i. På det viset kan man også ha en indikator på hvordan beitegrunnlaget til ulike områder er. Det er fullt mulig å bruke det som indikator.

Når SV løfter opp antallet aktører som en indikator på om det er bærekraft i næringen, må jeg få lov til å advare mot det. Det er noe av problematikken i dag. Når regjeringen i reindriftsavtalen skriver at man legger til rette for dem som har reindrift som hovedvirksomhet, er det viktig

– og det er komiteen helt enig i at man skal gjøre. Noe av problematikken i dag er at det er veldig mange aktører som har rein, men som ikke har dette som virksomhet i det hele tatt. Det gjør at de ikke er avhengig av å produsere godt reinkjøtt, de er ikke avhengig av å slakte. Det er i grunnen ingen motivasjon for dem til å drive profesjonelt, drive det som en næring som skal inn i framtida. Det er også en av grunnene til at vi har de problemene vi ser i dag.

Ganske kort: I den meldingen som kommer, bør det jobbes grundig med bærekraftindikatorene, sånn at det er mulig å diskutere de reelle problemene for næringen. Da vil det stå mye klarere både for meg og for representanten Knag Fylkesnes neste gang vi diskuterer stortingsmeldingen i denne salen.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:53:34]: Det var sjølvsagt reindriftsavtalen eg snakka om i denne omgang – så er det avklart for den forvirra Bakke-Jensen.

Det er ein ting eg lurar litt på når det gjeld det Bakke-Jensen sa. Berekraftkriterium er omgrep som Bakke-Jensen trekkjer inn i denne debatten. Eg er for så vidt einig. Mangfaldet av aktørar er også ein indikator på bærekraft, kulturelt sett. Tilgang til næringa er avgjerande, altså kor stor tilgang folk har til denne næringa – dersom det er ei kulturberande næring. Om vi ser på dette som ei kulturberande næring, er det ein nøkkelindikator. Eg kan ikkje fatte og begripe at nokon i denne salen kan vere ueinig i eit slikt resonnement. Så det hadde vore interessant å høyre om Bakke-Jensen meiner at det ikkje er viktig å ha eit mangfald av aktørar i reindriftsnæringa.

Poenget er veksten i reindriftsnæringa – eg har framleis til gode å sjå at jo større aktørar, jo betre er det for næringa. For dette er ei samansett næring – det er både business og kulturbering samtidig. Så ein må ha eit mangfald.

Så til beitegrunnlaget: Det var interessant at Bakke-Jensen trekte fram akkurat oppdrett. Da vi diskuterte produksjonsområde, var spesielt høgresida bekymra for at desse produksjonsområda kunne føre til gratispassasjerar, at det ramma nokon uheldig osv. Ja, nettopp! Fastsetting av beitegrunnlag vil gjere at ein får ei meir rettferdig forvaltning av desse områda. Bakke-Jensen kan ikkje berre vere oppteken av økologi og miljø i denne saka, mens i den føregåande saka, da det var snakk om produksjonsområde for oppdrett, var ein oppteken av å finne balansen mellom økologi og kvar enkelt næringsaktør og å sikre dei rettferd. Det er ikkje berre ulogisk, det er ei fullstendig forskjellsbehandling av to viktige næringer.

Beitegrunnlaget kan ein kanskje si er grunnlaget for å definere om ei drift er økologisk bærekraftig eller ikkje i reindrifta – produksjonsområde med alle dei spørsmåla som ein vil kome tilbake til der, vil vere det same for oppdrett.

Så får vi håpe at dette er klart i meldinga når ho kjem, og så får vi håpe òg at beitegrunnlaget er ein del av dette, og at ein ikkje berre blindt lagar indikatorar som kan føre til urettferdig behandling av utøvarar og dermed utfordre både grunnlov og europeiske menneskerettskonvensjonar som vi kjenner til.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:56:30]: Det kan høres litt tilforlatelig ut med en gang man hører på Frank Bakke-Jensen, men jeg har hørt Frank Bakke-Jensen holde mange innlegg i denne salen her om reindrift før, og de gangene Frank Bakke-Jensen har snakket om kulturell bærekraft, har han nesten alltid bare snakket det ned, utelukkende. Det kan vi ikke gjøre. Vi kan ikke når vi skal diskutere norsk reindriftspolitik framover, ikke ta hensyn til at reindriften er en bærebjelke i den samiske kulturen. Når vi skal ha en ny reindriftsmelding i Norge, har vi et spesielt ansvar når vi skal diskutere næringen med den rollen norsk reindrift har for vår samiske kultur, som det er en styrke for landet at vi har, og som vi alle – håper jeg – ønsker å videreføre.

Det er veldig viktig, når man skal diskutere reindriftsmeldingen, når det gjelder økologisk bærekraft, å huske at det er 40 pst. av norsk landareal – igjen ifølge proposisjonen – som berøres av norsk reindrift. Vi ser noen store konflikter når det gjelder kraftutbygging, når det gjelder vindmølleutbygging, når det gjelder gruvedrift og veldig mange andre store utbygginger, som kommer i konflikt med de arealene som i dag brukes til reindrift. Det må vi også tørre å gå inn i når vi skal diskutere en melding om langsiktighet for en så unik næring som krever så store landareal. Hva slags grenseganger skal vi ta? Hvor mye skal det vektlegges? Gang etter gang kommer vi i de konfliktene når det gjelder utvikling av ny næring, annen type næringsvirksomhet, og ofte blir den enkelte reindriftsutøver ganske svak i møtet der. Vi må lage gode og forutsigbare prosedyrer rundt det.

I forlengelsen av det igjen er det klart at det også påvirker om vi får en økonomisk bærekraftig næring. Derfor er jeg veldig redd for at man på grunn av noen riksrevisjonspåpekninger skal forenkle verden så mye at alt er lett å måle. Reindriftspolitikken er ikke så veldig enkel, og vi må ha ulike mål. Vi må ha et mål om økologisk bærekraft, vi må ha et mål om økonomisk bærekraft, men vi må også ha en målsetting om kulturell bærekraft, for de tre tingene henger så tett sammen og kan ikke frikobles fra hverandre. Det er vel en grunn til at vi har utviklet de bærekraftmålene over tid, nettopp for at det er så komplekse utfordringer. Hvis vi ser på norsk politisk historie eller den norske stats historie, vet vi også hvor mange feil vi har gjort overfor den samiske kulturen, og vi vet også hvor mange feil vi har gjort overfor ulike reindriftsutøvere, så vi må gå inn i det med en passe historisk ydmykhet, men vi må også lage retningslinjer som gjør at det er forutsigbart både for dem som driver med reindrift, og for andre næringsaktører i de områdene vi skal ha reindrift.

Frank Bakke-Jensen (H) [13:59:32]: Representanten Slagsvold Vedum utviser her en nesten grenseløs naivitet, omtrent akkurat den samme naiviteten som han utviste da han var statsråd og hadde ansvar for dette feltet.

Jeg har aldri sagt at vi ikke skal vektlegge kulturell bærekraft. Jeg har aldri sagt at vi ikke skal vektlegge økonomisk bærekraft. Jeg har aldri sagt at vi ikke skal vektlegge økologisk bærekraft. For det første er det sånn at jeg i denne salen, da Slagsvold Vedum var statsråd, ba ham om å gi meg en definisjon på kulturell bærekraft sett fra en

reindriftsutøvers side, eller sett fra det samiske folks side. Det evnet han ikke å gjøre den gang, og jeg registrerer at han ikke gjorde et forsøk på det denne gangen heller.

For at reindriften skal være en kulturbærer for det samiske folk, må reindriften være en næring det utad står respekt av. Det må være en næring som er økologisk bærekraftig. Hvis representanten Slagsvold Vedum tror at reindriften evner å være en kulturbærer med utallige overskrifter om nedbeitede arealer, utallige overskrifter om konflikter innad i sidaen, utallige overskrifter i media om aktør mot aktør, familiemedlem mot familiemedlem – ja, vær så god – jeg er ganske viss på at det ikke er mulig.

Derfor er det Riksrevisjonen påpeker at de tre bærekraftsmålene for reindriften kolliderer av og til. Det har man bedt om at det ryddes opp i. Derfor mener jeg det er viktig å ha bærekraftsindikatorer, sånn at vi kan si hvordan tilstanden for næringen er når vi diskuterer økologisk bærekraft. Det skal ikke være bare fyndord politikere skal reise rundt med eller bruke i denne salen, det skal ligge noe bak.

Derfor skal vi ha bærekraftsindikatorer på vegne av næringen, sånn at næringen også kan forholde seg til den daglige driften. Derfor kan kalvevekt være en indikator på hvordan det står til med den og den flokken. Har man god kalvevekt, vel, så har man god drift. Har man ikke god kalvevekt, kan jo ting tyde på at man har for mange dyr, og at man ikke har beite nok. Da må man spørre seg: Hva er det med driften av denne flokken som gjør at man ikke får det til sånn som de andre? De spørsmålene har man stilt seg i Sverige og Finland. Der fungerer det. De spørsmålene må vi stille oss i Norge også, sånn at vi kan gi næringen rammer, sånn at de kan drive godt. Derfor står det i proposisjonen fra regjeringen, og derfor er komiteen enstemmig når det gjelder det at vi skal legge til rette for dem som har reindrift som hovedvirksomhet. Det skal hjelpe næringen til å bli den kulturbæreren den har fått oppdrag om å være for det samiske folk. Derfor prater vi om at det er viktig med bærekraftsmål.

Det skal være tydelig, ikke for politikere eller i festtaler, men det skal være tydelig for aktørene som er i næringen, hvordan vi skal drifte, hvordan vi skal nå de målene vi er nødt til å nå, for at de skal være også den kulturbæreren de skal være for det samiske folk.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [14:02:38]: Jeg forstår at jeg provoserer Bakke-Jensen når jeg sier at vi må tørre å tenke helhet når vi diskuterer reindriftspolitikken. Men det må vi gjøre, for det er ingen tvil om at for den samiske kulturen og det samiske familiemønsteret er reindrift helt avgjørende. Dette er også noe av det som gjør at vi har fått disse utfordringene. Skal vi gå inn og føre en fornuftig reindriftspolitikk, må vi forstå hvilke følelser vi setter i sving når vi setter i gang tiltak. Hvis vi ikke gjør det, bommer vi. Det har den norske stat gjort altfor mange ganger.

Det er veldig viktig å ha med når vi snakker om de utfordringene med overbeiting som ble tatt opp her, at det ikke

gjelder i alle deler av norsk reindrift, dette er i visse områder. Vi må ikke henge ut en hel næring på grunn av at man har en utfordring med overbeiting i visse områder, og vi ønsker en reintallstilpasning for å få det mer bærekraftig.

Man hopper veldig bukk over at vi har et stort ansvar – og regjeringen har et stort ansvar nå – for at det er altfor stort rovdyrpress, som gjør at mange i alle deler av reindriften lider unødvendige tap, når man kunne ha hatt et annet flertall her i Stortinget som hadde tatt ned rovdyrtrykket.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:03:58]: Når Bakke-Jensen skyt frå hofta, kan ein kanskje ha han unnskyldt. Representanten omtalar næringa i eintal, som om dette er problem overalt. Det er enkelt å sjå at nokre stader er ikkje dette noko problem, andre stader er det eit stort problem, så det går ikkje an å snakke om reindriftsnæringa i eintal. Her er det konkrete problem som skal løysast. Andre stader er det godt samarbeid og andre forhold, og der fungerer det bra. Det synest eg er viktig at Bakke-Jensen tar med seg vidare i sine aktivitetar.

Til slutt: Ingen av dei kriteria som representanten Bakke-Jensen ramsar opp, sikrar mangfald i næringa. Representanten Bakke-Jensen begynte med å seie at han var veldig opptatt av at dette er ei kulturberande næring. Kvar blei det av dei kriteria som han omfamna så veldig, og kvar er den rørende omsorga for enkeltutøvarane som Bakke-Jensen viste f.eks. i samband med oppdrettsmeldinga? Den finn vi ikkje her.

Frank Bakke-Jensen (H) [14:05:16]: Jo, den omsorgen finner man her. Den omsorgen finner man i bærekraftsindikatorene. Når vi kan si at den og den utøveren gjør denne jobben riktig, og når vi kan si at den og den utøveren har god drift, slipper man overskrifter der alle skjæres over én kam. Dette er ikke ukjent, dette er en daglig debatt i mitt fylke, der distrikt står mot distrikt, og der vi i dag ikke har noen mulighet til å si at det distriktet gjør en god jobb, og det distriktet gjør ikke en god jobb. For vi har ikke gjort ferdig definisjonen på kulturell bærekraft, og vi har ikke gjort ferdig definisjonen på økologisk bærekraft. Vi kan ikke si at det distriktet som har tatt ned flokken sin og i dag leverer så og så høy kalvevekt i snitt, har gjort en god jobb og har en god drift. Men sånne indikatorer er det fullt mulig å levere. Da har man omsorg for den enkelte reindriftsutøver og det enkelte område, for da får de som driver godt, en mulighet til å forsvare seg, og man slipper at alle blir skåret over én kam.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [14:06:29]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Karin Andersen og Snorre Serigstad Valen om å sikre en

varig kompensasjonsordning for uføre etter uførereformen (Innst. 369 S (2014–2015), jf. Dokument 8:103 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bente Stein Mathisen (H) [14:07:19] (ordfører for saken): I dette representantforslaget fra SV foreslås det en varig kompensasjonsordning for uføre for å redusere det økonomiske tapet enkelte har fått etter innføringen av uførereformen.

Forslagsstillerne hevder at når uføre taper på reformen, er det i strid med Stortingets forutsetninger for reformen. Forslagsstillerne støtter regjeringens overgangsordning, men SV mener at denne ikke er omfattende nok, og ber derfor om utvidede og varige kompensasjonsordninger.

Uførereformen ble vedtatt av et enstemmig storting i 2011 og trådte i kraft 1. januar i år. Reformen er et politisk felleseie. Formålet med reformen var å gjøre det enklere å kombinere arbeid og uføretrygd for dem som har et varierende sykdomsforløp, men som greier å jobbe i perioder. Samtidig skulle uførereformen sikre en god inntekt for dem som ikke er i stand til å stå i arbeid. Den nye ytelsen skattlegges nå som lønn, og for å kompensere for økt skatt har den nye bruttoytelsen blitt høyere enn den gamle uførepensjonen.

I skatteproposisjonen som ble lagt fram i 2012–2013 av Stoltenberg II-regjeringen, fremgikk det at noen ville komme noe dårligere ut med reformen – og jeg siterer fra innstillingen:

«Økt skatt som følge av skattelegging som lønnsinntekt kompenseres med økt brutto uføreytelse, slik at nye uføre i snitt kommer noe bedre ut enn med dagens skatteregler. Personer med andre inntekter og/eller andre fradrag enn standardfradrag vil kunne få noe høyere eller lavere inntekt etter skatt som følge av at ytelse blir skattlagt som lønn. Personer med høyere inntektsnivå, og som i dag ikke omfattes av skatteberegningreglene, vil komme dårligere ut.»

I forbindelse med statsbudsjettet for 2015 foreslo derfor regjeringen Solberg en overgangsordning, slik at gjennomføring av reformen skulle bli lettere for dem som ville tape mest på omleggingen, særlig var det med tanke på uføre med lav ytelse og stor gjeld. Dette forslaget fikk enstemmig tilslutning i Stortinget.

Komiteens medlemmer fikk på starten av året mange henvendelser fra uføretrygdde som fikk mindre utbetalt etter innføringen av reformen. Komiteen tok derfor initiativ til debatt i Stortinget om implementering av reformen og den videre oppfølging. Tall fra Skattedirektoratet viser

at 188 000 uføre har fått en økning i nettoinntekten etter innføring av reformen, mens 127 000 har fått noe redusert nettoinntekt. For de aller fleste av dem som har fått en redusert nettoinntekt på over 6 000 kr per år, slår overgangsordningen inn. 14 000 personer omfattes ikke av overgangsordningen, og de vil tape noe mer enn 6 000 kr i året. Det gjelder personer som har tjenstepensjon eller annen pensjon som ikke er fra folketrygden, jf. det jeg siterte, og som det ble redegjort for i Prop. 1 LS for 2012–2013.

Flertallet i komiteen er tilfreds med at regjeringen i revidert statsbudsjett har foreslått å utvide overgangsordningen ved å redusere grensen for nedgang i inntekt for dem som omfattes, fra 6 000 kr til 4 000 kr per år. Med forslaget vil ca. 10 000 flere uføre få skattefradrag, og de 30 000 som allerede omfattes av overgangsordningen, vil få ytterligere skattelettelse. De som vil komme bedre ut, er de med lavest inntekt – dagens minstepensjonister med gjeld, uføre med lav og middels uførepensjon som også mottar tjenstepensjon, uføre med barn tillegg, graderte uføre med lavere uføregrad enn to tredjedeler og gifte uføre med lav sats på særtillegget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter regjeringens forslag i revidert budsjett for 2015 om utvidelse av overgangsordningen for uføre med gjeld, men Arbeiderpartiet viser samtidig til sitt eget forslag til revidert budsjett for 2015.

En enstemmig komité er enig med forlagsstillerne i at regjeringen må se på velferdsordningene og pleie- og omsorgstjenestene hvor bruttoinntekten blir lagt til grunn for betaling av egenandeler, for å unngå at uføre får høyere egenandeler på grunn av høyere brutto ytelse.

I forhold til den statlige bostøtteordningen er komiteen fornøyd med at kommunal- og moderniseringsministeren har redegjort for hvordan regjeringen planlegger å fremme egen sak i Stortinget som skal sikre at ingen vil tape bostøtte som følge av uførereformen, jf. Dokument nr. 15:780 for 2014–2015.

Uførereformen og skatteomleggingen er kompleks. Det er ikke mulig å få full oversikt over skattemessige konsekvenser og andre konsekvenser av reformen før skatteoppgjøret for 2015 er ferdigbehandlet.

Komiteen er enstemmig i denne saken med unntak av SV.

Avslutningsvis vil jeg si at jeg er glad for at partiene står sammen om uførereformen. I initiativdebatten var vi tydelige på at vi ville følge med på utviklingen og sette inn tiltak hvis det oppstår eventuelle utilsiktede virkninger.

Lise Christoffersen (A) [14:12:13]: Jeg synes saksordføreren har redegjort veldig greit for sakens innhold.

Stortinget har vedtatt en uførereform som ligger fast, en reform som gjør det enklere å kombinere trygd og arbeid. De som var uføre før reformen, skulle sikres en utbetaling omtrent som før, men på bakgrunn av en rekke henvendelser fra personer med tidligere uførepensjon som opplevde å få mindre utbetalt i ny uføretrygd etter 1. januar 2015, tok komiteen etter forslag fra Arbeiderpartiet initiativet til en omfattende debatt om virkningene av den nye uførereformen. Den fant sted i Stortinget 7. april i år.

Problemstillinga i den debatten var om det allerede nå er mulig å identifisere eventuelle virkninger av reformen som ikke ble forutsett på det tidspunktet Stortinget gjorde sitt vedtak om omlegging fra uførepensjon til uføretrygd. En annen problemstilling var å skille indirekte virkninger av uføreforhøret fra flertallets direkte nedskjæringer i andre ytelser, som grunn- og hjelpestønad, barnetillegg og bilstønadsordning. Samtidig erkjenner en samlet komité at det neppe er mulig å få en full oversikt før skatteoppgjøret for 2015 er behandlet.

Noe vet vi imidlertid allerede. Regjeringa tok selv i budsjettet for 2015 initiativet til en overgangsordning for personer med lav ytelse og høy gjeld, som et samlet storting stilte seg bak. Mindretallet, herunder Arbeiderpartiet, ba regjeringa komme tilbake med en vurdering av en mer permanent ordning. Flertallet stemte dette forslaget ned, men ba om at regjeringa fulgte utviklinga nøye, som saksordføreren også redegjorde for.

På bakgrunn av initiativdebatten i Stortinget 7. april la regjeringa fram et forslag i revidert budsjett for 2015 som utvidet personkretsen som faller inn under overgangsordninga, slik at mulig tap for gruppa uføre med gjeld ble redusert fra 6 000 kr til 4 000 kr.

I budsjettbehandlinga for 2015 ble også indirekte virkninger av økt brutto uføreytelse på utbetalt bostøtte vurdert. I samsvar med ønske fra et samlet storting har regjeringa informert Stortinget om at nødvendige skritt er tatt for å sikre at ingen taper bostøtte i 2015 som følge av økt brutto uføretrygd. Stortinget er også varslet om at ytterligere tiltak kommer i budsjettet for 2016 for å sikre dem som av samme grunn ellers ville fått redusert bostøtte fra 2016.

I initiativdebatten ble det også reist spørsmål om hvordan økt brutto ytelse kunne påvirke andre ytelser eller egenbetalinger for statlige og kommunale tjenester. Statsråden har svart på noe i forbindelse med dette representantforslaget. Andre spørsmål står fortsatt ubesvart.

Arbeiderpartiets mening med initiativdebatten var å prøve å få en viss oversikt over situasjonen. Samtidig ba vi statsråden komme tilbake i forbindelse med revidert budsjett med en oversikt over hva som kunne og burde gjøres, for å få bedre oversikt og for å dempe eventuelle utilsiktede virkninger. I innstillinga til revidert budsjett har Arbeiderpartiet i tråd med det som hele tida har vært vår hensikt, fremmet tre forslag og anført merknader om spørsmål vi mener bør utredes nærmere. Den debatten har vi tenkt å ta på fredag, når revidert budsjett skal behandles. I dagens sak slutter vi oss derfor til innstillinga om at representantforslaget vedlegges protokollen.

Erlend Wiborg (FrP) [14:16:04]: Jeg vil begynne med å takke saksordføreren for å ha dratt saken igjennom komiteen og også for et godt og informativt innlegg her i dag.

Jeg er også glad for at Sosialistisk Venstreparti løfter denne saken, for dette er en viktig sak som berører mange. Så kan man selvfølgelig si at det at man løfter saken nå, er noe unødvendig all den tid regjeringen allerede har tatt grep i mange av de problemstillingene Sosialistisk Ven-

streparti tar opp, og vi tar ytterligere grep i revidert nå på fredag.

Jeg tror at de fleste som har fulgt og følger denne debatten, ser at det er en tverrpolitisk enighet om at alle ønsker de uføre vel, man ønsker gode og forutsigbare ordninger, men noe av utfordringen med hele Stoltenberg-reformen er: Hva er i utgangspunktet historien – hva lå bak da reformen kom? For målet tror jeg alle deler, det at vi skal ha en uføretrygd som gjør det enkelt å kombinere arbeid og trygd, at de som ikke har noe restarbeidsevne i det hele tatt, skal ha en inntektssikring som er verdig og god. Men samtidig må vi ha et system som gjør at det alltid skal lønne seg å jobbe. Den som er ufør, men kanskje har noe restarbeidsevne, skal fritt kunne benytte den uten å være redd for at det skal gå ut over uføregraden. Det er et viktig premiss.

Men det som er noe av utfordringen videre med uføreforhøret, eller Stoltenberg-reformen, er at det opprinnelig ble fremstilt som at dette var en reform som ingen skulle tape noe på. Det har blitt sagt både fra denne talerstolen og i media, og derfor er jeg veldig glad for at arktitekten bak Stoltenberg-reformen, Arbeiderpartiet, i dag for første gang i merknadene innrømmer at reformen la opp til at noen kom til å tape. Det er slik med mange justeringer. Men det som er det viktige, og som jeg er glad for, er at statsråden har tatt de grepene han kjempet for i opposisjon: det å legge inn en overgangsordning. Det er allerede på plass. Den styrker regjeringen og stortingsflertallet nå, og det er bra.

Men så er det også flere andre viktige momenter som Sosialistisk Venstreparti tar opp i forslaget. Det ene går på bruttogrensene for andre ytelser. Det er viktig, for det har aldri vært intensjonen at andre ytelser skal berøres som følge av Stoltenberg-reformen, og der er jeg også glad for at regjeringen har tatt grep – som representanten Lise Christoffersen også var inne på – opp mot bl.a. Husbanken.

Men jeg tror vi også må se dette i et litt større perspektiv, for hvordan levevilkårene er for de uføre, handler om mer enn kun hvor mye de får utbetalt i uføretrygd. Det handler om hvilke utgifter man har. Da kan man ikke se isolert på det og se bort fra de andre grepene som regjeringen og stortingsflertallet har gjort, med å redusere avgifter, som gjør at de pengene man har, faktisk strekker til lenger. Det jeg da håper, er at Sosialistisk Venstreparti, som nå viser en god omtanke for de uføre, også kan være med og se på utgiftssiden – mange uføre sliter med å få kronene til å strekke til – og at en kanskje heller kan være noe mer positiv til regjeringen og stortingsflertallets ønske om å redusere avgiftene og dermed bedre vilkårene for de uføre.

Som sagt er dette en stor reform. Fremskrittspartiet deler intensjonene bak reformen, men reformen hadde muligens noe preg av hastverk, og det har vi sett flere uheldige utslag av etter at reformen ble implementert nå 1. januar. Da er jeg glad for at regjeringen har tatt grep, og også følger situasjonen nøye og er parat til å ta eventuelt ytterligere grep hvis det er behov for det.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:21:09]: Først vil jeg takke saksordføreren for en god innledning om saken.

Dette er en reform, og vi vet jo alle at det ikke er mulig å si at ingen skal kunne tape på en reform. Det vil jeg gjenta. Vi går fra et system og over til et annet system, og da vil en komme ulikt ut. Men jeg vil understreke det som jeg føler at også statsråden har et hjerte for, nemlig at en skal skjerme de økonomisk svake ved denne reformen, for er det noe de økonomisk svake trenger, så er det å få en bedring i sine ytelser. Jeg har lyst å utfordre statsråden på om ikke det er også statsrådets intensjon, når vi i komiteen sier at de som kommer bedre ut, er minstepensjonister med gjeld, de med lav og middels uførepensjon som også har tjenstepensjon, og det er uføre med barnetillegg. Det er en viktig grunnholdning i alt dette. Det er også det at vi her sier at det skal lette mulighetene til å arbeide med sin arbeidsinnsats, men vi må aldri glemme at de fleste uføretrygdede ikke har mulighet til å arbeide, og dermed altså ikke er i den situasjonen som vi andre er i, nemlig at vi har inntekt av vårt eget arbeid.

Det er en viktig, men krevende reform, og det er sårbare grupper vi snakker om. Vi i Senterpartiet er veldig glad for det initiativet som Arbeiderpartiet har vist i saken, både initiativet som fikk en enstemmig komité med på initiativdebatten her i salen, og den høringa som Senterpartiet og SV var med på. Det er viktig for å opplyse saken.

Det som kom fram i den høringa, var at uføreforhøret ikke måtte føre til et svekket tilbud av andre ytelser, enten de er statlige eller kommunale. Vi i Senterpartiet er glad for at regjeringa nå har utvidet overgangsordninga til å gjelde alle som taper over 4 000 kr, mens grensen før var 6 000 kr. Det var en klok endring.

Vi er også veldig glad for det som blir sagt, at det skal komme som egen sak til Stortinget fra Kommunaldepartementet at en ikke skal tape på bostøtte, at en skal få en egen sak fra Justisdepartementet om fri rettshjelp, og at en skal få en gjennomgang av bilstøttsordninga, altså om ulike deler av dette med fri bil fra folketrygden. Det er det viktig at en har en gjennomgang på. Og det er her sentralt for oss i Senterpartiet å få avklart om statsrådets holdning til alle disse gjennomgangene er basert på det fordelingspolitiske grunnsynet at de mange som her har en svært lav ytelse i forhold til vårt høye kostnadsnivå, heller får en forbedring enn en svekkelse av det som da blir resultatet.

Derfor er Senterpartiet langt på vei enig i forslagene nr. 2 og 3, fra SV. Vi har valgt ikke å støtte de forslagene i innstillinga og vil heller ikke støtte dem ved avstemninga, men intensjonen i de forslagene regner vi med at regjeringa kommer tilbake til, basert på de premissene jeg nå har nevnt.

Sveinung Rotevatn (V) [14:25:04]: Eg skal vere kort. Eg ser ikkje noko behov for å gjenta debatten vi hadde i april, som var ein god debatt, der det vart tydeleggjort kva dei ulike partia og representantane meiner. Og det vart tydeleggjort at det framleis er eit breitt fleirtal som støttar den viktige uførepensjonsreforma, som skulle sørje for at det løner seg meir å jobbe, og at folk skal kunne kombinere trygd og arbeid. Det er ein intensjon som framleis er viktig, og som vi stiller oss bak.

Vi er nok alle saman einige om – noko som også går

igjen i merknadene her – at det til dels har vore for dårleg informasjon, og at ein del ting ved gjennomføringa kanskje ikkje har vore optimalt no i starten av året. Det trur eg nok vi kan vere einige om. Samtidig må vi også vere einige om at vi ikkje vil ha den fulle oversikta over konsekvensane for den enkelte på krona før etter skatteoppgjeret for 2015. Så vi skal også ha litt tolmod til vi har fakta.

Så har stortingsfleirtalet – først gjennom statsbudsjettet, og no også truleg gjennom revidert nasjonalbudsjett – kome med overgangsordningar som sørger for at dei som tapte mest, taper mindre. Det har Venstre støtta og meint at var fornuftig politikk. Det er også riktig, som har vore påpeikt, at det har vore forslag på bordet som etter vårt syn ikkje ville forbetra situasjonen for ein del uføre, bl.a. det som vart diskutert rundt barnetillegg, men der har ein også klart å hamne på ein kurs som er god, og som er berekraftig.

Så vil eg seie, som eg sa i initiativdebatten, og som eg i og for seg også sa i debatten vi hadde om trygdeoppgjeret no nyleg, at eg synest det er viktig når Stortinget først har fatta vedtak, ikkje minst om viktige reformer med tverrpolitisk støtte, at ein ikkje i etterkant fråskriv seg ansvar for det ein har vore med på, og ikkje undervurderer det ein faktisk har gått gjennom, og tankane som ligg bak det. Som det har vore siterd frå talarstolen både no og under initiativdebatten i april, har det aldri vore nokon føresetnad at absolutt ingen skulle tape på reforma. Det ville i tilfellet vorte ei svært dyr reform. Og då skal ein vere reieleg nok til å stå i det. Samtidig er det sjølvsagt heilt ok å seie at vi meiner at nokre av utslaga har vore for urimelege, og då kompenserer vi for det gjennom eksempelvis ein lengre overgangsperiode. Det har regjeringa føreslått, og det trur eg er klokt. Men vi skal også stå saman om det vi er einige om her i Stortinget.

Det går fram av innstillinga og også det som blir sagt, at regjeringa følgjer med og kjem tilbake til Stortinget med gjennomgangar innanfor viktige område, viktige ytingar, der vi kanskje må gjere nokre finjusteringar. Det gjeld eksempelvis der ein tek utgangspunkt i bruttoinntekt og ikkje nettoinntekt. Det trur eg nok også at vi er einige om at er klokt, men det arbeidet skal regjeringa få lov til å gjere, og så føreset vi at dei kjem tilbake til Stortinget når det er grunnlag for det.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Kirsti Bergstø (SV) [14:28:43]: Jeg vil starte med å ta opp SVs forslag og også gi ros til saksordføreren i saken.

Uførehet er et klassespørsmål. Derfor har SV alltid slåss for at folk skal få en trygg og varig trygd som ikke skal tas opp til vurdering eller lage unødig stress før helsen eventuelt endrer seg. Vi velger ikke helsen vår selv, og det er nøye vurderinger som ligger bak hver enkelt søknad og hvert enkelt vedtak rundt uføretrygd. Det er ingen som velger selv å bli ufør. Og det vil alltid – uansett – lønne seg å jobbe, både sosialt og økonomisk.

En trygg og stabil inntekt gjør at du kan være selvberget også i de tilfellene der helsen svikter. Økonomisk sik-

ring er en viktig og nødvendig oppgave for et fellesskap å løse. Det handler om å hindre fattigdom blant dem som ikke har helse til å jobbe. Det er heller ikke bare et spørsmål om verdighet og det å kunne stå på egne bein, men også et spørsmål om helse og livskvalitet for dem det gjelder. Vi mener at syke mennesker bør få bruke kreftene til å holde seg på beina og ikke alle kreftene på å få endene til å møtes. Derfor er en trygg uføretrygd helt avgjørende.

Vi vet at uførhet rammer skjevt. Vi vet at det rammer kvinner mer enn menn, at det rammer folk med kortere utdanning i større grad enn folk med lengre utdanning, og at folk som har tøffe og kroppskrevende yrker, i større grad utsettes for uførhet enn akademikere. Når folk opplever å tape på uførereformen, ja så rammer det også skjevt.

Stortinget var enig om at folk skulle få en tilnærmet samme uføreytelse etter skatt som tidligere også etter innføringen av uførereformen. Det er vårt utgangspunkt. Gjennomgangstenen i Prop. 130 L for 2010–2011 og innstillingen fra arbeids- og sosialkomiteen i saken legger nettopp det perspektivet til grunn, at folk ikke skal tape i forhold til det man i utgangspunktet har å rutte med.

I Prop. 130 L, side 133, står det:

«Løsningen må sikre at hensynet til den enkeltes rettigheter ivaretas på en god og tilfredsstillende måte. Uførepensjonistene må gis tilstrekkelig tid til å tilpasse seg nye regler. Personer som allerede mottar uførepensjon bør heller ikke få for store endringer i sine ytelser når ordningen legges om.»

Og senere i dokumentet sies det med all tydelighet at det legges opp til at «ytelsen til uførepensjonistene overføres til det nye regelverket (...) på en slik måte at uføreytelsen etter skatt blir på samme nivå som tidligere».

Lignende formuleringer finner vi flere steder. Problemet er at virkeligheten til uføre etter omleggingen slett ikke er i tråd med den virkeligheten som beskrives i Prop. 130 L, og som komiteen beskriver i sine merknader.

Vi vet at veldig mange taper, og at mange taper betydelige summer. Som tidligere varslet fremmer derfor SV forslag om en varig kompensasjonsordning for dem som taper på innføringen av uførereformen. Uføre som taper store summer, kan ikke vente på evalueringer langt fram i tid, fordi regninger og husleie skal betales denne måneden og neste og ikke etter at en eventuell evaluering og endring måtte være på plass.

Det er stor forskjell på å gjøre det lettere for folk å jobbe og å gjøre det vanskeligere for dem som ikke har helse til å jobbe. SV støtter fullt opp under det første, men kan ikke akseptere at syke skal bære byrden ved utilsiktede konsekvenser av nettopp en enstemmig reform.

Derfor foreslår SV at uføre som taper mer enn 1 000 kr etter uførereformen, skal få kompensert sine tap. Noen vil stille spørsmålet: Hvorfor 1 000 kr? Svaret mitt vil være at det er vanskelig å få kompensert nøyaktig på kronen. Også SV erkjenner at konvertering og overføring mellom systemer er komplisert, og at det kan være vanskelig å få helt nøyaktig det samme utfallet som før. Noen vil få mer, andre vil få mindre, men det bør være en tydeligere grense enn i dag.

Det SV ikke aksepterer, er nettopp premisset om at det

er greit at uføre skal lide store tap, eller at det er en tilsikt og nødvendig virkning av reformen. Den vanskelige situasjonen som mange av landets uføre har havnet i, er det mulig å gjøre noe med. Det kan alle bidra til ved å støtte SVs forslag i dag.

Så vil jeg avslutte med å si at jeg er glad for at det presset som har vært i denne saken, også har ført til en viss bevegelse, både gjennom at flere har uttrykt støtte til intensjonene i forslaget under debatten hittil i dag, og gjennom en bevegelse på overgangsordningen og også varsling om bostøtte.

Presidenten: Representanten Kirsti Bergstø har tatt opp de forslag hun refererte til.

Statsråd Robert Eriksson [14:34:02]: La meg først få lov til å si at jeg oppfatter at hovedprinsippene i uførereformen som ble vedtatt i 2011, er det et bredt flertall i Stortinget som står bak. Jeg opplever også at det i den initiativdebatten som vi hadde rett etter påske, som var en god initiativdebatt, var bred enighet om at de prinsippene som ble vedtatt i 2011, var det man skulle bygge uføretrygden på. Det betyr at det i denne sal er bred enighet om den nye ordningen, med litt ulik inngang.

Jeg registrerer også at et av de viktigste prinsippene som lå til grunn for den nye uførereformen, var at uføres inntekt skulle skatlegges på samme måte som arbeidsinntekt, nettopp for at det skulle bli bedre for dem som hadde en arbeidsevne, å ta ut den reelle og faktiske arbeidsevnen den enkelte hadde.

Dette synes jeg er gode prinsipper. Det er prinsipper som jeg ser vi er enige om, og som vi skal bygge videre på.

Så har jeg merket meg SVs engasjement. Jeg har merket meg de andres engasjement også. Mitt engasjement går på at de som trenger vårt sikkerhetsnett, de som er for syke til å delta i arbeidslivet, skal vi gi en verdig inntektssikring. Jeg vil ha et velferdssamfunn som er noe mer for dem som trenger det mest, ikke et velferdssamfunn som er alt for alle. Det vil ikke være bærekraftig over tid. Da vil vi heller ikke kunne målrette våre velferdsordninger slik at det blir mer for dem som trenger det mest.

Derfor har også regjeringen lagt frem en overgangsordning som det ikke var tatt høyde for før denne regjeringen fremmet den, og som vi så på bakgrunn også av initiativdebatten, trenger forbedringer. Derfor la vi frem forbedringer i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Det betyr til sammen – hvis man ikke hadde gjennomført overgangsordningen – at landets uførepensjonister ville ha fått en skatteøkning på om lag 1 mrd. kr. Overgangsordningen ga norske uføretrygdde en skattelette på opp mot 1 mrd. kr. Det er også en god sosial fordeling, som gjorde at de med minsteinntektene kom bedre ut, og de som hadde behov for barnetillegg, som skal forsørge barn, kom bedre ut. Det er gode prinsipper som jeg mener man skal legge til grunn, og som denne regjeringen har lagt til grunn.

Så har jeg lyst til å si at jeg stiller meg litt undrende til SVs retorikk og argumentasjon, nettopp fordi det i skatteproposisjonen kom tydelig frem at enkelte ville tape. Jeg er

helt enig i det som representanten Lundteigen har stadfestet i to debatter, at når man lager en ny reform, betyr det at det også vil være endringer, ellers er det ingen reform. Men at SV later som om man ikke var kjent med konsekvensene av det man selv la frem politikk på og deltok i regjering på, synes jeg er underlig. Jeg har lyst til å stille spørsmålet: Er det sånn å forstå at SV da man satt i regjering, ikke leste sine egne proposisjoner og ikke var kjent med innholdet i de proposisjoner man inviterte Stortinget til å fatte vedtak på grunnlag av? Man kan nesten få en fornemmelse av at det var tilfellet når man hører debatten i ettertid.

Jeg har lyst til å bruke det siste minuttet på varig kompensasjon. Jeg tror det er urimelig og svært uheldig å ha en varig kompensasjon. Når en person har uføretrygd og en person har lønnsinntekt på samme nivå, hvorfor skal den som har arbeidsinntekt, skattes mye hardere enn den med uføretrygd? Hvorfor skal den som kommer inn under uføretrygdordningen etter 2015, ha et strengere skatte-regime enn den som kom inn i desember 2014, med utgangspunkt i samme inntekt og samme beregningsgrunnlag, men da etter ny og gammel modell? Det er også noe man bør tenke nøye igjennom. Det har denne regjering tenkt nøye igjennom, og jeg har også merket meg det forslaget som er i innstillingen til revidert. Skulle Stortinget vedta det, vil selvfølgelig regjeringen følge opp det på en god måte. Jeg er beredt til å følge opp de vedtak Stortinget fatter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [14:39:22]: Som jeg sa i mitt innlegg, kommer vi til å ta denne debatten i forbindelse med revidert, så jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta replikk på statsråden.

Jeg har lyst til å skryte litt av mitt eget innlegg – selvros kan en jo lytte til, for det kommer fra hjertet. Jeg synes jeg var veldig raus med regjeringa på en del av de punktene som regjeringa nå følger opp. Det er tross alt Stortinget som her har lagt litt press på regjeringa for å få den til å følge opp. Da synes jeg at rett skal være rett. Når statsråden sier at forrige regjering overhodet ikke tok høyde for den overgangsordninga som vi nå har vedtatt, og som vi kommer til å utvide på fredag, er det jo sånn at vi har to store reformer nå – pensjonsreformen og uførereformen – og det var en forutsetning at en skulle følge opp med nye saker til Stortinget hele veien når det gjaldt både pensjonsreformen og uførereformen. Da lurer jeg på hvordan statsråden så bombastisk kan si at hvis det fortsatt hadde vært rød-grønn regjering, hadde det ikke vært noen overgangsordning.

Statsråd Robert Eriksson [14:40:15]: Det er godt at representanten Christoffersen er tilfreds med sitt eget innlegg, det hadde vært uheldig hvis hun ikke hadde vært det. Jeg tar det til orientering.

Det jeg sa, var at da uførereformen ble vedtatt, var det ikke lagt inn forutsetninger om en overgangsordning. Det var kjent i skatteproposisjonen for 2012–2013 at mange kunne komme dårligere ut, og at noen kunne komme bedre ut, men det var ikke den gangen tatt høyde for en over-

gangsordning. Jeg var i opposisjon og hadde merknader i innstillingen til sakene om at man burde komme tilbake med en overgangsordning. Jeg sto alene om de merknadene. Ergo tok ikke flertallet den gangen høyde for det. Det var denne regjeringen som la det frem, det er et faktum. Jeg synes det er bra at vi har fått en enighet i Stortinget om overgangsordningen, jeg synes det er bra at vi har et samlet storting som er opptatt av å sikre levekårene for dem som er for syke til å kunne delta i arbeidslivet, men samtidig står fast på de prinsippene vi var enige om da vi vedtok uførereformen.

Kirsti Bergstø (SV) [14:41:31]: Jeg kan forsikre statsråden om at SV har lest sine egne proposisjoner, men det er med dagens regjering på post at uførereformen trer i kraft. Da er det dagens regjerings ansvar å sørge for at det skjer på en sosial eller ikke-sosial måte. Vi ønsker en velferdsstat som gir verdighet, ikke for verdig trengende, slik statsråden gir uttrykk for. Jeg er helt overbevist om at om uførereformen trådte i kraft på vår post, ville det vært tydelige overgangsregler, ordninger eller kompensasjon. Så ville man hatt en diskusjon om hvor langt de skulle gå.

Mitt spørsmål er: I og med at overgangsordningen er blitt betraktelig bedret, ser statsråden at SV har rett i at den opprinnelige var utilstrekkelig?

Statsråd Robert Eriksson [14:42:34]: For det første er det godt å få bekreftet at SV hadde lest de saksdokumentene som forrige regjering la frem – sine egne saksdokumenter. Da forventer jeg også at man legger opp både retorikk og budskap i tråd med at dette var godt kjent, og at man unnlater å bruke begrepet «utilsiktede konsekvenser» om et forhold som man kjente til. Det vil være veldig rart hvis man bruker begrepet «utilsiktede konsekvenser» om noe man kjente til.

Ja, det ble innført under denne regjeringen, og denne regjeringen har tatt ansvar. Derfor har vi kommet med en overgangsordning, derfor har vi forbedret overgangsordningen, derfor har vi tilpasset bostøtteordningen, derfor er vi også beredt til å komme med nye tiltak.

Jeg synes det blir litt underlig når representanten Bergstø sier det hun sier, for det blir det samme som å skylde på denne regjeringen og si at det var på vår post. Det blir som å fylle bensin på en dieselmotor, låne bort bilen til naboen og si at det var han som var årsaken til at bilen havarerte. Det blir ganske feil. Det var han som fylte på tanken, som hadde ansvaret.

Kirsti Bergstø (SV) [14:43:43]: Jeg synes det er betryggende at statsråden bruker metaforer som viser til lånt tid. Jeg har i mitt innlegg vist til Prop. 130 L og de tydelige signalene som ligger der. Vi har tidligere hatt en debatt, som jeg har referert til, under behandlingen av uførereformen, og jeg har kommet med flere sitater om at de uføre skal komme tilsvarende likt ut. Det er noe man må forholde seg til at flertallet i denne salen har ment idet det ble skrevet, idet det ble debattert, og idet det ble slått fast.

Det er klart at når man skattlegger, ja så må man også ha overgangsordninger eller en kompensasjon som gjør at

mennesker med lite ikke taper mye. Jeg gjentar derfor mitt spørsmål fra i sted: Når statsråden åpenbart ser at det som ble lagt fram, ikke var tilstrekkelig, ser statsråden SVs poeng?

Statsråd Robert Eriksson [14:44:43]: Under behandlingen av Prop. 130 L i 2011, som Bergstø har henvist til flere ganger, skrev undertegnede i merknadene at det var behov for en overgangsordning. SV sluttet seg ikke til det. Hvis SV så at behovet var der, hadde SV en god, gylden mulighet til å gjøre noe med det da skatteproposisjonen for 2012–2013 ble lagt frem. Da ble problemet grundig dokumentert, men jeg så at SV heller ikke den gangen gjorde noe. Det var denne regjeringen som la frem en overgangsordning, som fulgte opp det man så konsekvensene av i 2011. Det er jeg glad for, for det har forhindret at norske uføretrygdde har fått en skatteøkning på 1 mrd. kr over natten.

Kirsti Bergstø (SV) [14:45:29]: Jeg har tidligere gitt ros for at regjeringen faktisk har tatt grep og laget en overgangsordning, selv om SV kritiserer den for å være for kortvarig og ikke god nok fordi den ikke er treffsikker nok. Jeg lurte på om statsråden ser behov for å skjerpe den ytterligere, slik at færre av landets uføre får mindre å leve for og flere blir tatt inn under den overgangsordningen som regjeringen har laget.

Statsråd Robert Eriksson [14:46:04]: Jeg forholder meg til at i uføreforhøret var et av de viktigste grepene som ble gjort, at uføretrygd skulle skattlegges på samme måte som arbeidsinntekt. Det er et av de prinsippene som ligger fast, og som jeg oppfatter at det er bred enighet om i denne sal. Det forholder jeg meg til.

Så, for å unngå en stor skatteøkning over natten, mente vi det var fornuftig med en overgangsordning. Denne overgangsordningen er kommet, denne overgangsordningen mente vi var nødvendig, også i god tid før vi kom inn i regjering, og vi fulgte det opp i regjering. Så har vi forbedret ordningen. Det gjorde vi under revidert.

Jeg har også merket meg at man ønsker å se på videre forbedringer og følge utviklingen videre for å forhindre at de med lavest inntekt og med størst forsørgeransvar skal komme dårligere ut. Det følger vi også opp i denne regjeringen. Men det er også andre komponenter som er viktige, og som man må se i sammenheng, bl.a. lavere barnehagepriser, en god bostøtteordning og midler som er mer rettet inn mot de ungene som vokser opp i lavinntektsfamilier. En varig ordning mener jeg ikke er veien å gå, for det gjør i alle fall slik at man får en forskjellsbehandling ... (presidenten klubber).

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [14:47:19]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Heidi Greni, Liv Signe Navarsete og Kjersti Toppe om å forby visse typer ansettelseskontrakter i norskregistrerte foretak (Innst. 368 S (2014–2015), jf. Dokument 8:104 S (2014–2015))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen, innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på tallerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Dag Terje Andersen (A) [14:48:11] (ordfører for saken): Forslagsstillerne til Dokument 8:104 S for 2014–2015 tar opp en viktig og alvorlig sak. Det er et stort og økende problem i samfunnet at flere og flere opplever å bli tilbudt arbeidskontrakter som ikke innebærer avtalt arbeidstid, fast lønn eller skikkelig oppsigelsesvern. Men det kalles altså likevel fast ansatt.

Vi så det først hos kanskje litt små og mindre seriøse aktører, både utenlandske og norske, i bemanningsbransjen. Så har vi etter hvert sett at det også slår inn hos de store og dem vi tidligere trodde var seriøse aktører i den samme bransjen. Det har gått så langt at NHO Service faktisk på sin hjemmeside har lagt ut oppskrift på hvordan en kan inngå den typen useriøse arbeidskontrakter.

Det er et stort problem i seg selv for bemanningsbransjen, men det er også et stort problem fordi dette innebærer betydelig smittefare. Internasjonalt har vi alt sett det i luftbransjen, i flyindustrien, der vi stadig ser at det blir mer vanlig at folk får betalt per oppdrag, altså ingen fast og ordentlig ansettelse. Vi ser at det presser seg inn i bygg- og anleggsbransjen – kanskje ikke så unaturlig, for det er de som i stor grad har opplevd det på bemanningsiden fra begynnelsen av – og vi ser også tendenser til det samme innenfor handels- og servicenæringene. Den utviklinga undergraver de seriøse aktørene, og det gjør det vanskeligere å være seriøs arbeidsgiver og næringsutøver i Norge.

Det truer også helse, miljø og sikkerhet fordi det blir vanskeligere å si fra når noe er galt, når man ikke har et fast ansettelsesforhold. Det undergraver produktiviteten, noe vi ikke minst får informasjon om fra byggebransjen, fordi det å kunne investere i egne ansatte også gir en produktivitetsgevinst, og det undergraver tryggheten for de ansatte. Det er rett og slett mangel på respekt for ærlig arbeid, da ikke minst for andres arbeid.

Jeg er derfor glad for at det er stor grad av enighet i kommentarene til denne behandlingen. Det er sånn at vi i fellesskap viser til Prop. 74 L for 2011–2012, der Stortinget sa:

«Uten tilstrekkelig garantilønn og forutsigbarhet med hensyn til tilgang på oppdrag, vil en «fast anset-

telse» i vikarbyrået i realiteten ikke innebære mer enn midlertidig ansettelse.»

Det gjentas, og det slås fast av en samlet komité. Det er jeg veldig glad for. Derfor synes jeg det står i noe kontrast til det statsråden har kommentert knyttet til disse spørsmålene, i hvert fall i den offentlige debatten, for det han har vist til, er at det er opp til domstolene å avgjøre hvorvidt den praksisen er i strid med dagens regelverk. Men det er ikke sånn at noen har bedt statsråden om å kommentere en enkeltsak – da er det riktig at domstolene avgjør. Det som er poenget her, er å stå bak hva som er Stortingets oppfatning av de lovvedtak Stortinget selv har gjort, altså å ha en politisk oppfatning av et politisk vedtak. Det mener vi statsråden bør gjøre.

Vi mener også at den enigheten som er i innstillinga, gir klar beskjed til statsråden om å følge opp den forståelsen som Stortinget har av dagens rettstilstand. Også flertallet i komiteen ber statsråden følge opp i tett kontakt med partene i arbeidslivet.

Høringa var veldig tydelig og klar. I høringa med arbeidstakere og de som var til stede av arbeidsgiverrepresentanter, var man tydelig på at det var ikke lovendring som var behovet i dagens situasjon, men en fastslåing av hva som var Stortingets oppfatning av eksisterende lovtilstand. Det er bakgrunnen for at vi fra Arbeiderpartiets side forventer at statsråden følger opp, med den forståelsen som Stortinget tidligere har gitt – og nå gir – uttrykk for. Vi fremmer også, sammen med Senterpartiet og SV, et forslag om at han om nødvendig presiserer regelverket – for å understreke det. Dermed har jeg også tatt opp det forslaget Arbeiderpartiet har i innstillingen, sammen med Senterpartiet og SV.

Presidenten: Da har representanten Dag Terje Andersen tatt opp det forslaget han refererte til.

Arve Kambe (H) [14:53:35] (komiteens leder): Arbeidsmiljøloven som Stortinget vedtok før påske, og som settes ut i livet 1. juli i år, understreker klart og tydelig at fast ansettelse er og skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv.

En bemanningsbedrift er en bedrift som driver utleie av arbeidskraft og rekruttering. Som hovedregel er innleie fra bemanningsbransjen bare tillatt ved midlertidige behov. Da regjeringen og Stortinget endret reglene for adgang til midlertidige ansettelser på generelt grunnlag, inkluderte dette ikke bemanningsbransjen, men det finnes likevel enkelte unntak for dette i arbeidsmiljøloven.

Cirka 1,2 pst. av antall årsverk som utføres i Norge, kommer via bemanningsbransjen. Dette utgjør 25 000 årsverk, fordelt på rundt 80 000 mennesker. I gjennomsnitt er disse ansatt i et bemanningsbyrå i fire måneder.

Norge har også innført et EU-direktiv om bemanningsbransjen som gir tydelige rettigheter for arbeidstakere og en aksept av bemanningsbransjen som en naturlig del av arbeidslivet. Personell som er innleid fra bemanningsbedrift, skal ha tilsvarende rettigheter som dem man ville hatt hvis man var fast ansatt hos innleiebedriften. Regjeringen er i gang med å vurdere om de endringene som er

gjort i Sverige, Danmark og Finland, også skal gjelde for Norge.

Behovet for vikarer vil alltid oppstå ved sykdom, studier, permisjoner, ferieavvikling og redusert arbeidstid. Derfor er bemanningsbransjen en viktig aktør for norsk næringsliv og for å sikre økt fleksibilitet i arbeidslivet.

For mange er bemanningsbransjen et første møte med arbeidslivet og sikrer verdifull arbeidserfaring som er etterspurt hos mange arbeidsgivere. Mange med hull i CV, nyutdannede og innvandrere kommer derfor raskere ut i arbeidslivet via bemanningsbransjen enn via Nav-kurs. Dette synes regjeringen er svært positivt.

Arbeidsmiljøloven oppstiller, som representanten Dag Terje Andersen var innom, to former for ansettelse, fast og midlertidig, men fast ansettelse er og blir en klar hovedregel. Alle ansettelser som skjer i Norge, skjer innenfor rammene for disse formene. Men arbeidsmiljøloven inneholder ingen egen definisjon av fast ansettelse. Ifølge rettspraksis er det de reelle sidene av arbeidsforholdet som er avgjørende for den rettslige vurderingen, ikke hva arbeidsforholdet omtales som i kontrakten. Det er den enkelte arbeidstaker som må følge opp eventuelle brudd på dagens regler om ansettelse og oppsigelse, eventuelt sammen med sin fagforening. Arbeidstilsynet gir også informasjon om regelverket og hvordan det skal forstås.

Komiteen hadde høring i Stortinget. Etter høringen var det ingen som støttet representantforslaget fra Senterpartiet, og alle hevdet at dagens lovverk er godt nok.

Det er viktig å følge utviklingen og praksis med utleie og innleie av arbeidskraft nøye, særlig sammenlignet med bruk av andre tilknytningsformer i arbeidslivet. Alle som jobber i Norge, skal behandles skikkelig, og de skal ha en anstendig lønn. Dette gjelder både de som bor fast i Norge, og de som kommer for å jobbe i Norge. Regjeringen har styrket kampen mot arbeidslivskriminalitet sammen med partene i arbeidslivet. Det er viktig å samarbeide med de seriøse bedriftene, og i denne bransjen er 80 pst. av volumet organisert gjennom NHO Service. Det påhviler derfor dem et stort ansvar for å jobbe for gode arbeidsplasser med tariffavtaler.

Jeg er glad for at departementet i denne sammenheng har inngått forskningsavtale med Fafo for å framskaffe økt kunnskap om ulike tilknytningsformer i arbeidslivet og eventuelle effekter av nytt regelverk. Det er særlig fast ansettelse, midlertidig ansettelse, innleie, oppdrag/entrepriser og samspillet mellom nettopp disse formene som skal følges over tid.

I regi av regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet skal dessuten de generelle utviklingstrekk som preger bemanningsbransjen, redegjøres for. Likebehandlingsreglene i arbeidsmiljøloven skal utredes, særlig med hensyn til etterlevelse og håndheving.

Det er behov for fleksible løsninger i et moderne arbeidsmarked, og innleie fra bemanningsbransjen er et alternativ til midlertidige ansettelser for mange bedrifter og en innfallsport til arbeidslivet for svært mange ansatte.

Høyre er opptatt av at alle arbeidsforhold må basere seg på ordnede betingelser der arbeidsmiljølovens bestemmelser om fast ansettelse er hovedregel. Det er bred oppslut-

ning blant partene i arbeidslivet om at dagens lovverk er tilstrekkelig.

Jeg har merket meg at det i arbeidslivet finnes ulike oppfatninger, og komiteens flertall, bestående av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, har derfor bedt statsråden på denne bakgrunn å bidra til en felles forståelse av hvordan regelverket skal tolkes, og at statsråden sammen med partene i arbeidslivet vurderer disse spørsmålene.

Hege Jensen (FrP) [14:59:00]: Det å forby visse typer ansettelseskontrakter i norskregistrerte foretak er det samme som å være til hinder for arbeidsgiverne og arbeidslivet. Økonomien har behov for, og landet trenger, at arbeidsgivere og næringslivet skal kunne innhente den arbeidskraften de trenger. Å endre regelverket, slik opposisjonen i dag foreslår, vil ikke være med på å bidra til å hindre utfordringene i arbeidsmarkedet. Faktisk vil jeg hevde at et slikt forslag aldri kunne ha kommet fra de samme partiene da de satt i posisjon. Faktisk kom det heller ikke noe slikt forslag fra dem. Mulighetene for en arbeidsgiver til å kunne ansette på egne prinsipper kan bety overlevelse for nettopp det ene norskregistrerte foretaket.

Det man vet, er at enkelte useriøse virksomheter tilbyr arbeidskraft til langt lavere kostnader. Oftest er det utenlandskregistrerte virksomheter som også kan være en del av et større kriminelt miljø eller nettverk. Dette er noe regjeringen arbeider med i regi av regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet. For Fremskrittspartiet og for regjeringen er det viktig med ryddige forhold i bemanningsbransjen. Arbeidsmiljøloven gjelder på samme måte som i arbeidslivet for øvrig.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti sier at de er opptatt av at det er behov for fleksible løsninger i det moderne arbeidsmarkedet. Men det de åpenbart ikke er opptatt av, er at næringslivet skal ha den fleksibiliteten til å kunne ansette på kontrakter. Hvis næringslivet mister denne muligheten, vil overlevelsesevnen for det enkelte foretak kunne falle bort.

Det må være en dialog mellom partene, dvs. bemanningsbransjen og næringslivet må i fellesskap sørge for at den enkelte arbeidstaker kontraktfestes i samsvar med loven. For enkeltmennesker er det bedre med slike kontrakter enn å måtte gå arbeidsledig. Tenk dere: En gründer er i oppstartsfasen, med behov for arbeidskraft både dann og vann. En av mulighetene gründeren har for å kunne utvikle sine ideer, er å kunne benytte seg av eksempelvis bemanningsbransjen og kunne sette opp en ansettelseskontrakt med arbeidstaker etter sitt eget behov. Dette vil kunne føre til verdiskaping og innovasjon for norsk næringsliv. Det vil også være til nytte for arbeidstakere som ellers ville gått uten jobb. Med denne ansettelseskontraktmuligheten har gründeren, i et Norge som trenger flere arbeidsplasser, mulighet til å bidra til et mindre arbeidsledighetstrykk.

Derfor er det så viktig å ha kontrakter med fleksible løsninger, som bl.a. fast ansettelse uten lønn mellom oppdrag. Derfor mener vi at det ikke er noen grunn til å gjøre noen lovendringer slik forslagsstillerne nå har foreslått, og vi i Fremskrittspartiet ønsker ikke å støtte forslaget.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:02:40]: Det skjer en radikal endring i norsk arbeidsliv. Den radikale endringa undergraver standarden i arbeidslivet, og det er stadig flere som blir berørt. Jeg er veldig stolt av at Senterpartiet tar dette på alvor, og vi kommer til å være en spydspiss i kampen framover for å stoppe denne utviklinga. Derfor har vi fremmet forslag om å forby visse typer ansettelseskontrakter i norskregistrerte foretak. Det må sjølsagt kombineres med at vi definerer innholdet i de ulike arbeidsforholdene.

Det vi snakker om her, er eksempelvis ansettelsesavtaler hvor det heter «fast ansatt uten lønn mellom oppdrag». Det er verken fast ansettelse eller midlertidig ansettelse, men tilkallingsavtaler. De menneskene som får en slik kontrakt, blir i praksis tilkallingsvikarer. Det er enighet om at vi skal ha en hovedregel for fast ansettelse i norsk arbeidsliv. I arbeidsmiljøloven foreligger det imidlertid ikke noen definisjon av fast ansettelse og fast ansatt, og bemanningsbransjen bruker etter råd fra NHO Service ansettelseskontrakter hvor det eksempelvis heter «fast ansatt uten lønn mellom oppdrag».

Det er utrolig interessant at da Stortingets arbeids- og sosialkomité hadde høring om dette, var det én organisasjon – og den viktigste organisasjonen – som ikke møtte opp. Det var NHO Service. NHO Service møtte ikke opp for å fortelle hva som er deres agenda. De som derimot møtte opp, var NHOs forening Byggenæringsens Landsforening, som møtte opp og sa seg helt enig i Senterpartiets intensjon i forslaget. Meget sterkt.

Statsråd Eriksson har uttalt at han ikke vil ta stilling til om disse kontraktene er faste ansettelser eller ikke. Det må etter regjeringas mening finne sin avklaring i retten. Samtidig skal det settes i gang flerårige forskningsprosjekter for å finne ut av dette, mens det er en rivende utvikling. Jeg merker meg at statsråden i dag har gått ut i forbindelse med E24s reportasjer og sagt at man nå virkelig må gå til krig mot veimafiaen. Sterke ord. Statsråden skal gå til krig mot en veimafia, som nettopp driver innenfor det systemet vi nå snakker om.

Bakgrunnen for Senterpartiets forslag er å få en politisk avklaring. Senterpartiet mener at disse ansettelsesformene fra NHO Service er ulovlige midlertidige ansettelser. Slike ansettelseskontrakter, sammen med det tilbudssjokket som fri arbeidsinnvandring innebærer, vil ødelegge norsk arbeidsliv på stadig flere områder. Jeg har i dag hatt møte med Maskinentreprenørenes Forbund i Buskerud, og de sier at dette må stoppes, for det ødelegger konkurransevilkårene, det ødelegger mulighetene til fagutdanning, det ødelegger mulighetene til lærlingkontrakter.

Derfor er det ut fra Senterpartiets standpunkt viktig å få en avklaring av hva som forstås med fast ansatte i arbeidsmiljøloven, og det må være de reelle forholdene som er avgjørende for hva vi kaller de forskjellige ansettelsesformene. Fast ansettelse skal være en løpende plikt for arbeidstaker til å tilby sin arbeidskraft og utføre arbeidet. Ansettelsesforholdet skal gi trygghet for inntekt for arbeidstaker, og det skal være et fullstendig stillingsvern etter loven. For midlertidig ansettelse skal det være tilsvarende krav, men midlertidig ansettelse skal være av fastsatt, avgrenset varighet.

Så har vi tilkallingsvikarene, som i realiteten er det bemanningsselskapene driver med, og det er i Fafo-rapport 2015:10, Tilkallingsvikarer i norsk arbeidsliv, avklart på en veldig god måte. Vi ønsker å få denne debatten mer kunnskapsbasert, få en klargjøring av hva som ligger i forpliktelser og rettigheter for fast ansatte, midlertidig ansatte og tilkallingsvikarer. På den bakgrunnen fremmer vi våre tre forslag, og det er vesentlig for at vi skal komme videre. Dette er bare første skritt i å stoppe en utvikling av et stadig mer useriøst arbeidsliv i Norge.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Sveinung Rotevatn (V) [15:07:51]: Tidlegare i debatten har det vore ein tendens til at det har vorte ein generell debatt om høvet til å tilsetje mellombels. Eg opplever ikkje at det er det denne saka handlar om. Frå Venstre si side meiner vi at det openbert er behov for å kunne tilsetje mellombels, og vi meiner at dei endringane som vart gjorde i arbeidsmiljølova i vår, og som trer i kraft 1. juli, vil vere viktige for mange bedrifter, viktige for mange som står utanfor arbeidsmarknaden, og viktige for norsk økonomi. Så den moglegheita skal vere der.

Det eg oppfattar at vi snakkar om her, er eigentleg ganske særlege tilfelle der i alle fall mange meiner at arbeidslivet omgår regelverket for kva som er fast og mellombels tilsetjing. Det er i og for seg ein viktig debatt. Vi har ingen legal definisjon i arbeidsmiljølova av kva det er å vere fast tilsett.

Vi har hatt ei høyring – og det var ei interessant høyring. For det første var ho interessant fordi det var semje blant dei deltakande partane om at dette er ei viktig problemstilling, at representanten Lundteigen med fleire i forslaget sitt heilt openbert er inne på eit riktig spor, og at vi her har ei utfordring i norsk arbeidsliv. Samtidig rådde alle som deltok i høyringa, frå å stemme for forslaga som her er fremja, og meinte at det ikkje var vegen å gå.

Eg stilte under høyringa spørsmål om kva ein meiner er vegen å gå. Eg må innrømme at det var vanskeleg å få veldig gode svar. Grunnen til det er kanskje nettopp at Stortinget ikkje er ein lovtolkar. Stortinget er ingen domstol. Stortinget vedtek lover, og forskrifter kan utarbeidast på bakgrunn av lovene vi gjev. Ei viss rettleiing kan ein finne i forarbeida til Stortinget. Det som eventuelt måtte kome i etterarbeid, som eigentleg er det vi snakkar om her, har svært avgrensa vekt – etter norsk juridisk metode.

Så spørsmålet er eigentleg: Er det behov for ei justering av lovteksten? Er det behov for ei justering på forskriftsnivå? Eller er det vi treng, ei domstolsavklaring? Det siste ville nok vore ideelt, må ein kunne seie. Og dersom det er slik som det vart gjeve inntrykk av i høyringa, at dette er veldig enkelt og rett fram juridisk, vil det også vere enkelt og rett fram å få ei slik avklaring. Samtidig har vi eit trepartssamarbeid i Noreg. Éin ting er jus og lover, noko anna er kva tilsetjingskultur vi har i arbeidslivet. Slik sett meiner vi frå Venstre si side at det er riktig at fleirtalet i dag gjev beskjed i merknadsform om at statsråden skal gå i dialog med partane i arbeidslivet og gå nærmare inn i desse spør-

måla. Det trur eg er klokt. Det kan godt vere at vi treng meir kunnskap, og at det er mogleg å gjere noko den vegen. Det vil vere bra, men å drive og tolke intensjonar i lover i ettertid er ikkje noko Stortinget har for vane, og det er heller ikkje noko ein domstol vil leggje særleg vekt på. Om ein meiner at ein skal endre lovteksten, gå inn og levere ein legaldefinisjon eksempelvis av kva fast tilsetjing er, ja, så må ein nok diskutere det. Men det er ein større diskusjon.

Kirsti Bergstø (SV) [15:11:38]: SV kjemper for et sterkt og forutsigbart lovverk som gir arbeidsfolk vern, beskyttelse og medvirkning. Vi fremmer den norske modellen som vårt politiske grunnsyn og ønsker derfor sterke fagforeninger, arbeid til alle, en sterk organiseringsgrad, tydelige tariffavtaler og ikke minst et godt trepartssamarbeid. Derfor er vi også tydelige på at utviklingen i Norge og i norsk arbeidsliv bør defineres i Norge, og ikke dikteres fra EU.

Den alvorlige situasjonen som ligger til grunn for forslagene som vi i dag behandler, og som nå diskuteres, må tas på alvor, for den useriøsiteten i arbeidslivet og de skruppelløse holdningene som har presset fram en utvikling som arbeidsfolk ikke er tjent med, truer nettopp utgangspunktet i den norske modellen. Kontrakter som verken definerer ansettelsesforhold, lønn eller arbeidstid, gir liten eller ingen trygghet for den enkelte arbeider og må bekjempes.

Det har tidligere i debatten blitt referert til høringen. Tunge aktører, som både Fellesforbundet og Fagforbundet, var tydelige på at det er ikke dagens lovverk som er problemet, men dagens praksis. Det lytter vi i SV til, og vi mener, sammen med Arbeiderpartiet, at saken må følges opp tett i samarbeid nettopp med partene i arbeidslivet.

Vi støtter ikke Fremskrittspartiets utgangspunkt, som ble presentert i et tidligere innlegg, at arbeidsgiver fritt skal kunne ansette folk med utgangspunkt i egne prinsipper, og at fleksibilitet i arbeidslivet skal være forbeholdt arbeidsgiver. Vi støtter derimot intensjonen i forslagene vi nå diskuterer, og som ligger på bordet foran oss, men mener at det må tas grep sammen med partene for å endre dagens praksis.

Så er jeg spent på å høre statsrådens analyse av situasjonen og hans vurderinger av hvordan man skal ta fatt i det alvorlige bakteppet som er grunnlaget for dagens forslag.

Statsråd Robert Eriksson [15:14:27]: Først vil jeg gi ros til forslagsstillerne for at de reiser en viktig debatt. Man kan ha ulike tilnærminger til debatten, men man har i alle fall en felles forståelse rundt problemet.

La det være klinkende klart: Regjeringen og jeg ønsker ryddige forhold i norsk arbeidsliv. Vi ønsker også ryddige forhold i norsk bemanningsbransje. Jeg minner om at det i dag er i underkant av 2 pst. av arbeidsstyrken som er fra bemanningsbransjen, altså en forholdsvis liten del. Det betyr ikke at man skal akseptere uryddige forhold eller arbeidslivskriminalitet fra bransjen – ikke fra noen bransjer.

Jeg må også få lov til å si at jeg er veldig enig i det som ble lagt frem av representanten Rotevatn, og hans analyse av situasjonen. Vi merker oss også høringen i Stortinget.

Jeg merker meg også den samme forståelsen når det gjelder forarbeid og etterarbeid til loven, altså hensikten med arbeidsmiljøloven, som ikke har en definisjon på hva som er fast ansettelse, men som opererer med to ansettelsesformer: midlertidig ansettelse og fast ansettelse.

Hensikten med loven kom klart og tydelig frem da Stortinget behandlet den i sin tid, og var en del av forarbeidet. Hvis man som storting skal begynne å tolke etterarbeidet i ettertid, bør man i så fall komme med nye lover, nettopp fordi etterarbeidet vil ha svakere rettskildevekt enn forarbeidet, slik også representanten Rotevatn var inne på.

Jeg har, som sagt, merket meg det som flertallet bl.a. peker på – at man bør sette seg ned med partene i arbeidslivet, diskutere disse forholdene og finne ut av omfanget og problemstillingene. Jeg er veldig glad for det – og vil bidra til at vi gjør det – og at man er enige om at den diskusjonen bør finne sted. Den diskusjonen har allerede startet. Jeg har allerede hatt møte med både Fellesforbundet og NHO Service. Jeg har også utfordret dem til å komme med konkrete eksempler på hvordan situasjonen er, sånn at vi kan få frem det faktiske bildet og omfanget av det. Jeg vil også sette meg ned med partene og følge opp den diskusjonen videre.

Jeg er enig med representanten Lundteigen i at det er fornuftig å ha en kunnskapsbasert tilnærming. Derfor er jeg også veldig glad for at departementet og jeg har satt i gang et større arbeid for å utrede tilknytningsformene, ikke bare i bemanningsbransjen, men også når det gjelder innleievirksomheter, for å se på hvordan bildet er fremover: Hvordan har denne utviklingen vært, og hvilke utfordringer står vi overfor? Jeg synes det er bra og viktig å ha en god debatt og diskusjon og få en felles forståelse av hvordan vi skal håndtere dette, med partene i arbeidslivet. Det vil jeg legge til rette for. Den diskusjonen skal jeg følge opp videre med glede. Vi er som sagt i gang med det.

Avslutningsvis har jeg lyst til å si til representanten Lundteigen: Ja, jeg er bekymret for den mafiatilstanden som er i deler av vårt arbeidsliv. Her snakker vi om utenlandske selskaper som kommer til Norge, får lønns- og arbeidsvilkår i henhold til norske regler, opptre tilsynelatende i henhold til norsk lovgivning, kommer tilbake til sitt hjemland, for så å måtte ta ut penger kontant og betale tilbake til mafiaen. Det er vanskelig å avdekke i Norge om man følger alle spillereglene. Derfor mener jeg at dette er noe vi bør ha trykk på internasjonalt – også i EU – for å se på hvordan vi skal forhindre at man utnytter folk på en uverdigg måte. De landene må også rydde opp på egen kjøp, og rydde opp internt. Hvis ikke bør vi kanskje diskutere med de andre landene i EU at sånne useriøse forhold vil vi ikke ha, så vi stenger dem ute fra å delta i det åpne markedet. Men la det også være klinkende klart: Jeg ønsker et åpent marked. Dette er ikke noe som har startet når det gjelder veisektoren de siste dagene. Det var også forhold som var rådende allerede i 2012 og 2013, som det også ble snakket om i daværende regjering, uten at man kom med tiltak mot det. Denne regjeringen er i gang med tiltak. Jeg kommer med en plan for arbeidslivskriminaliteten, med flere forslag til hvordan man kan følge opp.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Dag Terje Andersen (A) [15:19:51]: La meg først presisere til det at representanten Jensen sa det var fremmet forslag fra mindretallet om endring i regelverket. Det er bare Senterpartiets forslag. Det er ikke sånn at de andre partiene står bak et endringsforslag, og det baserer seg på de høringene som vi har gjennomført. Jeg håper statsråden ikke har det samme synet på arbeidsgivers frihet som representanten Jensen, nemlig at man kan ansette uten regler i det hele tatt. Det er i hvert fall ikke i tråd med det statsråden selv har lagt fram – selv med de endringene i arbeidsmiljøloven som han la fram.

Jeg synes det er en ganske spesiell form for forståelse av forholdet mellom de konstituerte makter at politikkere ikke skal ha en oppfatning av politiske vedtak. Vi ber ikke om et etterarbeid, men vi ønsker å få klarhet i hva som var intensjonen med og forarbeidet til dagens rettstilstand. Derfor vil jeg spørre statsråden: Kan et ansettelsesforhold uten fast stillingsstørrelse, uten arbeidsplikt og rett til lønn og oppsigelsesvern kalles en fast ansettelse?

Statsråd Robert Eriksson [15:20:57]: For det første gjelder stillingsvernet, oppsigelsesvernet, også bemanningsbransjen. Det er akkurat de samme reglene innenfor arbeidsmiljøloven i dag som gjelder for dem.

Jeg mener – og dette tror jeg også representanten Andersen er klar over – at når Stortinget og det konstitusjonelle systemet gjør et forarbeid til en lov, er det ut fra en hensikt. Da kan ikke Stortinget i ettertid si at det som kom fram første gang, det som var hensikten da, ikke lenger er hensikten. Da må i så fall Stortinget, som lovgivende forsamling, endre loven. Representanten Dag Terje Andersen sier at det ser han ikke noe behov for, det har han ikke noe ønske om å gjøre.

Det er domstolene som er den dømmende makt, og det tror jeg vi skal forholde oss til. Så er det den lovgivende makt som må endre lover og presisere lover, hvis man mener at det er behov for det.

Jeg tror det aller viktigste er at vi får trygge, fleksible og gode rammer i norsk arbeidslivsgivning. Den beste måten å komme fram til det på er gjennom et godt trepartssamarbeid – å sette seg ned sammen med partene og diskutere disse forholdene.

Dag Terje Andersen (A) [15:22:09]: Jeg må få lov til å si at det er en merkelig oppfatning av det å ha en politisk oppfatning av politiske vedtak.

Det er ikke sånn at Stortinget – verken mindretallet eller flertallet – sier at en skal forandre det som en hele tida har oppfattet skal være rettstilstanden i Norge: Når en er fast ansatt, skal en ha fast stilling. En skal ha sikkerhet for lønn, og en skal ha arbeidsplikt og avtalt arbeidstid.

La meg si det rett ut: Det er en litt spesiell form for hjemmelaget konstitusjonell betraktning at en statsråd ikke skal kunne ha en mening om hva som er den faktiske rettstilstand når det gjelder vedtak som Stortinget har fattet. Jeg ber altså ikke statsråden om å vurdere dette ut fra enkeltsaker, jeg ber om statsrådens oppfatning av hva som

er gjeldende rett, i tråd med Stortingets vedtak. Det burde gå an å være tydelig og si at fast ansettelse uten garantert lønn mellom oppdrag ikke er i tråd med reglene for fast ansettelse.

Statsråd Robert Eriksson [15:23:20]: Man kan alltid ha politiske meninger om hva som ligger i en lov, men det vil fortsatt være slik at det er domstolene som vurderer loven, ikke politikerne. Hvis politikerne mener noe om det, må det jo prøves for retten. Men jeg registrerer at ingen av partene har prøvd å løfte dette inn for retten, at det har vært en rettssak om det, meg bekjent. Da hadde vi hatt en rettskjennelse. Jeg er i alle fall ikke kjent med noen rettskjennelse.

Jeg mener at hvis man ser behovet for lovendringer, må den lovgivende forsamling fremme disse lovendringsforslagene, noe som innebærer et nytt forarbeid til en ny lov, som vil være mer tungtveiende i rettssystemet og mer retningsgivende enn et etterarbeid og en tolkning.

Vi kan ha tolkninger, både representanten Dag Terje Andersen og jeg, men ingen av oss er domstol. Det er domstolene som er domstol. Det tror jeg vi må forholde oss til – uansett om Dag Terje Andersen liker det eller ikke.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:24:32]: Nå har det oppstått en veldig spesiell situasjon. Tilsynelatende er alle i denne sal enige om at fast ansettelse skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Så har vi en statsråd som ikke kan definere hva som menes med fast ansettelse. Jeg vil derfor spørre på nytt: Etter min definisjon er fast ansettelse en forpliktende stillingsstørrelse, med en avklart arbeidspåstand og rett til lønn, samt at en har et stillingsvern lik det som gjelder for alle faste stillinger. Er statsråden enig eller uenig i denne definisjonen?

Statsråd Robert Eriksson [15:25:21]: Jeg er enig i at gjeldende lov er at når man har fast ansettelse – og dette har Høyesterett, i en annen sak, ikke konkret knyttet til dette, slått fast – har man det samme stillingsvern, det samme oppsigelsesvern, som arbeidsmiljøloven legger til grunn.

Når det gjelder lønnsfastsettelse, er det opp til partene å avgjøre. Lønnsfastsettingen skal ikke jeg ha så veldig mye formening om. Det mener jeg fortsatt er noe vi politikere ikke skal blande oss inn i, men overlate til partene i det fulle og hele, og det vil jeg forholde meg til.

Det er egentlig det korte og greie svaret på det: Fast ansettelse er hovedregelen. Den som har fast ansettelse, er beskyttet gjennom vernebestemmelsene og gjennom det samme stillingsvern/oppsigelsesvern.

Heidi Greni (Sp) [15:26:18]: Det har vært hevdet av tidligere talere her i dag at Senterpartiets forslag vil hindre folk i å komme ut i arbeid. Jeg vil tvert imot hevde at de vil hindre folk i å være reelle arbeidssøkere og stenge dem ute fra det vanlige arbeidsmarkedet. Her skal de altså ha et ansettelsesforhold der de skal være tilgjengelige for arbeidsgiver uten at de har fast lønn og fast arbeidstid, og samtidig kan de ikke ta på seg arbeid for andre, fordi de er bundet opp av dette. Deler statsråden synet mitt på det?

En annen utfordring i forbindelse med dette er akkurat den samme som midlertidig ansatte har med å komme inn på boligmarkedet. Sist uke ble det skjerpede krav til egenkapital og betalingsevne når det gjelder å få boliglån. Vil ikke også denne typen ansettelsesforhold gjøre at vedkommende er helt uaktuell for å komme inn på boligmarkedet, fordi det ikke er fast lønn med i ansettelseskontrakten og man dermed ikke er berettiget til huslån?

Statsråd Robert Eriksson [15:27:26]: Når det gjelder det siste, ligger det ikke under mitt konstitusjonelle ansvar, og jeg skal heller ikke gå tilbake til mitt forrige yrke og vurdere utlån. Det synes jeg bankene skal få lov til å gjøre, etter de lover og regler som gjelder, og så skal de avgjøre hvilke kunder som skal få lån hos dem, til hvilke betingelser, innenfor lover og regler.

Til hovedspørsmålet, om jeg deler Senterpartiets oppfatning rundt det, så er svaret nei, jeg deler ikke Senterpartiets oppfatning av det. Det jeg er opptatt av, er at vi skal ha trygge, gode, seriøse forhold i norsk arbeidsliv, vi skal ha fleksible, gode ordninger. Jeg registrerer at i mange bransjer har man både akkordlønn og produksjonslønn. Jeg synes det kan være bra i mange sammenhenger at partene selv får lov til å fastsette lønnsdannelsen – at den enkelte arbeidstaker og arbeidsgiver blir enige. Det synes jeg er et godt prinsipp. Så skal vi ha gode regler knyttet til vernebestemmelser, og det legger denne regjeringen opp til.

Lise Christoffersen (A) [15:28:35]: Jeg har tre spørsmål til statsråden, basert på det han selv sa i et tidligere innlegg.

Statsråden ønsker saker inn i retten. Skjønner ikke statsråden at folk ikke tør å ta disse sakene til retten, og skjønner ikke statsråden hvorfor de ikke tør det?

Statsråden nevnte selv mafialignende tilstander, som også var rådende forhold i 2012–2014, uten at den forrige regjeringa gjorde noe med det. Tror statsråden dette var noe som var nytt i 2012–2013?

Det siste spørsmålet: Har ikke statsråden skjont at den forrige regjeringas handlingsplan 1 mot sosial dumping fra 2006, handlingsplan 2 og handlingsplan 3 og denne periodens handlingsplan 4 mot sosial dumping handler om å bekjempe denne typen mafialignende tilstander? Vi satt tross alt sammen i arbeids- og sosialkomiteen da vi begynte å fremme forslag om handlingsplaner mot sosial dumping, som Fremskrittspartiet da, som nå, var imot.

Statsråd Robert Eriksson [15:29:29]: Nei, jeg skjønner ikke at LO, som den store arbeidstakerorganisasjonen, ikke skulle tørre å ta denne saken inn for retten. Det er svaret på punkt 1.

Punkt 2: Nei, og som jeg sa i mitt innlegg – dette er ikke noe nytt, dette har vært forhold som har eksistert også tidligere. Denne regjeringen forsøker å komme med enda flere virkemidler for å bekjempe denne arbeidslivskriminaliteten, når vi snakker om veimafiaen. Det tror jeg vi er unisont enige om i Stortinget – unisont enige om at vi skal bekjempe.

Punkt 3: Ja, jeg er enig i at de tre handlingsplanene som ble lagt frem av den forrige regjeringen, var et ønske, var en klar intensjon, var en målsetting om å bekjempe uønskede tilstander i norsk arbeidsliv. Så registrerer jeg også, som representanten Dag Terje Andersen sa fra talerstolen, at dette har blitt bare verre og verre. Det har utviklet seg i mer alvorlig retning. Det sier også representanten Lundteigen. Da kan en stille seg spørsmålet: Hvor treffsikre og hvor gode var de tre handlingsplanene? Derfor må det styrkes med nye virkemidler.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:30:59]: Det er sagt her fra mange at det er stor grad av enighet omkring fast ansettelse. Debatten har vist at det er grunnleggende feil. Det er jo grunnleggende uenighet, for en er ikke enige engang om hva en mener med fast ansettelse.

Statsråden sier at en skal ha trygge, gode og seriøse forhold i arbeidslivet. Ja, det er vi alle enige om. Men det må jo finne sin forankring i lovverket. Statsråden sier at han er bekymret. Statsråden sier at han vil arbeide etter internasjonale forhold. Ja, det er bra at statsråden arbeider internasjonalt og ser hen til Sverige, Finland og andre. Men fortsatt er det sånn at Det norske storting har ansvaret for norsk lov. Jeg har ikke opplevd at noen har sagt at det er i strid med EØS-avtalen å fastsette hva fast ansettelse er i arbeidsmiljøloven. Arbeidstvistloven har klare definisjoner, men arbeidsmiljøloven, som denne saken gjelder, har ikke definisjoner på fast ansettelse.

NHO svarer med som argument til komiteen at det ikke er avklart i arbeidsmiljøloven hva som er definisjonen på fast ansettelse. Nettopp – det er det som gir grunnlaget for den uholdbare situasjonen som utvikler seg. NHO Service gjør alt de kan for å unngå at sakene kommer inn i rettsapparatet, og inngår forlik med den enkelte, for dermed å unngå å få den prinsipielle avklaringa. Det vet statsråden.

Jeg er også kjent med at departementet under den rød-grønne tida arbeidet med å gå grundig inn i dette. Men det er det ikke gjort noe videre med.

Senterpartiet har ikke noen problemer med å si at de handlingsplanene som kom under den rød-grønne regjeringa, var for svake. Jeg kan si det en gang til: De var for svake, de tar ikke ondet ved roten.

Vi har ikke noen legal definisjon av fast ansatte og midlertidig ansatte som tilkallingsvikarer. Det må til. Som representanten Heidi Greni sier: Disse tilkallingsvikarene har heller ikke mulighet til å ta seg annen stilling, fordi de dermed blir mindre aktuelle for et bemanningsbyrå, som har altfor mange i sin stall i forhold til de jobbene de har. Det vet statsråden.

Senterpartiet er for et tett samarbeid med partene i arbeidslivet, men vi ønsker å ta vårt politiske ansvar. Jeg avslutter med å si at det er meget spesielt at SV og Arbeiderpartiet ikke støtter forslagene fra Senterpartiet. De vil bare klargjøre og bringe saken videre.

Dag Terje Andersen (A) [15:34:00]: Statsråd Eriksen sa selv at han ikke skjønner at LO ikke kan gå til sak i denne type saker og få spørsmålet avklart. Det er tydelig at statsråd Eriksen ikke er kjent med at det har vært på gang en rekke saker, men det må selvfølgelig være med utgangspunkt i en arbeidstaker. Riktignok har det vært mulig fram til nå for fellesskapet å gå til noe som heter kollektivt søksmål, men den retten fjerner jo nå statsråden.

Det som skjer når enkeltpersoner reiser sak mot en sånn arbeidsgiver, har så langt vært – uten unntak – at når saken kommer opp, fører det til forlik. Statsråden har selv brukt begrepet «mfiatilstander». Det er et typisk eksempel på en mfiatilstand at en kjøper seg ut av saken når en arbeidsgiver som har gitt denne type tilbud til arbeidstaker, skjønner at han er på tynn is. Det er typisk.

Så må jeg få lov til å si når statsråden i sitt svar til Lundteigen viser til at det finnes akkordlønn og andre lønns-systemer, at representanten Lundteigen slett ikke har blandet seg bort i lønssystemer. Men noen mener at når du er fast ansatt, skal du ha rett til en lønn. Lønna skal forhandles, men du skal ha rett til en lønn. Det er det vi prøver å få fram.

Så en kort forklaring på det siste spørsmålet fra Lundteigen, om hvorfor ikke vi stemmer for de forslagene som Senterpartiet har lagt fram. Vi har lagt fram et eget forslag, som baserer seg på forståelsen av det vi oppfatter som dagens rettstilstand på hva som er en fast stilling. Vi fremmer det forslaget sammen med SV og Senterpartiet.

Når vi ikke støtter Senterpartiets forslag, er det på grunn av at det er forslag om lovendring. Vi har tatt Byggenæringens Landsforening på alvor, vi har tatt LO på alvor, vi har tatt Fagforbundet på alvor, vi har tatt Fellesforbundet på alvor, og vi har tatt EL & IT Forbundet på alvor når de sier: Det er ikke det vi trenger nå, vær så snill ikke å fremme forslag om lovendring. Et nedstemt forslag om lovendring vil nemlig svekke deres sak med de muligheter de har, enten gjennom kontakt med arbeidsgivere eller eventuelt i forhold til rettssystemet, til å få rett i det en mener er dagens rettstilstand. Det er bakgrunnen. Vi tar dem på alvor. Jeg anerkjenner og hyller Lundteigens ærlige engasjement, men jeg mener at formen på engasjementet, som jeg altså har blitt sterkt frarådet fra, heller kan framstå som en bjørnetjeneste enn å tjene saken. Det er bakgrunnen for at vi fremmer alternativt forslag, som Lundteigen også har sluttet seg til.

Stefan Heggelund (H) [15:37:32]: Jeg må si at man kanskje burde minne om at dette er en sak som er så godt som enstemmig. Det er ingen andre partier enn Senterpartiet som støtter Senterpartiets forslag. Det virker ikke nødvendigvis sånn når man hører på debatten og tonen i denne debatten, men det er det som er realiteten. Man velger å polarisere en debatt og polariserer den på en måte som overhodet ikke kommer fram i merknadene i saken. Man polariserer den på en måte som var helt fremmed for den høringen komiteen hadde om saken. Ærlig talt, vi hadde en høring som i realiteten ble mer et konstruktivt arbeidsmøte enn en høring. Partene var enige. Vi trengte ikke Senterpartiets forslag. Vi gjorde ikke det.

Ansettelsesform har ikke med stillingsstørrelse å gjøre. Det har med stillingsvern å gjøre. Det virker som om noen av representantene i salen har glemt det. Vi diskuterer avlønning, og da har jeg også lyst til å si at jeg mener det er en verdi at vi fortsatt har en høy grad av avtalefrihet i dette landet – avtalefrihet mellom partene i arbeidslivet.

I og med at representanten Dag Terje Andersen i sitt innlegg valgte å ta opp kollektiv søksmålsrett, vil jeg bare si at det var veldig fornuftig å fjerne den kollektive søksmålsretten. Det var en ordning som prinsipielt var veldig problematisk, hvor man kunne ende i situasjoner der folk gikk til sak på vegne av folk som ikke ønsket å være en del av saken. Det var derfor et nesten samlet juridisk miljø ikke ønsket kollektiv søksmålsrett. Det var også derfor Justisdepartementet, da den rød-grønne regjeringen sendte det ut på høring, var skeptisk til kollektiv søksmålsrett på grunn av disse prinsipielle problemstillingene. Dette er en interessant debatt, men det er ingen grunn til at den skal polariseres på den måten, med tanke på den prosessen vi har hatt, og med tanke på den høringen vi har hatt – ingen grunn til at rød-grønne representanter skal polarisere slik de her gjør.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:40:48]: Regjeringspartiene, med støtte fra støttepartiene, tar vekk den kollektive søksmålsretten fra 1. juli i år. Det er en svekkelse. Det er kanskje en del av forklaringa på at statsråden ikke forstår hvorfor sånne saker ikke kommer oftere opp i rettsapparatet.

Representanten Heggelund sier at det var bra med høring, men han trengte ikke Senterpartiets forslag. Smak på den. Det hadde vel ikke blitt noen høring.

Det som er spesielt, er at vi i denne debatten har fått avklart at det ikke er enighet om hva som ligger i «fast stilling», og da er dagens rettstilstand i høyeste grad usikker. Da er det behov for en klargjøring. Senterpartiet tar LO og BNL, Byggenæringens Landsforening, på alvor. Vi har ikke hørt at de ikke ønsker en avklaring i lovverket når det gjelder hva som menes med «fast ansettelse», «midlertidig ansettelse» og eventuelt «tilkallingsvikarer». Det trengs en kunnskapsbasert debatt framover. Bare det kan stoppe den utviklinga som vi nå opplever.

Statsråd Robert Eriksson [15:41:59]: Bare for kort å oppsummere: Det denne saken handler om, er ikke, som representanten Dag Terje Andersen sa, hvorvidt de som har fast ansettelse, skal ha lønn eller ikke. Det det handler om, er hvorvidt de skal ha lønn mellom oppdragene eller ikke, og om de som ikke har lønn mellom oppdragene, kan defineres som fast ansatte.

Representanten Dag Terje Andersen sier også – og det gjør meg enda mer usikker på hva han egentlig mener – at Arbeiderpartiet ønsker ikke å støtte Lundteigens forslag. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet ikke støtter det, fordi han sier også at det er klare tilbakemeldinger fra partene i arbeidslivet om at man må bygge på dagens rettsforståelse.

Hvem har slått fast dagens rettsforståelse? Stortinget? Dag Terje Andersen? Eller domstolene?

Han sier at det har vært en rekke saker, men de har ikke vært prøvd godt nok i retten. Hva mener han egentlig med det? Enten så har man prøvd saken og det har blitt en domsavsigelse, eller så har man ikke.

Representanten Dag Terje Andersen bruker å vise til kollektiv søksmålsrett. Dette var også et problem før. Hvorfor har da kollektiv søksmålsrett blitt brukt kun i én sak? Heller ikke den gang ble det brukt i en sak som var i henhold til hvordan du kunne bruke kollektiv søksmålsrett. Dette blir – som representanten Heggelund var inne på – litt løs retorikk i lufta, dessverre.

Men det jeg tror er viktig, er å sette seg ned med partene i arbeidslivet for å få en forståelse av hvordan vi skal håndtere situasjonen fremover, og hvordan tilknytningsformene i arbeidslivet utvikler seg. Jeg er glad for at vi har satt i gang et større arbeid med forskning og utredning av det, sånn at vi har det kunnskapsbaserte grunnlaget, sånn at vi kan sette oss ned med partene i arbeidslivet og gjøre dette. Jeg er glad for at også Arbeiderpartiet egentlig mener det er veien man ønsker å gå, og ikke ved at man i dag skal fatte lovmessige vedtak, som definerer.

Jeg registrerer at heller ikke Dag Terje Andersen, eller Arbeiderpartiet, er i stand til å definere hva som skal ligge i «fast ansettelse». Hvis så hadde vært tilfellet, hadde man i alle fall ønsket å bringe den loven frem, og fått det forarbeidet som skal til for å få til klare rettskilder, som må til for å få til gode dommer på det.

Vi ønsker ryddighet. Da tror jeg løsningen er å sette seg ned med partene i arbeidslivet og diskutere problemstillingene nøye, og også se på de ulike tilknytningsformene som er i norsk arbeidsliv.

Dag Terje Andersen (A) [15:45:17]: La meg først slå fast – og det vet alle som var på høringene i komiteen – at det var et klart budskap fra LO, fra de andre arbeidstakerorganisasjonene som var til stede, og fra Byggenæringens Landsforening, at det ikke var ønskelig å få framlagt et forslag om lovendring. La meg slå det helt fast. Og det tror jeg det bare er én oppfatning av blant dem som var til stede på høringa.

Så ble det nevnt polarisering, og det var i hvert fall ikke mitt saksordførerinnlegg som skulle kunne gi grunnlag for en polarisering. Jeg har tvert imot valgt å legge stor vekt på den delen av innstillingen som det er bred enighet om, og som viser til den oppfatningen Stortinget har hatt når en har vedtatt arbeidsmiljøloven.

Og jo, statsråd, jeg kan definere «fast ansettelse»: Hvis du har fast ansettelse, skal du ha en fast stillingsstørrelse, og så skal du ha avklart lønn, og så skal du ha arbeidsplikt – og det er derfor vi har prøvd å stille det spørsmålet flere ganger: Når en ikke har det, er det da en fast ansettelse? Vi definerer det klart. Men det som er litt bekymringsfullt her, er at når en komité er ganske tydelig på den retningen, så har vi altså en statsråd som velger å polarisere, og tilsynelatende ønsker å styrke den siden av norsk arbeidsliv som altså ønsker å bruke ansettelsesformen «fast ansatt uten garantilønn». Det synes jeg er synd.

Så til kollektiv søksmålsrett: Det er klart at det var et virkemiddel til å ta nettopp sosial dumping og denne type juks! Men det er tydelig at for den nåværende regjeringa er det ikke noe problem at det blir jukset – men at en har virkemidler for å avsløre jukset. For det som har skjedd med de mange sakene som arbeidstakere har tatt opp, er det jeg sa i stad, at når de har begynt å nærme seg retts-systemet, så blir det inngått forlik fordi også den delen av arbeidsgiversiden – ikke den seriøse delen av arbeidsgiversiden, men den delen som driver denne praksisen – vet at hvis det kommer til doms, så vil de sannsynligvis tape. Derfor fører de den praksisen mot sine arbeidstakere, som av helt naturlige årsaker er redde for jobben sin og derfor ikke reiser sak, men de få som via sin fagforening ber om støtte til å reise sin sak, har en tendens til å bli forlikt før saken kommer opp. Og i den sammenheng er det litt viktig at de svake i det partsforholdet, altså de arbeidstakerne som i realiteten står uten rettigheter, har de politiske myndighetene på sin side. Jeg håper det allikevel vil bli resultatet framover, selv om statsrådets kommentarer er lite løfterike.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. Representanten Mazyar Keshvari ønsker å framsette et representantforslag.

Mazyar Keshvari (FrP) [15:48:50]: Jeg har gleden av å fremsette et representantforslag på vegne av representanten Christian Tybring-Gjedde og meg selv om folkeavstemning om mottak av syriske flyktninger og en økning av hjelpen i nærområdene med én mrd. kroner.

Jeg ber også om at forslaget behandles etter Stortingets forretningsorden § 39 c, hvor det står at det «legges ut til gjennomsyn for representantene i minst én dag og deretter føres opp på dagsordenen til behandling».

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Før Stortinget går til votering, vil representanten Rasmus Hansson få ordet til en stemmeforklaring.

Rasmus Hansson (MDG) [15:59:01]: Jeg vil anmode om at forslag nr. 22 i sak nr. 1 omgjøres til et oversendelsesforslag. Forslaget vil da lyde:

«Det henstilles til regjeringen å utarbeide en plan med konkrete målsettinger for økt matproduksjon basert på norske ressurser. Målsettingene innarbeides i den nye landbruksmeldingen.»

Presidenten: Da skulle vi være klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 25 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–6, fra Geir Pollestad på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 7, fra Geir Pollestad på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 8–21, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 22–24, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 25, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av seg selv

Forslagene nr. 1–6 er inntatt i innstillingen, mens forslagene 7–25 er gjort tilgjengelig for representantene.

Det votes over forslag nr. 22, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget er omgjort til et oversendelsesforslag og endret i tråd med det. Forslaget får dermed følgende ordlyd:

«Det henstilles til regjeringen å utarbeide en plan med konkrete målsettinger for økt matproduksjon basert på norske ressurser. Målsettingene innarbeides i den nye landbruksmeldingen.»

Presidenten vil så foreslå at forslaget oversendes regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Det votes så over forslag nr. 25, fra Per Olaf Lundteigen. Forslaget lyder:

«Stortinget er uenig i regjeringens håndtering av jordbruksoppgjøret og sender dette tilbake til regjeringen for nye forhandlinger med organisasjonene i jordbruket med sikte på å nå fram til en jordbruksavtale på grunnlag av Stortingets mål om å øke matvaresikkerheten av jordbruksmatvarer, samt redusere inntektsforskjellene mellom jordbruksarbeid og annet arbeid.»

Votering:

Forslaget fra Per Olaf Lundteigen ble med 99 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.00.15)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 24, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre pris- og tilskuddsnivået fra jordbruksoppgjøret 2015-2016 med de endringene som følger: Andre påkrevde endringer i jordbruksoppgjøret bes regjeringen om å tilpasse med en økning på totalrammen på 1276 mill. kr fordelt på 772 mill. kr på tilskudd og 463 mill. kr i målprisøkninger. Målprisen på norsk korn (unntatt rug, matkorn) økes med 25 øre, tilsvarende 250 mill. kr. Målprisen på melk fra ku og geit økes med 0,08 kr tilsvarende 124 mill. kr. Målprisen på poteter økes med 0,18 kr, tilsvarende 33 mill. kr. Målprisen på grønnsaker og frukt økes med 2,5 pst., tilsvarende 55 mill. kr. Satsen for 1 til 16 melkekyr økes med 300 kr/dyr, tilsvarende 39 mill. kr. Satsen for 1 til 100 sau økes med 50 kr/dyr, tilsvarende 33 mill. kr. På post 74.16 økes utmarksbeitetilskuddet til kyr, storfe og hest med 400 kr, tilsvarende 102 mill. kr. Utmarksbeitetilskuddet til sau, lam og geit økes med 59 kr, tilsvarende 117 mill. kr. Beitetilskuddet til storfe økes med 44 kr, tilsvarende 27 mill. kr. Beitetilskuddet til småfe økes med 6 kr, tilsva-

rende 14 mill. kr. På post 74.17 økes arealtilskudd for grovfôr med 5 pst. per daa per sone, tilsvarende 205 mill. kr. På post 74.20 økes arealtilskudd til korn til modning med 450 kr/daa, tilsvarende 33 mill. kr. Arealtilskudd til grønnsaker, frukt og bær økes med 1000 kr/daa, tilsvarende 4,3 mill. kr. Arealtilskudd til grovfôr økes med 63 kr/daa, tilsvarende 63 mill. kr. På post 77.14 fjernes hele bevilgningen til tilskudd til pelsdyr, tilsvarende 17,8 mill. kr.»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 103 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.00.33)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 23, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en utvikling i tråd med ressursgrunnlaget ved å gjeninnføre toppavgrensningen på husdyrtilskuddet, arealtilskuddet og distriktilskuddet til frukt, bær og grønnsaker. Utflatingen av avtakende støttesatser ved økende driftsomfang reverseres og kvotetaket i melkeproduksjonen senkes.»
Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 99 mot 5 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.00.50)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 8–21, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 8 lyder:

«Prop. 127 S (2014 2015) Jordbruksoppgjøret 2015 sendes tilbake til regjeringen.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innlede nye forhandlinger med jordbrukets organisasjoner og legge fram et nytt tilbud i samsvar med følgende prinsipper:

- Matproduksjon er en samfunnsoppgave.
- Økt kunnskap om klimaendringene og konsekvenser for framtidig matvaresituasjon globalt og nasjonalt krever utforming av ny landbrukspolitikk basert på prinsippet om matsuverenitet, bevaring og bruk av tilgjengelig matjord og matproduksjon basert på egne ressurser.

- Jordbruk er bruk av jord. Norsk jordbruk er bruk av jord i Norge. Dette betyr at jorda må dyrkes der den ligger gjennom drift av små og store bruk.

- Jordbrukspolitikken må i sum legge til rette for at det blir lønnsomt for bonden å øke produksjon på norske ressurser.

- Inntektsgapet på første årsverk skal tettes for alle produksjoner.

- Omlegging mot mer økologisk produksjon, slik at

målet om 15 pst. økologisk forbruk og jordbruksareal kan nås innen 2020.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Føringer for forhandlingene skal være:

A:

Endringer fra jordbruksavtalen 2014 med fjerning av takene for tilskudd til ulike husdyr post 74.14 reverseres. De frigjorte midlene legges til tilskuddet i det første intervallet for hvert dyreslag. Det settes en beløpsavgrensning på 280 000 kr for husdyr, jf. jordbruksavtalen 2013.

B:

Strukturen i arealtilskuddet av frukt, bær og grønt endres med mål om å øke produksjonen over hele landet. Den vesentlige økningen i satsen skal følgelig skje på det første satsintervallet. Det settes et øvre tak på arealtilskudd. Maks grense for distriktilskudd på frukt og bær settes til 50 tonn. Frigjorte midler legges på første intervall.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Kraftforprisen økes utover forslaget i Prop. 127 S (2014-2015) uten prisnedskrivning.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram opptrapping av satsen for dreneringstilskudd som skal økes for å bedre agronomi, jordvelferd og jordas evne til CO₂-binding.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram opptrapping av Regionale miljøprogram (RMP):

RMP til bevaring av kulturlandskapet og kulturminner og stimulans til tiltak som reduserer avrenning til vassdrag, økes.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke forskning, rådgiving og avlsarbeid for å følge opp nasjonale føringer om økt matsuverenitet, økologisk produksjon og forbruk og reduserte utslipp av klimagasser.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om hvordan investeringsstøtte kan brukes mer aktivt for å sikre bruk av tilgjengelig jordareal og øke egenproduisert fôrandel.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan jordvelferd og agronomi kan styrkes i et evighetsperspektiv og utrede opprettelse av Jordvelferdsfond etter modell av Skogfondet.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram konkrete tiltak, oppfølging og utprøving av rekrutteringstiltak for kvinner i tråd med tilråding i rapporten: «Kvinner, demokrati og deltagelse, NBS 2015».»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram nye ordninger som kan stimulere til økologisk drift, som en erstatning for omleggingstilskuddet som bortfalt i fjor. Dette må blant annet inkludere innretningen på utviklingsmidlene.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en styrking av dagens tidlig pensjonsordning.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen dele Mattilsynet slik at det opprettes et eget dyretilsyn.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en ny avtale, og gjeldende avtale forlenges inntil ny avtale er vedtatt.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 99 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.01.10)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 1, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Bevilgningen på kap. 1150 økes i statsbudsjettet for 2016 med 495 mill. kroner. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en forhandling med organisasjonene i jordbruket om fordelingen av midlene. Føringen for forhandlingene er at økningen rettes inn mot distrikt, samt små og mellomstore bruk.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 98 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.01.26)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 2, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennom kommende jordbruksoppgjør legge til rette for at bøndernes inntekt får samme kronemessige utvikling som andre grupper, samt en opptrapping for tetting av inntektsgap.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 95 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.01.43)

Presidenten: Da går vi videre til forslagene nr. 4 og 5, fra Senterpartiet. Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

Karin Andersen (SV) (fra salen): Dette blir feil. Vi har gitt stemmeforklaring på at vi skal stemme for forslagene nr. 2 og 3, ikke forslagene nr. 4 og 5.

Presidenten: Altså ikke forslagene nr. 4 og 5. Det voteses da over forslag nr. 4, fra Senterpartiet.

Karin Andersen (SV) (fra salen): Det blir også feil på forslagene nr. 2 og 3. Det er de vi skulle stemme for.

Presidenten: Jeg er redd det er for sent for forslag nr. 2, det er det allerede votert over.

Da voteses det over forslagene nr. 4 og 5, fra Senterpartiet. Ingen har varslet støtte til forslagene.

Nei, vi forsøker å gå tilbake til forslag nr. 2, fra Senterpartiet. Det var også dette forslaget Sosialistisk Venstreparti ønsket å støtte. Vi får se om vi får det til. Det er krangete anlegg i dag.

Jeg tror vi må smøre oss med litt tålmodighet. Det er bedre å bruke noe tid nå enn å belaste morgendagens timeplan.

Presidenten: Det voteses da over forslag nr. 3, fra Senterpartiet. Det skulle Sosialistisk Venstreparti ikke støtte.

Karin Andersen (SV) (fra salen): Sosialistisk Venstreparti skal støtte forslagene nr. 2, 3, 6 og 7, fra Senterpartiet.

Presidenten: Forslag nr. 2 får vi nok ikke gjort noe med.

Det voteses over forslag nr. 3, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en flerårig investeringspakke, utenfor rammene av jordbruksoppgjøret, som prioriterer opprustning av eksisterende bygninger, og investeringer på mindre og mellomstore bruk.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 93 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.12.28)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 4, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en fondsavsetningsordning med skattefordel etter mønster fra skogfondet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 98 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.12.56)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 5, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2016 fremme konkrete tiltak for skatte- og avgiftsreduksjoner for landbruket og næringsmiddelindustrien.»

Voteringstavlene viste at det var avgitt 83 stemmer mot og 6 stemmer for forslaget fra Senterpartiet.
(Voteringsutskrift kl. 16.13.15)

Presidenten: Presidenten forstår at det er flere stemmer som ikke er registrert. Da tar vi voteringen om igjen.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 98 mot 6 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.13.47)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2016 legge frem en utredning av hvilken effekt omleggingen av kvalitetstilskudd for lammeslakt vil ha for aktører i jordbruket og for fremtidige utbetalinger over statsbudsjettet.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 93 mot 11 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.14.06)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 7, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn krone-messig lik inntektsutvikling som andre grupper som inntektsmål for jordbruket.»

Her har også Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 88 mot 10 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.14.24)

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2015 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1150		Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	
	1	Driftskostnader, utredninger og evalueringer, reduseres med fra kr 12 500 000 til kr 0	12 500 000
	21	Spesielle driftsutgifter (NY), kan overføres, bevilges med	12 500 000
	50	Fondsavsetninger, reduseres med fra kr 1 205 653 000 til kr 1 177 081 000	28 572 000
	70	Markedsregulering, kan overføres, økes med fra kr 256 500 000 til kr 268 579 000	12 079 000
	73	Pristilskudd, overslagsbevilgning, økes med fra kr 2 500 607 000 til kr 2 550 707 000	50 100 000
	74	Direkte tilskudd, kan overføres, reduseres med fra kr 8 421 110 000 til kr 8 401 489 000	19 621 000
	77	Utviklingstiltak, kan overføres, reduseres med fra kr 263 080 000 til kr 261 848 000	1 232 000
	78	Velferdsordninger, kan overføres, reduseres med fra kr 1 597 754 000 til kr 1 585 000 000	12 754 000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til det framlagte forslag til jordbruksoppgjør, herunder tiltak som er knyttet til bevilgninger i 2016.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 95 mot 5 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 16.15.03)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

I

I statsbudsjettet for 2015 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1142		Landbruksdirektoratet	
	1	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres, reduseres med</i> fra kr 9 834 000 til kr 7 734 000	2 100 000
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen	
	1	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet, <i>økes med</i> fra kr 33 700 000 til kr 45 900 000	12 200 000
	5	Kostnadssenkende og direkte tilskudd, <i>kan overføres, reduseres med</i> . fra kr 69 100 000 til kr 60 400 000	8 700 000
	9	Velferdsordninger, <i>kan overføres, reduseres med</i> fra kr 2 600 000 til kr 1 200 000	1 400 000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den foreslåtte reindriftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2016.

nale pleie- og omsorgstjenester, får samme tjenestetilbud som tidligere.»

Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 11 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.16.30)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at statlige velferdsgoder som bygger på bruttoinntekt, som for eksempel tilskudd til bil og fri rettshjelp, justeres slik at personer som har fått økt bruttoinntekt på grunn av uførereformen, ikke mister tilgangen til disse tjenestene som følge av omleggingen.»

Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 93 mot 11 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.16.50)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå andre fradrags- eller støtteordninger for varig å kompensere det økonomiske tapet enkelte uføre har lidd etter omlegging av skattlegging av folketrygdens og tjenstepensjonenes uføretrygd.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 99 mot 5 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.17.08)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag, fra Kirsti Bergstø på vegne av Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en varig kompensasjonsordning som kan settes inn for å redusere det økonomiske tapet enkelte har lidd etter omlegging av skattlegging av folketrygdens og/eller tjenstepensjonenes uføretrygd. Denne kompensasjonsordningen bør sørge for at ingen får et tap i inntekt etter skatt som er større enn 1 000 kroner i året, med et unntak for personer med et inntektsnivå over 6 G.»

Voteringstavlene viste at det var avgitt 95 stemmer mot og 5 stemmer for forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 16.15.45)

Ingalill Olsen (A) (fra salen): President! Min stemme ble ikke registrert.

Presidenten: Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti er da med 96 mot 5 stemmer ikke bifalt.

Det voteses så over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå kommunale pleie- og omsorgstjenester, slik at personer som har fått økt bruttoinntekt på grunn av uførereformen, og med det har fått økte egenandeler eller mistet rett til kommu-

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:103 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Karin Andersen og Snorre Serigstad Valen om å sikre en varig kompensasjonsordning for uføre etter uførereformen – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Dag Terje Andersen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2–4, fra Per Olaf Lundteigen på vegne av Senterpartiet

Det votes først over forslagene nr. 2–4, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i arbeidsmiljøloven slik at begrepet «fast ansatt» defineres i loven slik at det for «fast ansatt» må være forutberegnelighet om utsikt til arbeid og lønn, samt et fullstendig stillingsvern etter loven.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i arbeidsmiljøloven for å definere begrepet «midlertidig ansatt».

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket slik at en virksomhet ikke kan ansette personer på kontrakter som inneholder formuleringer som «fast ansatt uten garantilønn», «fast ansatt uten rett til lønn», «fast ansatt uten lønn mellom oppdrag» og formuleringer med tilsvarende mening.»

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 98 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.17.53)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp saken i tett samarbeid med partene i arbeidslivet, og om nødvendig presisere regelverket.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 61 mot 43 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.18.10)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:104 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Heidi Greni, Liv Signe Navarsete og Kjersti Toppe om å forby visse typer ansettelseskontrakter i norskregistrerte foretak – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 5 [16:18:34]

Referat

1. (370) Innberetning fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 4 (2014–2015))

Enst.: Vedlegges protokollen.

2. (371) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Trond Helleland, Knut Arild Hareide, Marit Arnstad, Ola Elvestuen og Rasmus Hansson om økt norsk innsats i forbindelse med den humanitære krisen i Syria og nærområdene (Dokument 8:135 S (2014–2015))

3. (372) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mazyar Keshvari og Christian Tybring-Gjedde om folkeavstemning for mottak av syriske flyktninger og en økning av hjelpen i nærområdene med én milliard (Dokument 8:136 S (2014–2015))

Enst.: Nr. 2 og 3 behandles etter forretningsordens § 39 annet ledd bokstav c.

4. (373) Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om miljøavgift på blyhagl (Dokument 8:133 S (2014–2015))

Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.

5. (374) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tove Karoline Knutsen, Martin Henriksen, Helga Pedersen og Tor Arne Bell Ljunggren om å sikre Veterinærinstituttets avdelinger innen grønn sektor og havbruk i Nord-Norge (Dokument 8:132 S (2014–2015))

Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.19.